

Great America Brokers
Liquor Stores & Gas Stations
Available in Michigan State
At Good Price
Call: Ladi Multani
Ph: 517-204-4171

At Your Service for Your
hassel free Travel needs 24/7
HM World Travel & Tours
 3530 W. Peterson Ave, Chicago, IL 60659
Cell: 773-817-1443, TEL: 773-942-6056
FAX: 773-942-6004, Email: hmworldtravel@yahoo.com

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ
AMANTEL.COM
\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ (7560 ਮਿੰਟ)
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication **ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ** **Price 50¢** **Email: punjabtimes1@sbcglobal.net**
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 12, Issue 21, May 21, 2011 **20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074** **Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388**

ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੱਤਾ ਖੁਸ਼ੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਆਗੂ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ 34 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ 'ਲਾਲ ਕਿਲੇ' ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ

***ਮਮਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਕਿਲਾ ਫਤਿਹ *ਤਾਮਿਨਾਭੂ 'ਚ 'ਅੰਮਾ' ਨੇ 'ਅੱਪਾ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮਾਤ *ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜਿੱਤ**

ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਾਰ ਸੂਬਿਆਂ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਨਾਭੂ ਤੇ ਆਸਾਮ) ਅਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਪੁਡੂਚੇਰੀ) ਵਿਚ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਐਤਕੀ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵੱਲ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਘਾਤ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਥੇ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਕੇਰਲ 'ਚ ਵੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਬੜੇ ਬੇੜੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਐਲ.ਡੀ.ਐਫ. ਕੋਲੋਂ ਸੱਤਾ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ 140 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਲ.ਡੀ.ਐਫ. ਨੂੰ 68 ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਯੂ.ਡੀ.ਐਫ. ਨੂੰ 72 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਮਿਨਾਭੂ ਵਿਚ ਐਨਾ ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਦੀ ਆਗੂ ਜੇ. ਜੈ ਲਲਿਤਾ ਜੋ

ਜੈਲਲਿਤਾ

ਅੰਮਾ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਨੇ 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਦੇ ਆਗੂ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ (ਅੱਪਾ) ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਲ 234 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ ਜੈ ਲਲਿਤਾ ਦੇ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਗੱਠਜੋਤ ਨੂੰ 204 ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਗੱਠਜੋਤ ਨੂੰ 30 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਆਸਾਮ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵੀ ਜਿੱਤ ਗਈ ਹੈ। ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਤਰੁਣ ਗੋਗੋਈ ਜਿਸ ਨੇ

'ਉਲਫਾ' ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 126 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 76 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪੁਡੂਚੇਰੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਲੈ ਬੈਠੀ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 30 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਗੱਠਜੋਤ ਨੂੰ 20, ਕਾਂਗਰਸ ਗੱਠਜੋਤ ਨੂੰ 9 ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਲੱਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛਾਹ ਹਟਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਚਿੰਤਕ ਤਾਂ ਇਸ ਹਾਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖੱਬੇਪੱਖ ਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਫੇਰੀ 12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ): ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਚੁਕੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਉਣਗੇ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਇਥੇ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਮਿਡਵੇਸਟ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਇਥੇ ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਵਿਚ ਮਿਡਵੇਸਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਭਰਵੇਂ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਣੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 20 'ਤੇ)

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਜਿੰਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਵਾਵਰੋਲਾ ਉਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟਕਰਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦਾਗ ਧੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਫੇਰ ਬਦਲ ਪਿਛੋਂ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਛਾਂਟੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਰੌਅ 'ਚ

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਸੀ.ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਣ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਰਾਜ

ਖੁਰਾਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ 1.35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ. ਆਈ. ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

FARMERS
***Auto *Home**
***Business**
***Workers**
Compensation
 ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਨਸ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Gurjinder Dimple
 Insurance Agent
 License #537993
ਫਰੀ ਕੋਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
Ph: 517-499-4883
 Fax: 517-993-5755, gurjindersingh@att.net.
 2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

Worldwide Travel, Inc.
Call for special fares
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ
734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044
ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Ad Space Available
Call: 847-359-0746
Fax: 847-705-9388

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ

ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕੁ ਦੁਇ ਭਲੇ ਏਕੁ ਸੰਤੁ ਇਕੁ ਰਾਮ॥
ਰਾਮ ਜੁ ਦਾਤਾ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਸੰਤੁ ਜਪਾਵੈ ਨਾਮ॥

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 61ਵੀਂ ਬਰਸੀ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਉਹ 1926 ਤੋਂ 1950 ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ 1937 ਤੋਂ 1945 ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੰਡਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਸਕੂਲ ਬਣਵਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਬਾਣਾ ਬਰਾਦਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਜਵਲ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥
ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਖ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 61ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, 7512 ਸਾਊਥ ਹਾਵੇਲ ਐਵੇਨਿਊ, ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਕ ਮੇਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, 3 ਜੂਨ 2011

ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ: ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ

ਐਤਵਾਰ, 5 ਜੂਨ 2011

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ: ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਕਾਰ

ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ, ਭਾਈ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਕਥਾਵਾਚਕ
ਢਾਡੀ ਜਥਾ: ਢਾਡੀ ਸੁਖਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਸੁਮਨ, ਢਾਡੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਢਾਡੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲੂਵਾਲ, ਸਾਰੰਗੀ ਮਾਸਟਰ ਰਾਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਬੀਹਲਾ

For More Info. Email: guruladhore@gmail.com

ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਕਵਾਨ ਇੰਡੀਆ ਕੈਸ਼ ਐਂਡ ਕੈਰੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਵਲੋਂ

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਫੋਨ: 414-393-7331

ਕੰਵਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਫੋਨ: 414-899-0848

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਦਸ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਫੋਨ: 414 873-5525

ਬੇਨਤੀ
ਕਰਤਾ:
ਸਮੂਹ
ਸੇਵਾਦਾਰ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ ਖਜ਼ਾਨਚੀ
ਫੋਨ: 262-370-2428

ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸਾ ਸਕੱਤਰ
ਫੋਨ: 262 930 2523

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ
ਫੋਨ: 414 736 6580

ਟਰਸਟੀ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਬਰਾਹੀਮਪੁਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੀ, ਜੱਗੀ ਸਿੰਘ ਘੋੜੜਾ, ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬਬਲੂ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਵੀ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲਾ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸੀਆ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਭੱਦਸ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਭੱਦਸ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਲੁਬਾਣਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਬੋਗ ਸਿੰਘ ਕਟਰਾ, ਮੇਤਾ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਈ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਰਤਨਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਹੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸੁਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਟੱਪਰੀਆਂ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਮਿਲਵਾਕੀ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ)

‘ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ’ ਵਿਚੋਂ 117 ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖਾਰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 169 ਨਾਵਾਂ ‘ਚੋਂ 117 ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 27 ਨਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ 25 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਉਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਲ 142 ਨਾਂ ਕੱਟੇ ਗਏ ਹਨ।

ਉਂਜ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਨਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਦੀ ਹੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 50 ਭਗੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਅਸਾਰ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਉਰਫ ਚਾਚਾ (ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ), ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੀਟਾ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ), ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵਤ ਉਰਫ ਪੰਮਾ ਉਰਫ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ

(ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ) ਅਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਉਰਫ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਨਾਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਉਰਫ ਪੈਂਟਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਉਰਫ ਗਿਆਨੀ ਉਰਫ ਕਾਲਾ, ਗੁਰਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਨ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਉਤੇ ਹੁਣ ਇੰਟਰਪੋਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 80ਵੇਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੰਦੇ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ‘ਚ ਕਨਿਸਕ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਪੂਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਭਗੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਹੀ ਮਿਲਿਆ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 50 ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਭਗੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੰਦਾ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਨੀਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਉਕਾਈ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਵਾਜ਼ੂਲ ਕਮਰ ਖਾਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਭਗੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਮੁੰਬਈ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਨੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਨ ਨੂੰ 2003 ਵਿਚ ਮੁਲੁੰਦ ਰੇਲ

ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਨੇ ਦੇ ਵਾਲੇ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਸ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਨਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਸੂਚੀ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕੋ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਹਨ। 44 ਸਾਲਾ ਖਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਨੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ।

ਖਾਨ ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੁਲੁੰਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ।

ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੁਲਿਸ ‘ਚ ਪਹਿਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ

ਮੈਲਬਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ‘ਚ ਪਹਿਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਪਰਮਜੋਤ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਚ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਲੂ ‘ਚ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਪਰਮਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਏਗਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਥੇ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰ ‘ਜ਼ ਚਰਚ (202 ਬੀਸਟ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਰੋਡ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ) ਵਿਚ ਸੋਮਵਾਰ 30 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਗੇਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਮਾਗਮ ਉੱਪਰੰਤ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਪਾਸ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਮੈਡਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ ਹਨ, ਉਹ ਲਿਆ ਕੇ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ 83,005 ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੜਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ 109,045 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਿਵਾਏ ਦਸਤਾਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 224-628-5522, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਫੋਨ 847-670-1367 ਜਾਂ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 847-224-6304 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Restaurant Help Wanted

ਫਲੋਰਿਡਾ ‘ਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਹੈਲਪਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੈਲਪਰ ਨੂੰ ਟਰੇਂਡ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 850-510-3046

ਕਾਰਪੈਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Khalsa Carpet House Inc.

2507 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659,
Ph:773-465-5511, Cell:773-727-5530

ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਓਕਲਹੋਮਾ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬੇ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਾਲ ਕਰੋ:832-512-7172

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

☐ ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK

T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA

T 510.796.9000

39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਜਿੰਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ, ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ, ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਨੂ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸੱਤਪਾਲ ਗੁਸਾਈ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇਣੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਖੁਰਾਣਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੱਜਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਗੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਖਿੱਚੋ-ਤਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚੋਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਏ ਜਦੋਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਨੇ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਤੇ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਉਂਜ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਕੌਮੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦਾ ਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਮਹਿਕਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਮਿਲੇ ਮਹਿਕਮੇ 'ਤੇ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਹੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬੇਇੱਜ਼ਤ' ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੇਰਬਦਲ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ਸੋਚਿਆ-ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੇਸ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਸਬੰਧ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ: ਮੱਕੜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਰਥਕ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੋਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ

ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਇੱਛਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਕਮਲਦੀਪ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਬਾਰੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਤਰਾਚਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਹਰਿਦੁਆਰ ਸਥਿਤ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਟੰਗਿਆ ਜਾਵੇ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਵਿਲੱਖਣ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਤੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜ਼ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਗਿਆਨ ਸੂਧਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਲੋਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਐਸ ਏ ਨਾਂ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਲਵਦੀਪ ਦੁਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਾਂ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੇਅਰ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹਮ ਇਮੈਨੂਅਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਉਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਸਿਟੀ ਕਲਰਕ ਇਲੈਕਟ ਸੁਸ਼ਾਨਾ ਮੈਡੋਜ਼ਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸਾਈ, ਯਹੂਦੀ, ਇਸਲਾਮੀ, ਸਥਾਨਕ ਅਮਰੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਵੁਡਲਾਅਨ ਕਸਬੇ ਦੇ ਅਪੋਸਟੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਬਾਇਰਨ

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸਰਾ, ਸ. ਸ਼ਿਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਨਾਲ

ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਯਹੂਦੀ ਮੇਅਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇੰਟਰਫੇਬ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕ ਸਨਮਾਨਿਤ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿਟੀ ਟਰੈਜ਼ਰਰ ਸਟੈਪਨੀ ਨੀਲੀ ਅਤੇ

ਬਰੇਜ਼ੀਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਅਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਟ ਫੂਡ, ਡੈਲੀ ਅਤੇ ਬੀਅਰ/ਵਾਈਨ ਵੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

Shell Gas Station For Sale

With Property

Golden Turn Key Business Opportunity in Pacific Northwest, Beautiful Town Cathlamet, On Scenic Highway Alongwith Columbia River

High Volume Traffic

With Hot Food, Deli and Beer/Wine.

Also Have A Good Rental Income

Please Serious Buyer Only

Call: 360-413-9277

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

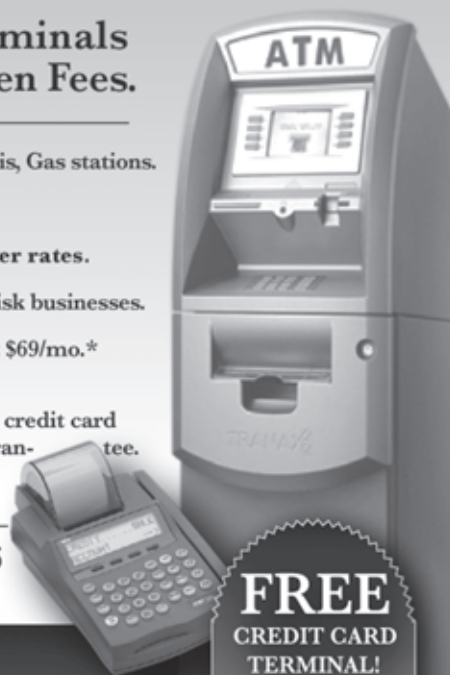
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

Bombay Wedding Events, Inc.

1075 Rankin Dr, Troy, MI 48083

Professional HD Video & Digital Photography Services

Blu Ray DVD

Dj & Dhol Services

Led Lights (Rental Free with Full service)

Custom Crystal Stage & Decorations

Chair/Table Covers

4500 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Call Toll Free: ANIL (800) 499 4617, 586-604-6881 (Cell)

Email: info@bombayweddingevents.com, www.bombayweddingevents.com

ਸਿਰਵਾਰਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ

ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ 150 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਅਨਾਜ ਵੰਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਸਟਿਸ ਦਲਵੀਰ ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਪੀ. ਵਧਵਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਧਵਾ ਕਮੇਟੀ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਲੈਣ ਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਅਗਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਵੋ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂਤਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ਼
ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ
ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ
ਅੱਜ ਹੀ
ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ
ਬਣਾਓ

Fillings,
Dentures,
Crowns,
Bridge,
Veneers,
Extractions,
Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

Brand new convenience store for Sale/Lease in Indianapolis.

ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

New convenience store having Walk in Cooler, Lottery, Money Order, ATM, Air machine and everything in place for the new owner.

On one of the busiest streets in town, Corner lot, having good parking

Store for sale with property \$269000/-

For Lease \$50000/- Rent \$1200/-

CONTACT : HARRY SINGH-317-213-8408

TUESDAY(S)
8:00 PM till 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

COLDWELL BANKER
Preferred, Realtors

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:
- Bollywood Movie Songs
- Discussions / Debates
- Community Events
- Every Day Issues
- Interviews

Language:
- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration
Lawyers Association

Estate Planning Personal Injury Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622

Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

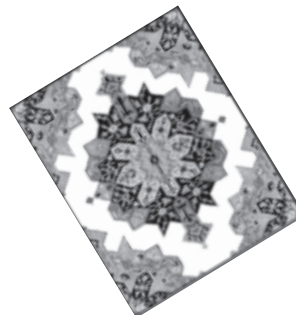
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ
ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ
ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ
ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇੱਕ
ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿੱਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ
ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ
ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ
ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in
Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

Corrpondents
Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer
The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੱਤਾ ਖੁੱਸੀ

ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਨ; ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗਲ-ਗਲ ਤੱਕ ਫਸ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤੱਕ ਹੋਏ ਘਟਾਓ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਲਾਲਗੜ੍ਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਮਮਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਬੁਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਰੋਲ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨੰਦੀਗਰਾਮ ਅਤੇ ਸਿੰਗੂਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਅਜਿਹੇ ਉਖੜੇ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਰਾਹੀਂ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਇਹ ਜਚਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸ ਉਹ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੁੰਡਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ 'ਹਰਮਦ ਵਾਹਿਨੀ' ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਾਏ ਡਰ ਅਤੇ ਭੈਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਜਾਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ

‘ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਯੂਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ’ (ਐਸ.ਯੂ.ਸੀ.ਆਈ.) ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਕੁੱਲ 294 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 227 ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 63 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਨੂੰ ਮਾਤ
ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੀ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਜਿੰਨ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿ ਰਹੀ ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸਤ ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਐਤਕੀਂ ਇਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਦੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਲ 234 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 204 ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 30 ਸੀਟਾਂ

ਮਿਲੀਆਂ। 2006 ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ 96 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅੰਮਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 61 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਜੈਲਲਿਤਾ ਤੇ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗਮ ਤੇ ਤਿਰੂਵਰੂ ਤੋਂ ਜਿੱਤੇ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ: ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ
ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਖਾਣ ਮਗਰੋਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ ਮੁਖੀ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਾਮ’ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। 87 ਸਾਲਾ

ਐਮ.ਕੇ.ਅਲਾਗਿਰੀ ਤੇ ਐਮ.ਕੇ. ਸਟਾਲਿਨ ਉਸ ਦਾ ਵਾਰਸ ਬਣਨ ਲਈ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜਿੱਤ
ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਤਰੁਣ ਗੋਗੋਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 126 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 76 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਦਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਅਸਮ ਗਣ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਸਿਰਫ 10 ਸੀਟਾਂ ਤਕ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਿੱਡੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ 40 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮਿਲੀ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। 2006 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 126 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ 53 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ 76 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 24 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਅਸਾਮਗਣ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ 10 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਰਲ ‘ਚ ਵੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ
ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਜਿੰਨਾ ਮਾਤਾ ਹਾਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 140 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯੂ.ਡੀ.ਐਫ. 72 ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਐਲ.ਡੀ.ਐਫ. 68 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਹਫ਼ ਗਿਆ।

ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ‘ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਲੈ ਬੈਠੀ
ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਾਗੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੱਤਾ ਗੁਆਉਣੀ ਪਈ। ਇੱਥੇ ਕੁੱਲ 30 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ 20, ਕਾਂਗਰਸ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ 9 ਤੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹੱਥੋਂ ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਖਿਸਕ ਗਈ ਜਦੋਂ ਜਨਤਾ ਨੇ ਐਨ. ਰੰਗਾਸਾਮੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅੰਨਾ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੇ ਕੁੱਲ 30 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਨ.ਆਰ. ਸੀ. ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ 20 ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 9 ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਐਨ. ਰੰਗਾਸਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ 15 ਤੇ ਅੰਨਾ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ 5 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 7 ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ 2 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਕ ਸੀਟ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਜਿੱਤੀ।

ਘਪਲਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ‘ਚ ਘਿਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਰਾਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘਪਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਅਕਸ ‘ਤੇ ਕਈ ਫੱਟ ਖਾ ਚੁੱਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਮੱਲੂਮ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। 22 ਮਈ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ.-2 ਦਾ ‘ਦੂਜਾ ਜਨਮ ਦਿਨ’ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਜੋਗੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਘਪਲਿਆਂ ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਮਾਯੂਸੀ ਦਾ ਆਲਮ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਠੰਢੇ ਬੁੱਲੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚਲੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਹਾਰ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ, ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਮਗਰੋਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਤੀਜੀ ਵੱਡੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਗਠਜੋੜ ਨੇ 34 ਸਾਲਾ ਖੱਬੇ ਫਰੰਟ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਕੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ‘ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਆਈ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਵਿਚਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਦਾ ਪੱਤਾ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਜੇਬ ‘ਚ ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਣੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ।

ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਜੰਗ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ

ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਊਦੀ ਸਫ਼ੀਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਕਰਾਚੀ: ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਚਾਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਸਫ਼ੀਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਸਫ਼ੀਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵੱਲ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਸਾਊਦੀ ਸਫ਼ੀਰ ਹਸਨ ਐਮ.ਐਮ.ਅਲ-ਕਾਹਤਾਨੀ ਕਾਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ। ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੀਓ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਹਮਲਾ ਬਹਿਰੀਨ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਤੋਂ ਬੋੜੀ ਦੂਰ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਦੋ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਰਾਚੀ ‘ਚ ਸਾਊਦੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵੱਲ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ

ਸਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸ ਖਾਲਿਦ ਬਿਨ ਸਾਊਦ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਅਸੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਤੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਦ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਡਿਪਟੀ ਕਾਬੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਡਿਪਟੀ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਨਾਕੇ ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ‘ਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਇਕ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਅਗਵਾ ਤੇ ਲੁੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਦੀ ਹਿਟ ਲਿਸਟ ‘ਚ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਏ.ਐਸ. ਚਾਹਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਚੀਨ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15 ਅਪਰੈਲ 2004 ਵਿਚ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਡੇਰਾ ਅਕਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਕ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਅਗਸਤ 2009 ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ‘ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਡੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 11 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਕਾ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸ਼੍ਰੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)	ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)	ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ	ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ	ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ	ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)	

ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਸੇਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਔਖੀ

ਭੋਪਾਲ: ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਉਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪਿਤਾ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਘੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 14 ਮਈ ਸ਼ਾਮੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੈਪੋਟਾਈਟਸ-ਸੀ ਕਰਕੇ

ਬਿਮਾਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਡੀ ਐਮ ਸੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਬ 61 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤਨੀ ਹਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਪੁੱਤਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਹਰਿਆ-ਪੋਤਰਿਆ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

15 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ, ਬੀ ਐਸ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਐਡ ਸਨ। ਉਹ ਅਜੇ ਦੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਸਕਾਰ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸਤੋਜ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਭੋਗ ਦੀ ਰਸਮ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਤੀ ਖਬਰ ਆਈ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਾਫੀ ਢਿੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਸੋਮਵਾਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ 91-98885-86986 ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਦੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਘਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੋ।

Easy Travel Inc.

Consolidator of Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Detroit-Delhi \$1110
Chicago-Delhi \$1050

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲਾ ਉਠਾਇਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਰਜ ਗੈਲੋਵੇ ਨੂੰ 1,35,000 ਪੌਂਡ ਦੀ 'ਰਿਸ਼ਵਤ' ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੁਪਤ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਭੇਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਦੀ ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਸੀ.) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਦੋਂ ਪੁੱਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸਲਮਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 'ਰਿਸ਼ਵਤ ਗੁਪਤ ਫੰਡ' ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ।

ਪੀ.ਏ. ਸੀ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੈਲੋਵੇ ਨੇ ਰਾਸ਼ੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਫੰਡ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ।

ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਪਿੰਡ ਕੱਲੂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (22) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਰ ਇਹ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਇਧਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ 6000 ਪੌਂਡ ਉਧਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ
ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ
ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ Punjabi Dhaba North Shore Banquet

Fine Indian Cuisine

Restaurant & Banquet Hall

2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

773-262-2080, 773-764-9392

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

Best Way Travels & Tour Inc.

Since 1975

6353 N Claremont
(Corner of Devon & Claremont)
Chicago, IL 60659

Best Fares For India/
Pakistan.
Europe 50% Discount
Business Class.

Ph: 773-465-4949, Fax: 773-465-8599

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

ਮੇਰੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ
ਵਿਚ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ
ਘਟਾਇਆ ਅਤੇ
ਨਿਛਲੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ
ਮੇਰਾ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

All Herbal,
American
Doctors' formulated
and Guaranteed
Results

ਅਮਰੀਕਨ
ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ
ਕੁਦਰਤੀ ਜੜੀ
ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ
ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ
ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ
ਨਤੀਜੇ

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area and For more info. call:

Surjit Singh or Satwant K. Takk Cell:

(416) 889-9886

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph: 317-884-3557

www.safeandeasyweightloss.com

e-mail: sstakk@hotmail.com

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ (ਬਿਊਰੋ): ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪਰਚਮ ਬੱਲੇ ਇਥੇ 2 ਤੋਂ 6 ਮਈ ਤੱਕ ਹੋਏ ਤੀਜੇ ਸਾਲਾਨਾ

ਕਿਰਪਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਜਬਰੀ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਆਗੂ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਗੂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 30 ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਹੱਲ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਯਾਤਿਆਂ ਤੱਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ। ਕਾਨੂੰਨਯਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਏ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟਾਂ ਉਤੇ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਏ ਜਾਣ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਤਾ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਾਂ, ਕਿਊਬੈਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਯਾਤਿਆਂ ਨਾਲ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਵਰਜੀਨੀਆ, ਟੈਕਸਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਾਂਗਰਸਵਰਗ ਨਾਲ

ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੇਗੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਏਸ਼ੀਅਨ ਪੈਸੇਫਿਕ ਅਮੈਰਿਕਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਮੀਰਾਈਟਸ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਮਾਈਕ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ

ਸਿੱਖਸ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਬੇਹਦ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਹਤਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ।

ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਦਾਅਵਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਐਸੋਸੀਏਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਾਲ ਮਾਟੇਰੀਓ, ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਜੌਹਨ ਕਨਵੇਅਰਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸਵਰਗ ਜੂਡੀ ਚੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਚੈਪੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸਵਰਗ ਜੂਡੀ ਚੂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ

ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰੈਪ ਜੂਡੀ ਚੂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ- ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਅਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਟੈਕਸਸ), ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਹੰਸਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ), ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ (ਵਰਜੀਨੀਆ)

ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸੇ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਾਰੂ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਾਉਣ ਲਈ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਏਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸਲੀ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਨਕੰਵਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਵਰਗੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਹਨ। ਪੰਤੂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਫੋਨ 646-688-3525 ਉਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਨੂੰ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਮੁਖੀ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਦੁੱਖ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਵਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਉਹ 2006 ਵਿਚ ਇਰਾਕੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਲਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੱਦਾਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੈਕੀ ਐਲ. ਮੋਨਰੋ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਡੈਲੀਗੇਟ

ਹਫਤੇ ਦੀ ਐਸ ਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਰਿਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਐਕਟਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬੈਕੀ ਐਲ ਮੋਨਰੋ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂਆਂ, ਲਾਅ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ

Call: Madan Khatri
1-847-530-1550
www.PropertyZoo.com

* 6-Apt Building in Arlington Heights for \$429,000+.
BUY HOME NOW !!!
INTEREST RATES at 4.5%
Home Prices 25% below High!

Don't miss an Opportunity in Your Life time

***Motel available in Central Iowa 34 Rooms & 3-BR apt.
Positive Cash flow, For \$399K.

Houses, Townhomes, Apts & Businesses/Land
Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Rising Sun Transport Roanoke, VA

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ
ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਤੋਂ ਵੈਸਟ ਕੋਸਟ

*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ *ਲੋਡ ਚੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ
*ਕਾਗਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਰਤ ਭੁਗਤਾਨ

ਕਾਲ ਕਰੋ: ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਥੋਡਾ, ਫੋਨ: 540-632-3671

95 ਸਾਲਾ ਬੇਬੇ ਤੇ 72 ਸਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚ ਦੌੜਾਂ ਲਾਉਣਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਬੇ 72 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਦੌੜਦੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਆਪੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਸਪਰਿੰਟ 14.9 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੌੜ ਦਾ ਇਹ ਸਮਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਸਰੀਰਕ ਟੈਸਟ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ। ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। 95 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਮਾਨ ਕੌਰ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇਗੀ। ਹੈ ਨਾ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ! ਇਸ ਉਮਰੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਾਦੀਆਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਫੜੀ ਅਗਲੇ ਜਹਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਬੇ ਮਾਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਉਮਰ ਹੈ ਦੌੜਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪਰ ਅਖੀਰ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਨਾ ਹੀ ਲਿਆ।

ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਾਇਦ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਪੁੱਤਰ ਇਕੱਠੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਮਾਤਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਝਿਜਕਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਇਸ ਉਮਰੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕਿਉਂ ਰੋਲਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ, ਮਨਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਦੌੜ ਲਾਉਣੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬੇਬੇ ਮਾਨ ਕੌਰ ਨਾਲ

ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਮਾਨ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਟੈਰੈਕ ਪੈਂਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਥੇ ਹੋਈਆਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 90 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਸੌ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਮੀਟਰ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮਾਤਾ ਮਾਨ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ। ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋ 2010 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਮੀਟਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨਗੇ। ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ

ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਅਥਲੀਟ ਸਾਂ ਅਤੇ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਾਸਤਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਇਹ 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਮੁੜ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਨ 2008 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਮਾਟੋ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਰਲਡ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ 90 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੀ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਟਾਈਮ 1.05 ਮਿੰਟ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਇਹ ਦੌੜ 50 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ: ਰਾਜਪਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਫਿਰ ਦਿਖਾਇਆ ਰੰਗ

ਬੰਗਲੌਰ: ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਐਚ.ਆਰ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਵਾਂਗ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰ ਧਿਰ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ

ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 16 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ' ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 11 ਬਾਗ਼ੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ. ਯੇਡੀਯੁਰੱਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਧਰ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted US citizen girl for Kamboj Sikh boy, 25, 5'5", Bachelor in Architecture, raised in America went to school, college in New York, living with parents in New York and works with family business. Cast no bar. Call: 516.439.1208 or 347.920.9011

Wanted suitable match for Jatt Sikh US born, handsome, cleanshaven, 27/ 6'1", engineer (BSc. Engg.) boy, manager in a top US corporation. Educated, respected family, no demands. Please Contact: Sikh5family@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Seeking Jatt Sikh alliance for 27/5'-6" B.E, M.S girl. Placed with Bank of America, Contact:704-930-1734, ppsd32@gmail.com.

Handsome Sikh Khatri 48/5'7", living In bay area California, never married, looking for a life-partner. Divorcee also be considered, caste no bar. Call : 408-712-3454.

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਖੁਬਸੂਰਤ ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'6" ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਰਸ ਅਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੋਨ: 780-200-8082, 91-98146-47417

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ...
ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਸਿਰਕਣੇ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 262-0156 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

Asian International Foods

Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ
ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)
Ph#269-288-0574, 269-420-8135

ਦਾਗ ਧੋਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 'ਨਕਾਬ' ਬਦਲਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦਾਗ ਧੋਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣਾ 'ਨਕਾਬ' ਬਦਲਦਿਆਂ ਦਾਗੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ

ਦਾਗੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ

ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਇਹ ਫੇਰ ਬਦਲ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ, ਬੀਬੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ, ਸਤਪਾਲ ਗੁਸਾਈ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਣੀ ਤੇ ਅਰੁਨੇਸ਼ ਸ਼ਾਕਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਨੂ, ਕੇ.ਡੀ. ਭੰਡਾਰੀ, ਦਿਨੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨੰਨੂ ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ

ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਤਕਾ ਉਪਜਣ ਤੇ ਇਸ ਰੋੜਕੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ

ਹੋਇਆ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ, ਸਨਅਤ, ਵਣਜ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਕੋਲ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਸਾਈ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਣੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਅਰੁਨੇਸ਼ ਸ਼ਾਕਿਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇ.ਡੀ. ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ, ਦਿਨੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੂਡ ਸਪਲਾਈ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਨੂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਤੇ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਕੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੇਖੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਲਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਹੋਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਹਿਲਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਲਿਖੀ ਟੁੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਪੱਤਰ ਜਿਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖੋਹਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਆਟੋ ਮੋਬਾਈਲ ਮਕੈਨਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਕਪਤਾਨ (ਐਸ.ਪੀ.) ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 14 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਇਸ 'ਤੇ ਪਈ ਕਿ ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਵੇਗਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਕੈਨਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ

ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ

ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ

ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦਵਿੰਦਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ

ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਸ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਧੀ ਨਜ਼ਰ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ 'ਚ ਘਿਰੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਾਂਭੇ ਹੋਵੇ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਫਤਵਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਢਾਂਚਾ ਗਰਕ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਪਾਰਲੀਮਨੀ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਆਦਿ ਘਪਲਿਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ 'ਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜੋ ਘਪਲਿਆਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਫਸੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਦਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹੀ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਸਿਰ ਦਰਦੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਫਸੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸੌਂਹ ਖਾ ਕੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਫੀਮ ਕੋਟਾ ਘਪਲੇ

ਤੇ ਮੈਡੀਸਨ ਪਲਾਂਟ ਸਬਸਿਡੀ ਘਪਲੇ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਕੋਟਾ ਅਫੀਮ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਕੋਟਾ ਕਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤੇ ਕਿਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਡੀਸਨ ਪਲਾਂਟ ਘਪਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ 83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਫਰਜ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, 'ਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਅਫੀਮ ਕੋਟਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਾਲ 2011 ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਲੋਜ਼ਰ ਚਿਪੋਟਰ ਵੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੈਡੀਸਨ ਪਲਾਂਟ ਸਬਸਿਡੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਕੇਸ਼

ਅਫੀਮ ਕੋਟਾ ਤੇ ਮੈਡੀਸਨ ਪਲਾਂਟ ਸਬਸਿਡੀ ਘੁਟਾਲਾ

ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ 83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸਬਸਿਡੀ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਸਮੇਤ ਵਿਆਜ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ

ਬਣਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਪੈਸੇ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ 'ਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੋ ਕੁਇੰਟਲ ਅਫੀਮ 'ਚੋਂ ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ 5 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਦਾ ਕੋਟਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਗਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਧੰਨਵਤਰੀ ਹਰਬਲਸ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਫਾਰਮੇਸੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਕੋਟਾ 40 ਕਿਲੋ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਲ ਸਾਲਾਨਾ ਖਪਤ 70 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਸਪੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਉਗਾਉਣ ਉਪਰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫਰਜ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਬਸਿਡੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸਬਸਿਡੀ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਾਹਨੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿ ਅੱਜੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਮਲਾ 85 ਲੱਖ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਢੇ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਫੀਮ ਕੋਟਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਦਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ 3 ਕੁਇੰਟਲ 85 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਵੱਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਲੈ ਲਏ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੁੜ ਮੰਤਰੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜੇਆਣਾ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅੰਬਰ ਜਿੱਡਾ ਸਵਾਲ !

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ 'ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ' ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜੇਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਪੱਤਰ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਕਮਲਦੀਪ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਕੌਮ (ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ) ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਸ

ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਮੀਨਾਰ-ਏ-ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਗੂ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲਰ ਕਾਂਡ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਦੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜੂਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ ਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜੂਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਵਫਦ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ।

ਰਕਾਬਗੰਜ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ:ਸਰਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 350 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਸਿਰਫ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਤੇ ਰੈਂਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਥਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਦਲ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਹਿਰ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਰਕਿੰਗ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਧਾਰੀਟ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਕਿੰਗ ਬਣਨ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦਾ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਂਦਾ ਗੇਟ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੈਂਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਵਾਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ

ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰਾ ਹਾਲ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਖਾਕਾ।

ਵਰਗੇ ਬਹੁਮੰਤਵੀ ਹਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਕੁਆਰਟਰ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਸਰਾਂ ਆਦਿ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਬਜਟ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ, ਉਥੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਰਕਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਸੋਨਾ ਲਾਉਣ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਣ ਆਦਿ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜੇ ਆਗੂ।

ਦਾਦੂਵਾਲ, ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝਬਾਲ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਫਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜੇਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ

ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
- ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-383-2785

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੱਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

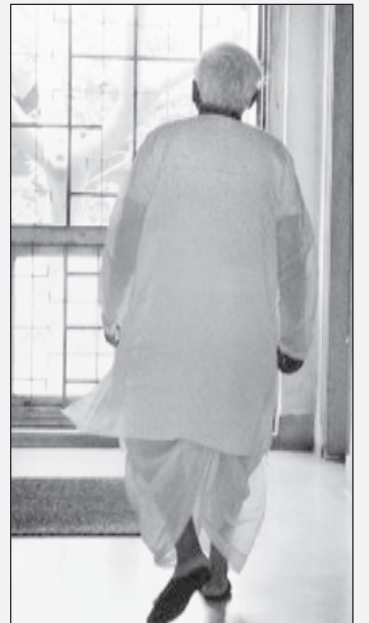
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਮਮਤਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ: ਆਮਦ

ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਗੂ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ 34 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ 'ਲਾਲ ਕਿਲੇ' ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਔਰਤ ਆਗੂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਕਿਲਾ ਭੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁਬ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਧਾਰ ਆਏ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਇਸ ਇਕ ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪਲਟਾ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਸੱਜੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝ ਵਧਾਈ। ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉਠੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਰੁਖ਼ ਮੋੜਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਚਤੁਰਾਈ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖਦੇੜਨ ਲਈ ਹਰ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤ ਰਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ 'ਲਾਲ ਕਿਲੇ' ਨੂੰ ਪਲੀਤਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਕਾਠੀ ਪਾਈ। ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਰ-ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ: ਅਲਵਿਦਾ

ਮਾਓਵਾਦੀ ਤੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ: ਮਮਤਾ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲਮਹਿਲ ਤੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੰਗਲਮਹਿਲ ਇਲਾਕਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਗੋਰਖਾ ਜਨ-ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਤਾਜ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਇਸ ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੋਹਨਪਾਲ ਖੜਕਪੁਰ ਤੋਂ ਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁਗਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਲਕਾ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਸੋਹਨਪਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ। ਉਹ 1963 ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ 1977 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਹਾਰੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ 1969 'ਚ ਤੇ ਫਿਰ 1972 ਤੋਂ 1977 ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੇਅ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

ਸ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਹਨ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੋ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਾਹਵਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

■ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ: ਚੈਟਰਜੀ ■ ਜਦੋਂ ਬੁੱਧਦੇਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਅਹੁੜਿਆ

ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ-ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਿੱਤ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ 'ਲਾਲ ਗੜ੍ਹ' ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਨਾਧਾਰ ਕਾਮਰੇਡ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭਟਾਚਾਰਜੀ ਦੀ ਹੀ ਕਿਸਤੀ ਡੁੱਬੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ 17 ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ।

ਕਾਮਰੇਡ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ ਹਲਕਾ ਜਾਦਵਪੁਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ

ਬੁੱਧਦੇਵ

ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ

ਅਸੀਸ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭਟਾਚਾਰਜੀ ਨੇ ਰਾਜਭਵਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਨਰਾਇਣਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਰਾਜਭਵਨ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ 15 ਮਿੰਟ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਗਲਤੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਨਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਖੱਬੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਅੜੀ ਦਾ ਕੱਢਿਆ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਆਰ.ਐਸ.ਪੀ., ਅਤੇ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਆਰ.ਐਸ.ਪੀ., ਅਤੇ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕਸੂਰ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂਆਂ ਦੀ 'ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਨੂ' ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਖਾਮਿਆਜਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਏ.ਬੀ. ਬਰਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂ ਇੰਨੇ ਖੂਨਖਾਰ ਹੋ ਉਠਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੁੱਛੇ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ। ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਰਸਮ ਜਿਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਹੱਸਲ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਬਨੀ ਰਾਏ ਮੁਤਾਬਕ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਟੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ

ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਛਾਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਪਾਏ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੇ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗੋਲਿਆਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਹ ਹੀ ਖਿਲਾਫ ਉਨ ਖਲੋਏ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁਣ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਦੁਈ ਬੀਘ' ਜੋਮੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਢਿੱਡ ਬਰਨ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਹੈ।

ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇਬਬੁਤ ਬਿਸਵਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਹੁਣ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਜਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨੁਕਤੇ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬੇਹੱਦ ਅਤੀਅਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ: ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਝਾਤ

ਜਨਮ: 5 ਜਨਵਰੀ 1955
ਪਹਿਲੀ ਸਿਆਸਤ: 1970 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰ।
ਪਹਿਲੀ ਛਾਲ: 1976-80, ਸੂਬਾਈ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ।
ਪਹਿਲਾ ਵਾਰ: 1984, ਜਾਦਵ ਪੁਰ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਧੁਨੰਤਰ ਆਗੂ ਸੋਮਨਾਥ ਚੈਟਰਜੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ।
ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਣ: 1984 ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣੀ।
ਪਹਿਲੀ ਹਾਰ: 1989, ਜਾਦਵ ਪੁਰ ਤੋਂ। ਪਹਿਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰੀ: 1991 ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ।
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ: 1991 ਵਿਚ ਹੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ।
ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤਾਂ: 1996-2009 ਤੱਕ ਦੱਖਣੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ।
ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ: 1997 ਵਿਚ। ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ' ਬਣਾਈ।
ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ: 1999 ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਈ ਦੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰੋਲ ਮੰਤਰੀ।
ਤਹਿਲਕਾ: ਰੱਖਿਆ ਸੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਹਿਲਕਾ ਕਾਂਡ ਕਾਰਨ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ।
ਫਿਰ ਮੰਤਰੀ: 2004 ਵਿਚ ਕੋਲਾ ਤੇ ਖਾਨ ਮੰਤਰੀ।
ਨੰਦੀਗਰਾਮ: 2005 ਵਿਚ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਸਲੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ।
ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ: 2006 ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ। ਸਿੰਗੂਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ।
ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ: 2010 ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ 62 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜੇਤੂ।
ਤਾਬੇ-ਤਖ਼ਤ: 2011 ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ 34 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਰਾਜ ਖੋਹਿਆ।

ਮਾਂ, ਮਾਟੀ ਤੇ ਮਾਨੁਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ: ਮਮਤਾ

ਅੱਜ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਔਝੜ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੇ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਔਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ। ਮਮਤਾ ਦੀ ਇਸ ਮਿਸਾਲੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਭਰਵੀਂ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਆਪਣਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਏਜੰਡਾ ਸੀ: ਪਰਿਵਰਤਨ। ਇਸ ਅਟੁੱਟ ਮੋਰਚੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਹ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉਤੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਹਨ ਉਸ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਹੋਈ ਉਚੇਚੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼:

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ?

—ਦੇਖੋ ਜੀ, ਮੈਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਤਾਂ ਹਾਂ ਨਹੀਂ; ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਿੱਖੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਂ ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਰੋਲ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼-ਏ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਰਿਵਰਤਨ (ਤਬਦੀਲੀ) ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੀ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੀ।

ਮਾਓਵਾਦੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਵਜ੍ਹਾ?

—ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਮਨਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇੰਦਾਂ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਨਾ ਚੱਲਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਸਟੈਂਡ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਓਵਾਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਹਨ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੋਗੇ ਕਿਵੇਂ?

—ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਿਆਸੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਹੀ ਹੈ।

ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਬਦਲਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਲਾਲ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਨ?

—ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਲਾਲ ਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਭਾਰੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਕਿੱਦਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ?

—ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਮ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਚਰਾਂਗੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਾਂ, ਮਾਟੀ ਅਤੇ ਮਾਨੁਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਹਰ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਅੱਖਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਾਂ ਹੋਰ ਜੁੜ ਜਾਵੇ—ਮਮਤਾ। ਮਾਂ, ਮਾਟੀ, ਮਾਨੁਸ਼ ਅਤੇ ਮਮਤਾ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਕਹਿਣ, ਸਗੋਂ ਮਮਤਾ ਕਹਿਣ।

ਤੁਸੀਂ ਖਿੜ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਜਾਦੇ ਹੋ? ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?

—(ਹੱਸ ਕੇ) ਜਿੱਥੇ ਖਿੜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

ਉਥੇ ਖਿੜਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਿੜ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖਿੜਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁੱਲ ਠੀਕ ਹੋ ਤਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ?

—ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਿਆ। ਮੇਰਾ ਸਿਆਸੀ ਸਫਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਥ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਹੀ ਸੀ?

—ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ, ਮਸਲਾ ਬਾਣੇਦਾਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਂ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਨੰਦੀਗਰਮ ਅਤੇ ਸਿੰਗੂਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਨਅਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਉੱਡੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਏਜੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ?

—ਮੈਂ ਸਨਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਣੀ ਉਲਝਣੀ ਹੀ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਰਗਾ' ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਬਣੇ ਸਨ?

—ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਨਾ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਏਜੰਡੇ ਹੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਲਝਾਉਗੇ?

—ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੱਡੀ ਚੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਨਅਤ, ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇ ਸਨਅਤ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਉ। ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਦੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਸੀਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜੁੜੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਖੁੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਹੋ ਕੁਝ?

—ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਦਲਵੇਂ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਵੋਗੇ?

—ਦੇਖੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਐਤਕੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਹੀ ਸੱਦਾ ਸੀ?

—ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਿਖੇੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੂਬੇ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨਅਤੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਰੁਖ਼ ਹੋਵੇਗਾ?

—ਇਹ ਵਿਚਾਲੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?

—ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮੈਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਭਜਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਸਓ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੋ?

—ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਉਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਟਿਆ—ਮਾਰਿਆ। ਸਿੰਗੂਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਇਆ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਿਆ...ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤੋਤਾਂਗੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ। ਅਖੌਤੀ ਕਾਮਰੇਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ?

—ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵਾਂਗੀ।

ਇੰਦਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ!

—ਮੈਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਦਿਖਵਾਂਗੀ। ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਗੌਰਵ ਬਰਕਰਾਰ ਕਰਾਂਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਵੀ ਹੈ।

ਖੱਬੇਪੱਖ ਦਾ ਰੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਅਹਿਮ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨੀ ਹੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੱਬਾ ਮੋਰਚਾ ਖੁਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਭਰ ਚੱਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ

ਹਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅੰਤ ਨਹੀਂ

ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ 1.96 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜੋ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ 41 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤਕ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ

ਦੀਆਂ 11 ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ 34 ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਵੱਧ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁੜ ਕੇ ਜੁੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਉਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦਾ ਉਥੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 34 ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਕਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਇੱਛਾ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਖੱਬੀਆਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ

ਇਹ ਹਰਗਿਜ਼ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ, ਬਰਿੰਦਾ ਕਰਤ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ 34 ਸਾਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲੰਬੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਗਾਲ ਵਾਸੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਭਾਰੂ ਰਹੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਗੂਰ ਤੇ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਰਿਕਾਰਡ ਸਮਾਂ ਲਗਾਤਾਰ 23 ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਕਾਮਰੇਡ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ।

1952: ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 20 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਬਣੀ।

1957: ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ (ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ), ਈ.ਐਮ.ਐਸ. ਨੰਬੂਦਰੀਪਾਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

1959: ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਨੰਬੂਦਰੀਪਾਦ ਸਰਕਾਰ ਭੰਗ। ਭੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ।

1967: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਮੋਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਜਿਹੜੀ 8 ਮਹੀਨੇ ਚੱਲੀ। ਬੰਗਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਜੇ ਮੁਖਰਜੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

1969: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਡਿੱਗੀ।

1972: ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛੜੇ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਾਂਦਲੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ।

1977: ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ। ਜੋਤੀ

ਬਾਸੂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਫਿਰ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਲਗਾਤਾਰ 23 ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ।

1996: ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਰੱਦ। ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੁੱਲ ਕਿਹਾ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮਲ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮਲ ਨਾ ਹੋਈ।

2000: ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਛੱਡੀ। ਬੁਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

2004: ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 61 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ। 'ਫਿਰਕੂ' ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ।

2008: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ।

2011: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 34 ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਪਿੱਛੋਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 21 ਮਈ 2011

ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਰੰਭ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਖਰਕਾਰ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜੋ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜਾ ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਹੋਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਨਾਲ ਆਮ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ‘ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤ’ ਨਾਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖਰੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਗੂ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੂੰ ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਲਿਖੇ/ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨੰਦੀਗਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ ਸਿੰਗੂਰ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਤਿੱਖੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਭਾਵੇਂ ਮਮਤਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਉਹ ਜਮਾਤ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਮਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ‘ਲਾਲ ਕਿਲੇ’ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣੀ ਮਮਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡਾ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੂਰ ਨੰਦੀਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ‘ਲਾਲ ਕਿਲਾ’ ਭੰਨਣ ਲਈ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਗੜ੍ਹ ‘ਲਾਲ ਗੜ੍ਹ’ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾ ‘ਹਰਮਦ ਵਾਹਿਨੀ’ ਨੂੰ ਲਹੂ-ਵੀਟਵੀਂ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪਛਾੜਿਆ; ਉਸ ਨੇ ‘ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਪਟੜੀ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀ। ‘ਲਾਲ ਗੜ੍ਹ’ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 1500 ਪਿੰਡ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਤਰ ’ਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ 1995 ਵਿਚ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ, ਪਰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ’ਚੋਂ ਹੀ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ।

ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤ ਉਦੋਂ ਖਾਧੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਚਲਾਈ ‘ਬਰਗਾ ਮੁਹਿੰਮ’ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ। ਉਹ ਮਿਸਾਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਦਾ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਥਨ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ/ਪਾਰਟੀ/ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਂਗਣਾ/ਤਰਾਸ਼ਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਢਿੱਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ; ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਦ-ਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਡੁੱਬਾ ਲਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਐਨ ਬਰਾਬਰ, ਹੁਣ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਘੜੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਲਈ ਹੈ। ਉਹਲੇ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਵਾਂ-ਨਕੋਰ ਵਰਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਤਾਂ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਕਾਂਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੇ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਿਫ਼ਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਬੰਧ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਵਾ, ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸਾਰਿਆ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਹੈ।

ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਅੰਤ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਕੌਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੇ ਹਨ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਧੁਰ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਧੁਰ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਨਵੀਆਂ-ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ‘ਮਾਹਿਰ’ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਡੋਲਦੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵੱਡਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 34 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਧਿਰ ਹਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ, ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤ’ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹੋਕਾ ਹੁਣ ਮੁਕਾਮੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਬੇਪਰਦ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਤੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਬੇਇਸ਼ਾਰੀ, ਹਿੰਸਾ, ਵਿਤਕਰੇ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਗ਼ਲਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਰ ਹੈ? ਜੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਵੀ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ 34 ਸਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ, ਹਰਿਆਣਾ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਾਲੀ ਸੁਰ ਅਲਾਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਜੋੜ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਘਾਤਨ ਲਈ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਧਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ‘ਬਰਗਾ’ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਪਜ ਵਿਚੋਂ ਖੇਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੌਣਤਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੰਕਟ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਲਈ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਣਭਿੰਜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਨਹੀਂ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਮਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਪਹਿਲੀ

ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ, ਗ਼ੈਰ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਫਿਰਕੂ ਬੰਗਾਲੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਛਾਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ.ਪੀ. ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚੋਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ 1998 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਖ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਖਰੂਦੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਇਕਾਗਰਚਿੱਤ ਘਾਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਲਾਓ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੋਈ ਟੇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਇੰਨੀ ਕੁ ਗਿਣਤੀ ਬਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਮਤਾ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਖਰੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੇ ਮਮਤਾ ਦੇ ਖਰੂਦੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤ ਸਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਖਟਮਿੱਠੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾੜਿਆ ਹੈ। ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਦੇ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਹੱਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਦੇਚਿਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵੱਲ ਦਿਖਾਈ ਦਰਿਆਇਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਮਾਤ ਦੀ ਚਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗੌਣ ਸਿਆਸੀ ਤੱਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਗੂਰ ਅਤੇ ਨੰਦੀਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਲੜੇ ਸਨ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਹਮਾਇਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨਕਸਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਹਮਾਇਤ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚੋਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰ ਸਕੀ ਪਰ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਗੌਣ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਕੌਣ ਨਾਂਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਉਭਰਵੇਂ ਅਤੇ ਗੌਣ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ‘ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਖੱਬੇ ਵੱਲ’ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਜੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ-ਗ਼ਰੁਬੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤੱਥ ਦੀ ਕਿੰਨੀ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਆਗੂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ) ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਹੱਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਖੜੋਤ ਅਤੇ ਅਕੇਵੇਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਰਟੀ ਢਾਂਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚਲਾ ਕਲੋਸ਼ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ‘ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ’ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਜੁਝਾਰੂ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਮਤਾ ਨੇ ਮਾਰਕਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਉਪਰ ਹੁਣ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਗ਼ਲਬਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਛੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ, ਬਸਪਾ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ-ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਨੌਂ, ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਸੱਤ, ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਛੇ ਅਤੇ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿਚ ਅੱਠ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਗੁਟਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਚੋਣ ਅਮਲ ਦੇ ਦੋ ਗੁੱਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਸੰਯੋਗ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਧਿਰ ਦੀ ਹਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਜ਼ਜ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਉੱਤੇ ਤੰਗਨਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਖਾਸਾ ਬੇਪਰਦ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਮਮਤਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਮਮਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਮਮਤਾ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਬਦਲਾਓ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬਦਲਾਓ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 34 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਇਹ ਬਦਲਾਓ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਣਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਫੂਕੇਯਾਮਾ ਦੇ ਕਬਨ ਮੁਤਾਬਕ ‘ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤ’ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਐਲਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਇੱਕ ਅਵੱਲਾ ਸ਼ੌਂਕ?

ਜਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਉਨੇ ਹੀ ‘ਦਲ’ ਹੋ ਗਏ, ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ। ਇੱਕ ਬਾਣੀ ਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਭਾਵੇਂ ਤਾਂ ਵੀ ਹੋਣ ਪਏ ਤਿੱਖੇ ਤਕਰਾਰ ਸਾਡੇ। ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਮੰਗੀਏ ਮਤਿ ਉਚੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਣ ਨਾ ਸਾਊ ਕਿਰਦਾਰ ਸਾਡੇ। ਸਿੱਖੀ ਵਾਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਦਿਸੇ ਕੋਈ, ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਆਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਡੇ। ਆਪੇ ਵਿਚੀਂ ਹੀ ਇਉਂ ਘਸਮਾਣ ਪਾਈਏ, ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਜੋਹਰ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ। ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਭੁੱਲੇ, ਸ਼ੌਂਕ ਪੈ ਗਿਆ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ!

ਫਲਸਤੀਨ ਓ ਫਲਸਤੀਨ

ਜੰਗ ਜਾਂ ਅਮਨ

ਫਲਸਤੀਨੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪਾਂ-ਫਤਿਹ ਅਤੇ ਹਮਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅਣ-ਬਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਗਾਜ਼ਾ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਹਮਾਸ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਵਾਲੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਫਤਿਹ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਏਕਤਾ ਸੰਧੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੰਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫਲਸਤੀਨੀ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਹਮਾਸ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਇਸਲਾਮੀ ਖਾੜਕੂ/ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਹੁਣ ਹਮਾਸ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਟੇਵੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 'ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ' ਲਈ ਅਹਿਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਮਾਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ 1967 ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਾਲੇ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਹੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਵੀ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਦੇਆ ਬੈਂਜਮਿਨ ਨੇ 2009 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਗਾਜ਼ਾ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ 22 ਦਿਨ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਯਹੂਦੀ ਔਰਤ ਮਦੇਆ ਬੈਂਜਮਿਨ ਉਦੋਂ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਗਲੋਬਲ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕੋਡਪਿਕ:ਵਿਮਨ ਫਾਰ ਪੀਸ' ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ।- ਸੰਪਾਦਕ

ਮਦੇਆ ਬੈਂਜਮਿਨ

ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਸਮਝੋ ਸਮੂਹਿਕ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ ਗਮ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਤਪ ਰਹੇ ਬਾਪ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਗਈ ਸਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਫੋਟੋ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰੋਸ਼ਰ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ 'ਗਾਜ਼ਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ'। ਇਹ ਬਰੋਸ਼ਰ ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਮੁਸਾਫਿਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੋਟੋ ਦੀ ਪੋਸਟਰ ਜਿੰਡੀ ਕਾਪੀ ਗਾਜ਼ਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ੀਫਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਰਜ਼ੀ ਸਮਾਰਕ ਵਿਖੇ ਵੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਗਈ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਫੋਟੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਪਾਰਲੇ ਸਕੂਲ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੀ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲਗਦੀ ਹਾਂ।

ਇਹ ਫੋਟੋ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਜਿਉਂਦੀ ਹੀ ਮਲਬੇ ਵਿਚ ਦੱਬੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਹੀ ਮਲਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਹਨ, ਮੂੰਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ, ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁੱਕੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਹਨ। ਦਸਤਾਨੇ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਫੂਹਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿਹਰ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੰਕੇਤ।

ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਉੱਤੇ ਬੰਬ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੌਂ ਰਹੀ ਸੀ? ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਇਕਦਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੁੱਖਦਾਈ ਮੌਤ ਮਰੀ ਸੀ? ਉਹ ਦੇ ਮਾਪੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਉਹਦੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?

ਗਾਜ਼ਾ ਉਪਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਦੇ 22 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ 1330 ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 437 ਬੱਚੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ: 437 ਬੱਚੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ।

ਯਹੂਦੀ, ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਮਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਲਾਚਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਏ ਡਾਲਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਫੇਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਾਸ ਦੇ ਆਦਿ-ਕਾਲੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਕੋਲ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ, ਅਪੰਗ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਸਨ। ਬਿਨਾਂ ਆਦਮੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ (ਡਰੋਨਜ਼), ਸਮਾਰਟ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਐੱਫ 16, ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਦਾਗਣ ਵਾਲੇ ਅਪਾਚੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ, ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗੋਲੇ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼। 'ਮੇਡ ਇਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.' ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਵਾਲੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਹਥਿਆਰ। 1330 ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 13 ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਮੌਤਾਂ। ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹਨ ਪਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਬੇਮੇਲ ਜੁਆਬ ਵੀ ਅਨੈਤਿਕ ਹੈ।

ਜੇ ਹਮਲਾ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਹਮਲਾ ਸਮੂਹਿਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗਮਗੀਨ ਮਾਵਾਂ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਾਪ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ 'ਗਾਜ਼ਾ: ਮੈਸੇਕਰ ਆਫ ਚਿਲਡਰਨ' ਨਾਂ ਦਾ ਸਲਾਈਡ ਸ਼ੋਅ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ www.aztlan.net/gaza/gaza_massacre_of_children.php ਦੇਖੋ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਬਾਬ ਵਾਂਗ ਸੜੇ-ਭੁੱਜੇ ਬੱਚੇ। ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਧੜ। ਚਿੱਟੀ ਫਾਸਫੋਰਸ ਕਾਰਨ ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼। ਦਰਦ ਵਿਚ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ। ਡਰ ਕਾਰਨ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ।

ਇਹ ਸਲਾਈਡਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ 'ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ' ਜਾਂ 'ਹਮਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਹਮਲਾ ਆਪ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ' ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ 'ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਧੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਗਈ' ਤਾਂ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਮਦਰਦੀ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੇਖ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਹਮਦਰਦੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਰਵ-ਸਾਂਝੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰਿਆਂ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਦਾ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰਨ ਵਾਲੇ, ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਢੱਠੇ ਹੋਏ ਸਕੂਲਾਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਘਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਲਿਨਿਕਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਜਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, "ਹਮਾਸ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਕੋਲੋਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਖਾਧੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ 'ਲਾਈਫ ਸਪੋਰਟ' ਉੱਤੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜ ਰਹੀ 'ਮਾਡਰੇਟ' ਔਰਤ ਜ਼ਿੰਪੀ

ਲਿਵਿਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਹਮਾਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਜੁਆਬ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ।" ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, "ਜੇ ਲੜਾਈ ਰੋਕਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਲੜਦੇ ਰਹਾਂਗੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।"

ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ 'ਸੁਨੇਹਾ' ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਨੇਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਉੱਤੇ ਜੰਗੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫਲਸਤੀਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨੇਤਨਯਾਹੂ, ਲਿਵਨੀ ਅਤੇ ਅਰਬ ਵਿਰੋਧੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਐਵੀਗਡੋਰ ਲਿਬਰਮੈਨ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਦੀ ਨਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਦੇਸ਼ ਖੁਦ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। 535 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਹਮਾਸ ਉੱਪਰ ਗਲਤ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਖਾਣਾ ਨੇੜਲੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉੱਪਰ ਸੜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਲੋਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਆਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਸਨ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੂਤ ਜੌਰਜ ਮਿਸ਼ੇਲ, ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਗਾਜ਼ਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ? ਉੱਝ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਿਸ਼ੇਲ ਚੰਗੀ ਚੋਣ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਉਹ ਮੌਕਾ ਕੌਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਆਈ ਅਵਾਜ਼ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕੌਣ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਧੱਕੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੋਬੀ ਏ.ਆਈ.ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦਾ ਬਦਲ ਕੌਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਭਲਾ?

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉਠੀ ਜਥੇਬੰਦ, ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰ ਲਹਿਰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। 'ਟਿਕਮ' ਸੰਸਥਾ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁੜਸੂਰਜੀਤੀ ਬਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ 'ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਚਿਲਡਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਐਂਡ ਮਾਦਰੇ ਫਲਸਤੀਨ' ਨੂੰ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। 'ਵਿਮਨ ਇਨ ਬਲੈਕ' ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਵਿਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ।

'ਅਮਰੀਕਨ ਜਿਊਜ਼ ਫਾਰ ਜਸਟ ਪੀਸ' ਵੈਸਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਓਲਿਵ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਜਿਊਜ਼ ਵੁਆਇਸ ਫਾਰ ਪੀਸ' ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ (ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ) ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। 'ਜਿਊਜ਼ ਅਗੇਸਟ ਆਕੁਪੇਸ਼ਨ' ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ। ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਦਾਸ ਨਸਲੇਂ

ਜੇ ਹਮਲਾ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਹਮਲਾ ਸਮੂਹਿਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗਮਗੀਨ ਮਾਵਾਂ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਾਪ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ

ਅੱਜ ਤੋਂ 40 ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਲ 1971 ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਜਾਂ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਅਤੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਾਲੇ, ਡੋਈਵਾਲਾ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚਲੇ ਪਹੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਾਹਗੀਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਤਕਦਿਆਂ ਮੈਂ 5-7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਂਡਾ ਪੈਦਲ ਕੱਟ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਰੇਸ਼ਮ ਮਾਜਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਾਇਰ ਭਾਬੀ ਜੀ ਗੁਰਦੀਪ ਦੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਪੱਕੇ ਕੋਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਛੱਪਰਨੁਮਾ ਜੁਗਾਤ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਦੀਪ ਭਾਬੀ ਜੀ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਜਬ੍ਰੇ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਬਹਿਣ-ਖਲੋਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰੀ ਘਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਇਕ ਸੁਆਣੀ ਨੇ ਨਰਮ ਨਿੱਘੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਉ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਪਚੂ ਚਾਹ ਪਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।” ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸਥਿਤ ‘ਅਰੀਕ ਹਾਊਸ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਿੱਥ-ਤਿਉਹਾਰ ਕਾਰਨ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਉਸ ਠਹਿਰ ‘ਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਤੁਆਰੁਫ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਨੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰੀ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਹਨ, ਉਸਤਾਦ ਵੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਵੀ। ਗੁਰਦੀਪ ਭਾਬੀ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਰਤਗਾਹ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 4 ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ-ਛਿਮਾਹੀ ਗੇੜਾ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਸਨ, ਕਿਧਰੇ-ਕਿਧਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਫਰਕ ਵਰਗੇ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਤੰਦ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪਿਆਰ ਵਾਂਗ ਆਪਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਜੁੜੀ ਕਿ ਸਭ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾਲ ਪੱਕਾ-ਪੀਡਾ

ਹੁੰਦਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਭਾਬੀ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਲਈ ਆਪਸੀ ਲੋੜ ਦਾ ਸਹਿਜ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ।

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ 10-12 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, “ਗੁਰਦਿਆਲ ਤੂੰ ਇਤਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਤੇਰੇ ਉਦਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਲੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ।”

ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਇਉਂ ਸੰਪਰਕ ਕੜੀ ਬਣੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਭਾਬੀ ਰਣਜੀਤ ਬੋੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 ਮਈ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਈ। 15 ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ, ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਬੀ ਜੀ ਦੀ ਅਤਿ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਅਤਿ ਨਿਮਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਯਾਦਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਉਭਰੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਪਚੂ ਚਾਹ ਦੇ ਜਾਇਕੇ, ਮਲਿਕਾ ਪੁਖਰਾਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ, ਗਾਲਿਬ ਅਤੇ ਫੈਜ਼ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ‘ਚ ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਜਾਂ ਐਂਤਨ ਚੈਬੋਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਸੋਹਜ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦਾ ਇਲਮ ਸਾਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਬੀ ਜੀ ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਅੰਦਰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਨਾਲ ਲੋਪਚੂ ਟੀ ਸਰਵ ਕਰਨ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਬੜੀ ਪੁਰਸੋਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਵੱਛ ਅਤੇ ਸੁਅੱਸਬ ਕਦਰਾਂ ‘ਤੇ ਉਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ

ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਸਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਭਰਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪਿਰਤ ਵੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਦੀ ਇਸ ਕੀਮਤੀ ਰਵਾਇਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਉਸ ਘਰੇ ਬਹੁ ਬਣਕੇ ਆਈ ਭਾਬੀ ਰਣਜੀਤ ਦੇ ਹੀ ਜੁੰਮੇ ਆ ਪਈ ਸੀ।...ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਰੂਤ ਕੀਤਾ। ਆਏ-ਗਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਪਚੂ ਚਾਹ ਪੂਰੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਭਾਬੀ ਰਣਜੀਤ ਦੀ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵਨਾ ਕਮਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ 40 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵ ਦੀ ਉਦਾਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ‘ਬੇਨਿਆਜ਼ੀ’ ਜਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ‘ਮਹਾਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ੀ’ ਦੀ ਕਦੀ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਰਾਟ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਥਣ ਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇਕ ਵਾਰ ਡਬਲ ਬੈਡ ਕਲਚਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵਰਜ ਦਿਤਾ ਸੀ, “ਬੰਦ ਕਰ ਊਲ-ਜਲੂਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਫ਼ਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।”

ਗੱਲ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਇਸ ਮਿਸਰੇ ਦੀ ਸੀ:

ਦਿਲ ਸੇ ਮਿਟਨਾ ਤੇਰੀ ਅੰਗੂਸ਼ਤ
ਹਿਨਾਈ ਕਾ ਖਿਆਲ
ਹੈ ਮੁਝੇ ਗੋਸ਼ਤ ਕਾ ਨਾਖੁਨ ਸੇ
ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਨਾ।

ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰੀ ਨਿਰਪੇਖ ਤਸੱਵਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਤਾਘ ਜਿਉਂਦੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਨਸ-ਨਸ ‘ਚੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਝਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜਿਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੈਰ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਪਾਤ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਲੋਪਚੂ ਚਾਹ ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੋਗਾਤ ਸੀ। ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ

ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਅ ਨਾਲ ਇਹ ਚਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਿਆ ਕਰਨੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਇਸ ਚਾਹ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਨਦੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਅੰਦਰ ਸਮਾਨਤਰ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹੋਵਣ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਹੋਵੇ।

8 ਮਈ ਨੂੰ ਭਾਬੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਧੱਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। 6-7 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਗਵਾਂਢੀ ਦੋਸਤ ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦਵਾਈ ਭਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਤਾ ਬੈਠੀ-ਬੈਠੀ ਸਵਾਸ ਛੱਡ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਤੁਰੰਤ ਲਗ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਪਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਛਿਣ ਲਈ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲਦੀ ਲੱਗੀ-ਪਰ ਝਟ ਕੁ ‘ਚ ਹੀ ਸੰਭਲਦੇ ਸਾਰ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਛਿੱਦੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਸਖਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲ: ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਅੰਦਰ ਅਨਾਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਗੁਰਦੀਪ ਭਾਬੀ ਜੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੂੰ ਸੋਹਜ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਤੋਂ ਵਰਜਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਮਾਤਾ ਨੇ ਸਾਡੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਬਥੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਰੱਜ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ! ਭਰਾ ਮੇਰਾ ਤੁਰੰਤ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤਾ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਹਰ ਮੌਤ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਖੱਪਾ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਭਾਬੀ ਜੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕਰਾਂਗਾ।

ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਮਲਕੀਤ-ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਭੈਣ ਹੈ-ਕੋਲੋਂ ਬਾਈ ਜੀ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਖੈਰ, ਭੈਣ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।

ਭੋਗ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਰੇਸ਼ਮ ਮਾਜਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦਲਜੀਤ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ‘ਚ ਝਬਾਲ ਏਰੀਏ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਅੱਜਕਲ ਉਤਰਾਂਚਲ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰੀ ਬੜੇ ਹੀ ਸਹਿਜ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਭਾਬੀ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਖੋ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਜੀਬਾਬਾਦ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਗਿਆ ਕਿਧਰੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਰਣਜੀਤ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਨਾ, “ਦੀਪ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਪੇਂਜੀਆਂ ਖਿਤ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੋਂ ਹੱਸਦਿਆਂ-ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਨੀਲੀਆਂ ਪੇਂਜੀਆਂ ਜਿੰਦਣ ਖਿਤਨ ‘ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ-ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਹ ਪਰਤ ਆਉਣਗੇ।”

ਗੁਰਦੀਪ ਹੋਰੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਓਰੀਓਲ ਅਤੇ ਮਿਨੀ ਵਿਟਸ (ਛੋਟੀਆਂ ਚਿਤੀਆਂ) ਦੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਸਬੰਧਿਤ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਰਨਾ ਕਿ ਐਂਤਕੀ ਓਰੀਓਲ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਲ੍ਹਣਾ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਦੀਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਾਲ ਚਲਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਰਣਜੀਤ ਭਾਬੀ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ, “ਦੀਪ ਜੀ, ਲਓ ਕਾਲਾ ਤਿੱਤਰ ਬੋਲ ਪਿਆ ਹੈ-ਹੁਣ ਸਿਆਲੀ ਦਿਨ ਗਏ ਸਮਝੋ।”

ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ?

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਦਸ਼ ਵਿਸਾਖੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਾਜੇ ਗਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹਨ? ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ?

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੋ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਰੱਖ ਲਿਆ? ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ

ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ। ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਦਿਆਵਾਨ ਹੋਵੇ, ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣਾਂ ਲਈ ਤਰਸਵਾਨ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਸੀ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ। ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮੀ ਹੋਵੇ, ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੱਕਾ, ਉਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ। ਧਰਮੀ ਬੰਦਾ ਹੀ ਦਿਆਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਨਾਂ ਸੀ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਹੋਵੇ, ਆਲਸੀ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਤੇ ਜੀਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰੇ। ਚੌਥਾ ਨਾਂ ਸੀ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ। ਅਰਥਾਤ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਯੋਧਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਗੁਣ ਆ ਜਾਣ ਉਹ ਪੰਜਵਾਂ ਨਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਇੰਨਾ ਉਚਾ ਨਾਂ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ “ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ॥” ਜਾਂ

“ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕਿਆ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਤੇਰੈ॥”

ਅੱਜ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਗੁਣ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਆਵਾਨ, ਧਰਮੀ, ਹਿੰਮਤੀ, ਸਬਰ ਸੰਤੋਖੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੁਣ ਇਨਸਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪੋ ਹੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਝੁਠਾ ਨਾ ਪਵੇ।

**—ਹਰਜਿੰਦਰ ਗਿੱਲ
ਮਿਸ਼ੀਗਨ।**

× × ×

ਸਭ ਦਿਲਾਸੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਬੇਅਸਰ ਕਿਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਚਸ਼ਮਤਰ। ਮਾਰ ਕੇ ਧਾਅ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਹਿਰ ‘ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ ਕਰ। ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਜਦ ਕੋਈ ਸਾਬੀ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਫਰ। ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਮੁੱਢੋਂ ਸਰਾਪੀ ਹੋਈ ਹੈ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਪਰ। ਕੀ ਬਹਾਰਾਂ ਰੁੱਸਣਾ ਸੀ ਬਾਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲੱਗੀ ਹੈ ਨਰਗਿਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ। ਹਰ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਧਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਰਾਹ ਗੁਜ਼ਰ। ਸਿਤਮ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਵਕਤ ਦੇ ਫੈਜ਼* ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਮੁਖਤਸਰ।

(*ਫੈਜ਼-ਅਹਿਸਾਨ)

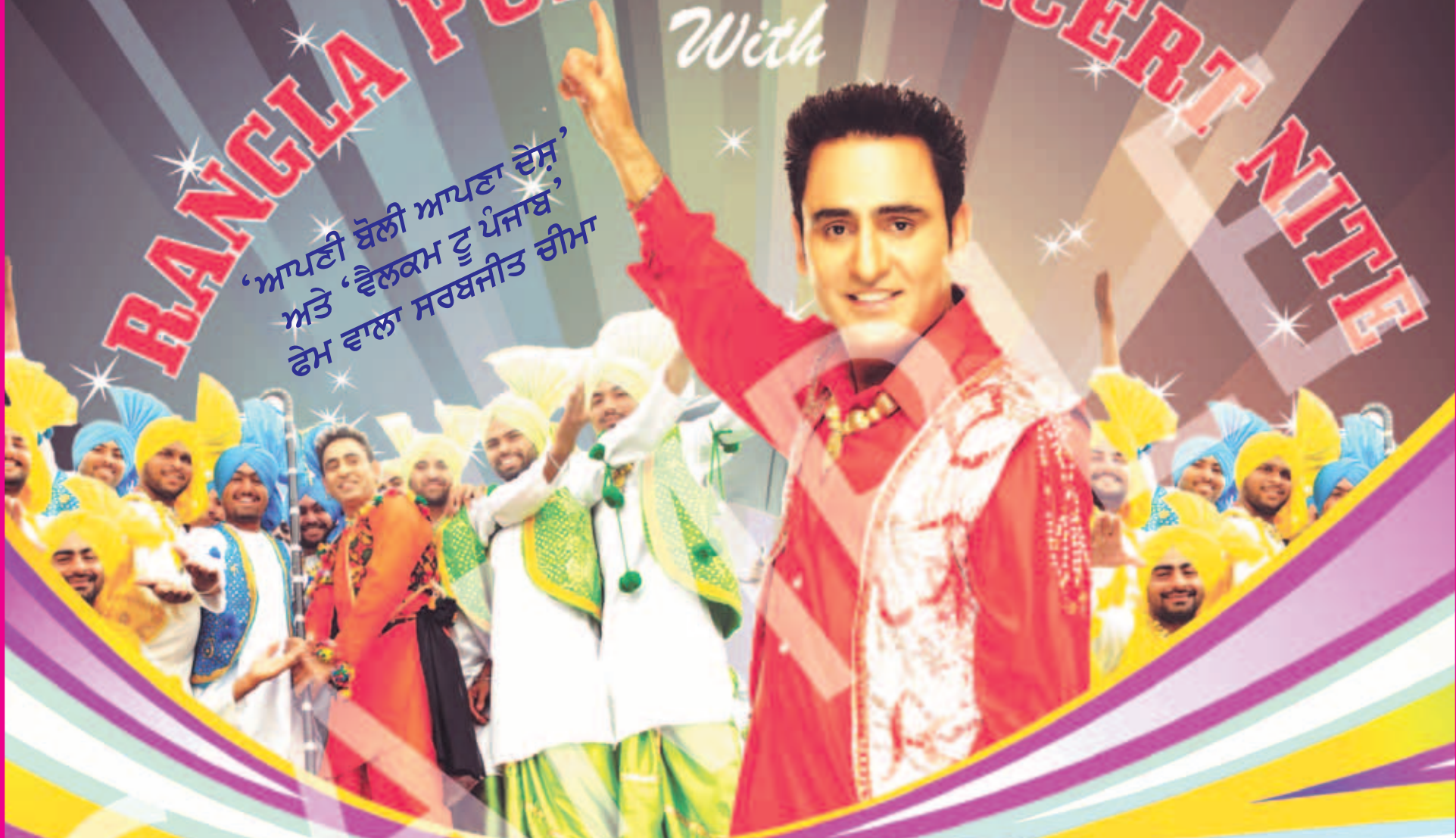
PUREWAL ENTERPRISES

PROUDLY PRESENTS

BANGLA PUNJAB CONCERT NIGHT

With

‘ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼’
ਅਤੇ ‘ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਪੰਜਾਬ’
ਫੋਮ ਵਾਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ

At Indy Location on June 3rd, 8pm
Cavaliers Resort & Conference Center

520 E Thompson Rd E
Indianapolis In 46227 (Exit 2 B on I 465)
Ph 317-787-8341

Sponsors:

India Palace Sukhdev Samra (317) 250-3545

Jassi Lalli (317) 997-8339

Harry Ghuman 615-416-4712

Baldev Singh 317-362-5843

Patel Brothers, Desi Bazaar, Balwinder Singh

Supporters: Ranjit Singh, Harpreet Hothi, Pardeep Singh, Gurmeet Gill

Saturday, June 4th, 2011 (8pm)
Holiday Inn

3405 Algonquin Rd, Rolling Meadows, IL 60008

Sponsors:

Balwinder Singh First Choice Carpet (773) 988-6181

Nick Ghakal-All State Trucking (630) 688-3570

Jasveer Suga-Suga Builders (630) 688-3570

Happy Heer (Maharaja Restaurant Rosemont) 630-205-6575

Dr. Harjinder Khaira (Lake Street Dental)

Desi Junction, Jus Punjabi and Punjab Times

For Tickets Advertising-N-Sponsorship

Dinner Included - VIP Table \$75/person - Executive \$45, \$35

Buy now at: Sulekha.com, Desiclub.com, Desiticketsz.com, Hotelsintown.com, CavaliersResort.com

Purewalenterprises.com, Chicago Premier Events, Dipak Patel 630-964-5744

Gurinderjit Purewal 206-391-4089, Balwinder Bajwa (516) 852-2222, Apna Style Band 773-387-4909

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਗਾਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਖੂਬ ਭਰਿਆ ਖੇਡ ਮੇਲਾ

ਗਾਰਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਡੈਲਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ, ਗਾਰਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਰੀਬਨ ਕੱਟ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੌੜਾਂ, ਸ਼ਾਟਪੁੱਟ, ਰੱਸਾ ਕਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬੈਗ ਰੇਸ ਜਹੀਆਂ ਹਾਸੇ ਨੱਠੇ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਲੀਬਾਲ, ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੈਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੇਲਾ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ, ਠੰਡੇ, ਮਿਠਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੱਗਰ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਜੋ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਚੰਗੇ ਰੰਗ ਬੱਝੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਬਰਾਊਨਜ਼ ਟਾਊਨ ਵਿਚ

ਡਿਟਰਾਇਟ (ਬਾਬਾ ਖਹਿਰਾ): ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਬਰਾਊਨਜ਼ ਟਾਊਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੈਵਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਮੁਸਕਾਨ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦ

'ਦੇਹਿ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਏਹੈ' ਗਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਤੇ ਸਿਮਰਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਅਨਮੋਲ, ਕੁਲਰੀਤ ਤੇ ਕਿਰਨਦੀਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਚੰਗਾ ਅਨੰਦ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਇਕ ਸਕਿਟ

ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜੋਕੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਮੰਮੀਆਂ ਉਤੇ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੇਜਪਾਲ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਰਵਨੀਤ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਨੇ ਲੋਕਗਾਥਾ ਮਲਕੀ ਕੀਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਜਦੋਂ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਭੋਸ ਵਿਚ ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ ਭੱਟੀ ਬੁਢੜੀ ਦੇ ਭੋਸ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਸਕਿਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡੀ ਪੀੜਾ ਪੈ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਈਟਮ ਹੋ ਨਿਬੜੀ।

ਭੰਗਤੇ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨਿੱਜਰ, ਹੈਪੀ, ਰਾਣਾ, ਚਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ ਨੇ ਭੰਗਤੇ ਦਾ ਧਮੱਚਤ ਪਾਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਆਕਾਸ਼ਪ੍ਰੀਤ, ਰਮਨੀਤ, ਹਰਜਿੰਦਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ, ਰਣਜੀਤ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ, ਗੁਰਵੰਤ, ਗਗਨਦੀਪ, ਨਵਪ੍ਰੀਤ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸੋਨਮ ਨੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪਿਤ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਰਾਜੂ ਨਿੱਜਰ, ਨਿਰਮਲ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਕਰਨ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਜ ਨਿੱਜਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ।

New India Carry-out & Sweets

Address: 773 N. Quinton Rd., Palatine, IL 60067

ਕੈਟਰਿੰਗ: ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ

ਫੋਨ: 847-219-7432

847-359-9630

ਸਾਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ

Bring Your Beauty Back to Life

ਥਰੈਡਿੰਗ, ਵੈਕਸਿੰਗ, ਮੈਨੀਕਿਓਰ, ਪੈਡੀਕਿਓਰ, ਹੇਅਰ ਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁਝ

ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ

ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਦੀ, ਸਪਾ ਅਤੇ ਦੁਲਹਨ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ

ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ 847-529-4569

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਗਾਰਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਟੱਕ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਡਾ. ਜੰਗ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਹੋਰਾਂ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

(ਸਫ਼ਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਾ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਕਦੇ ਪੰਜਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੁਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਸੀ, ਅਜ ਉਹ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਗੰਦਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਜਹਿਰ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ, ਹੈਪਟਾਈਟਸ, ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਘਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 64 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਲੁਟਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਾਥ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਦੇਣਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇਣ ਲਈ ਘਟੇ ਘਟ ਯਤਨ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਤੇ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੋਧੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸੁਖਸੀਅਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਉਸ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਮੇਡੀ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉੱਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਹਾਸੇ ਤਦ ਹੀ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜੇ ਚੁਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਠੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਟਿੱਖੀਆਂ ਚੋਭਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਸੂਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਦਰਦ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਿਜ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਹਾਂ। ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਇਕ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਆਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਨਾਰਿਆਂ ਦੀ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਪੰਥ ਉੱਤੇ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਉੱਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁਖ ਆਯੋਜਕ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਆਪਣੀ

ਪੰਜਾਬ 14 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੋਕਰ ਟੀਮ ਲੈ ਕੇ ਗੇ ਪਰ ਅਗੇ ਖੇਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ 26-26 ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਟੀਮ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰਿੰਦਰ ਸਰਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਪੰਜਾਬ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਪਲੇਟੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰੇ

ਕਿ ਇਹ ਸਭੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਣ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਟਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ? ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੁਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬੰਨਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ

ਜੰਮਣ ਭੋਇੰ ਦਾ ਮੋਹ ਤੇ ਦਰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗਰਕਦਿਆਂ ਵੇਖ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਪੱਛਤ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਜੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗਰਕੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿਆਂਗੇ।

ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸੋਕਰ ਕੋਚ

ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਪੈਸਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਆਇਆਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕਦੀ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਤੁਰੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਜੀ

ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਤੁਰ ਵੀ ਅਗੇ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰਜ਼ ਡੇਅ 'ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਹਲਫ ਲਿਆ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸ. ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰ ਇੰਨਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਸਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਰਫ ਪਾਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੰਧਲਾ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਰਟਵਿਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਬਚਿੰਤਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰੇ

ਬਸਰਾਨ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਧੂ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਹਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਡਵੈਸਟ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਇਸ ਸਮੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸੋਮਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਅਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਥਾਂ ਪੂਰ ਥਾਂ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਟੋਟਕੇ ਛਡਦਿਆਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁਲਰ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਫੋਨ 219-670-4579 ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ ਫੋਨ 815-557-4991 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਗੁਰਮੀਤ ਢਿੱਲੋਂ

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਵੀ ਵਰ੍ਹੀ

ਨਾਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਕੱਟ ਕੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਾਏ

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 50 ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ (ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ), ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ), ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਨੀਟਾ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ) ਅਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗੌੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਰਾਹ ਉਕਾ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੰਦਿਆਂ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਜਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ

ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੀਟਾ

ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ 142 ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 169 ਨਾਵਾਂ 'ਚੋਂ 142 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 27 ਨਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ 117 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ 25 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ 142 ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 80ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੰਦੇ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਕਨਿਸ਼ਕ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਪੂਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸੂਚੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਮਗਰੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਦਇਆ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਨੀਟਾ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਆਤਮਾ ਉਰਫ ਭਾਈ ਉਰਫ ਭੱਟ ਉਰਫ ਜੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਟੀ ਦੇ 50 ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ ਉਰਫ ਪੰਮਾ ਉਰਫ ਪਿੰਦਰਜੀਤ ਅਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਚਾਚਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਰਹੂਮ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸਿਰਫ 27 ਨਾਂ ਬਾਕੀ

ਨੇਕੇਦਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸੂਚੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁੱਲ 169 ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ 142 ਨਾਂ ਹਟਾਏ

ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਚਿੱਠੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 9 ਫਰਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਚਿੱਠੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 21 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਾਇਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਨਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਹਾ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਚਾਰ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿੱਖ ਖਾਤਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ (ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ), ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ), ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਨੀਟਾ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ) ਅਤੇ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਦੇ ਨਾਂ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਗੂ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਅਤੇ

ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1980 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਜ਼ਰਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ 50 ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ 50 ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਲਖੀ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹੀਮ, 26/11 ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦਾ ਬਾਨੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾਤਕੂ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਨੀਟਾ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਜ਼ਕੀ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ, ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਮੁਖੀ ਮੋਨਾਨ, ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਇਲਿਆਸ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਮੈਮਨ ਇਬਰਾਹੀਮ ਉਰਫ ਟਾਈਗਰ ਮੈਨਨ, ਸ਼ੇਖ ਸਕੀਲ ਉਰਫ ਛੋਟਾ ਸਕੀਲ, ਮੈਮਨ ਅਯੂਬ ਰਜ਼ਾਕ, ਅਨੀਸ ਇਬਰਾਹੀਮ ਕਾਸਕਰ ਸ਼ੇਖ, ਅਨਵਰ ਅਹਿਮਦ ਹਾਜੀ ਜਮਾਲ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ 1993 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ।

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਵੜ, ਨੀਟਾ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਈਦ ਸਲਾਉਦੀਨ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਦਾ ਬਾਨੀ ਅਮਾਨ ਉਲਾ ਖਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾਤਕੂ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੜ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਨੀਟਾ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਜਿਦ ਮਾਜਿਦ, ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ, ਮੇਜਰ ਸਮੀਰ ਅਲੀ, ਸਈਦ ਰਹਿਮਾਨ ਉਰਫ ਪਾਸਾ ਤੇ ਅਬੂ ਹਮਜਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਦਾਉਦ ਗਰੇਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਵੇਦ ਪਟੇਲ, ਸਲੀਮ ਅਬਦੁਲ ਗਾਨੀ ਗਾਜ਼ੀ, ਰਿਆਜ ਅਬੂ ਬਕਰ ਖਤਰੀ, ਮੁਨਾਫ ਅਬਦੁਲ ਮਾਜਿਦ ਹਲਾਰੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਇਨੁਰ, ਖਾਨ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ, ਅਨੀਉਲ ਹਕਾਥਾਨ, ਯਾਕੂਬ ਖਾਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਸੈਫ ਮੈਨਨ, ਇਰਫਾਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ, ਫਿਰੋਜ਼ ਅਬਦੁਲ ਰਾਜ਼ਿਦ ਖਾਨ, ਇਸਾਕ ਅੱਟਾ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਅਲੀ ਮੂਸਾ, ਸਗੀਰ ਸਬੀਰ ਅਲੀ ਸ਼ੇਖ ਤੇ ਆਫਤਾਬ ਬਤਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਜ਼ਿਦ ਅਬਦੁਲਾ ਉਰਫ ਅਬੂ ਰੇਹਾਨ 2008 ਬੰਗਲੌਰ ਧਮਾਕਿਆਂ ਲਈ ਲਸ਼ਕਰ ਕਮਾਂਡਰ ਚੀਮਾ ਅਜ਼ਾਮ, ਸਈਦ ਜ਼ੈਬੀਉਦੀਨ ਜੈਬੀ 2006 ਦੇ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਹਥਿਆਰ ਮਾਮਲੇ, ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਖਤਰ, ਅਜ਼ਹਰ ਯੂਸੁਫ, ਮਿਸਤਰੀ ਜ਼ਹੁਰ, ਇਬਰਾਹੀਮ ਉਰਫ ਭੋਲਾ, ਸਈਦ ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਖਤਰ, ਸਕੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਰਫ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਤੇ ਅਬਦੁਲ ਰਾਉਫ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਆਈ.ਸੀ.814 ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਫੀਆਨ ਮੁਫਤੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਹੀਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਭਗੌੜਾ ਹੈ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ

■ ਕਨਿਸ਼ਕ ਕਾਂਡ ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਜੌਹਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਜੌਹਨ ਸੀ. ਮੇਜਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਰੀ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਘੁਲਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਪੈਂਦੇ ਸਰੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ 4.5 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਸੇਰਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਕਨਿਸ਼ਕ ਉਡਾਣ ਵਿਚ 23 ਜੂਨ 1985 ਨੂੰ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ

ਜਸਟਿਸ ਜੌਹਨ ਮੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

'ਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ 329 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਏਅਰ

ਇੰਡੀਆ ਉਡਾਣ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਖਾਤਕੂਆਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਗੱਲ ਕਰੋ: ਸਰਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ, ਅਤਿਵਾਦੀ ਐਲਾਨ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗਰਮਦਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੁਤੱਤਣਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੰਡੇ ਰਿਊੜੀਆਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ 'ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੰਡੇ ਰਿਊੜੀਆਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ' ਕਹਾਵਤ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵੀਂ ਬੈਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਿਕ ਬੋਤਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਏਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਜਿੰਨੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ 'ਨਿਹਾਲ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਖਾਸ' ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ 67.50 ਫੀਸਦੀ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹਨ।

ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਾਲ 1988-89 ਦੌਰਾਨ ਹੰਗਾਮੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੰਡ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਖੱਪਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੇ ਅਧੂਰੀਆਂ ਜਨ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ

■ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵੱਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

ਜਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 14 ਫਰਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਇਹ ਫੰਡ ਮਹਿਲਾ ਮੰਡਲਾਂ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨਵਾਂ ਸਾਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਆਦਿ ਲਈ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2010-11 ਦੌਰਾਨ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਜੋ 87.10 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੇਵਲ 77 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ ਆਏ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੰਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4.02 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋ 80 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 50 ਲੱਖ ਦੇ ਫੰਡ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਹਲਕਾ ਮਜੀਠਾ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 14 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 3.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਇਕੱਲੇ ਟੋਲਾਂ 'ਤੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਲਾਉਣ ਲਈ ਵੰਡੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 2007-08 ਤੋਂ 2010-11 ਤੱਕ ਦੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 38.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 21.97 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡੇ

ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 467 ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 284 ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 5.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਵੰਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 3.51 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡੇ। ਉਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 9 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2008-09 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 17 ਕਰੋੜ ਦੇ ਇਹ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 11.12 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਲ 2008-09 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 1.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡੇ। ਸਾਲ 2007-08 ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 10 ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ 2.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡੇ। ਉਧਰ ਬਾਗੀ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਤੌਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 93.37 ਫੀਸਦੀ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਇਕੱਲੇ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਉਸ ਕਲੱਬ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜੋ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀ

ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 15 ਤੋਂ 17 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ ਵੰਡੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2010-11 ਦੌਰਾਨ 1.22 ਕਰੋੜ ਦੇ ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 1.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ। ਸਾਲ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 4.90 ਕਰੋੜ ਦੇ ਇਹ ਕੁੱਲ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4.58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ

ਹਲਕੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 15 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੇਵਲ 32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ ਆਏ। ਸਾਲ 2008-09 ਦੌਰਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ 3 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 2.79 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਹਲਕਾ ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ ਨੂੰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ 17 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਸਾਲ 2007-08 ਦੌਰਾਨ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 4 ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ 3.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ। ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘੁੱਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਉਪਿਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵਿਭਾਗ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੁੱਟੀ ਕੱਢੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2010-11 ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਉਪਿਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ 4.77 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਫੰਡ ਵੰਡੇ ਗਏ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੰਡ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 14 ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਉਪਿਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ 19 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰੀ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੈਟਰ ਪੈਡ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੈਟਰ ਪੈਡ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿੰਠੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਚਿੰਠੀ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚਿੰਠੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਤਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚਿੰਠੀਆਂ ਘੱਟ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ: ਕਮਲਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੀ ਧੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਚੌਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੜ ਤੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸੱਤ ਮਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਿਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਪੇਸ਼ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਕਮਲਜੀਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸੋਨੀਪਤ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਥੇ 18 ਮਾਰਚ 2000 ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾ

ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਸ.ਕੇ. ਸਕਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ

ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ 10 ਅਪਰੈਲ 2000 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੋਨੀਪਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ ਚੌਜ਼ੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਘਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਕਮਲਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਸਸਕਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭੈਣ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜੱਜ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਮਈ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਧਰ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬੇਕਦਰੀ: ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ 'ਚ ਰੁਲਿਆ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦਾ 'ਨੂਰ'

ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਮਰਹੂਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ 'ਮੈਨੂੰ ਦਿਓਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਨੱਚ ਲੈਣ ਦੇ' ਤੇ 'ਗੋਰੀ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਬੁਲਾਉਂਦੀਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਇਆ

ਗਈਆਂ' ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। 'ਚੁੰਮ-ਚੁੰਮ ਰੱਖੋ ਨੀਂ ਇਹ ਕਲਗੀ ਜੁਝਾਰ ਦੀ' ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਬੀਤ ਗਈ 'ਤੇ ਰੋਣਾ ਕੀ', 'ਵਤਨ ਦਾ ਸਹੀਦ', 'ਜੱਟੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ' ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਰੂਹ ਅੰਦਰ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ 13 ਮਈ 1966 ਨੂੰ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਮਹਾਨ

ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਹਾਊਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲੇ ਖੂਹ 'ਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬਣ ਗਏ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਗੀਤ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਤੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜ ਵੀ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੂਰਪੁਰੀ ਦਾ ਲਖਣੋ ਜਿਗਰ ਸਤਿਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੌਮਾ 'ਚ ਹੈ। ਸਤਿਕਰਤਾਰ ਦੇ ਭਰਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਤਿਕਰਤਾਰ ਵੀਲੁਚੇਅਰ 'ਤੇ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਤੇ ਪੈਰ ਮੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਖੱਪਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੱਕ 'ਚ ਲੱਗੇ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਸ਼ਾਬ ਲਈ ਬੈਲੀ ਉਸ ਦੀ ਵੀਲੁਚੇਅਰ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਕਮਰਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਕਰਤਾਰ ਦਾ ਬੈੱਡ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਿਚ ਦਵਾਈਆਂ ਇਕ ਕਲੀਨਿਕ ਵਾਂਗ ਟਿਕਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਸਮਾਰਕ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਜੋ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੰਦ

ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮੇਂ ਇਕ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਸੁੱਟੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਵੀ ਲੋਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ।

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂਰਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੌਮਾ 'ਚ ਗਏ ਪਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਿਮਾਰ ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਮਾਰਗ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੀ ਮੇਅਰ ਰਹੇ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਸੈਣੀ ਨੇ 1993-94 'ਚ ਰਵੀਦਾਸ ਚੌਕ ਤੋਂ ਮਾਡਲ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਮਾਰਗ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੂਚੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਜਹਾਦੀ ਕਿੰਜ ਬਣਿਆ

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

ਇਕ ਅਤੇ ਦੋ ਮਈ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਤਿ ਫੁਰਤੀਲੇ 'ਨੇਵੀ ਸੀਲ' ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਇਕ ਹਵੇਲੀ-ਨੁਮਾ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸਪੁਰਦ-ਏ-ਆਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਰਚਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਾਂ-ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਮਾ-ਨਿਗਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰੌਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਤਬਸਰੇ, ਤਰਜੀਏ ਅਤੇ ਤਨਕੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਖਲਨਾਇਕੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਿਵਲੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ, ਦੇਗਲੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤਨਕੀਦ (ਆਲੋਚਨਾ) ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੂਠ, ਫਰੇਬ ਅਤੇ ਬਲਫ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ; ਬਲਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਾਲਿਆ-ਪੋਸਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਦਾ ਜਿੰਨ ਬੋਤਲ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਖਲੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਉਂਜ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1990ਵਿਆਂ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਫਰੇਲੀਏ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਹਮੀਦ ਮੀਰ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ 'ਚ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਰਲ ਕੇ ਰੂਸ ਪੱਖੀ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਸਾਮਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ

ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਉਸਾਮਾ ਦਾ ਜਨਮ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਧਨਾਢ ਠੋਕੇਦਾਰ ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਘਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਦਾਹ ਵਿਖੇ 20 ਅਪਰੈਲ 1957 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਮਨ ਦਾ ਵਾਸੀ ਸੀ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੱਕੇ-ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਆ ਵਸਿਆ ਸੀ। ਠੋਕੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਬੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹੀ ਵੱਡੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਤੇ 1930 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨਾਂ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਇਲਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਾਮਾ ਆਪਣੇ ਸਭ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੱਕਾ-ਮਦੀਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। 1967 'ਚ ਜਦੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਈ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਧਾਤਵੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ੇਖ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਉਸਾਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਾਮਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸਾਮਾ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਇਲਟ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਸਾਮਾ ਅਜੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਕਿ 1973 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਨਪ ਰਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨਫ਼ਰਤ ਹਮੀਦ ਮੀਰ ਨਾਲ ਉਸਾਮਾ ਦੀ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਚ

ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵਜਨਮੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸਫੀਯਾ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਸਫੀਯਾ ਉਹ ਔਰਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਜਾਸੂਸ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਫੀਯਾ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰੇਗੀ। 10-11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਫੀਯਾ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ

ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

1975 'ਚ ਉਸਾਮਾ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਗ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਤਾਂ ਉਸਾਮਾ ਪੰਜ ਵਕਤ ਨਮਾਜ਼ ਕਰਦਾ, ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਥੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵੀ ਖੇਡਦਾ। ਉਹ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਜਹਾਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਵਾਹ ਕਾਹਿਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਆਏ ਕੁਝ ਗਰਮਖਿਆਲ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆ। ਦੂਜਾ ਇਕ ਫਲਸਤੀਨੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਅਬਦੁੱਲਾ ਅੰਜਾਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਹਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਉਸ ਨੇ 1979 'ਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਪਰ 1979 'ਚ ਹੀ ਰੂਸੀ

ਆਗੂ ਬਰੈਜ਼ਨੇਵ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰੂਸ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਮਰੀਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਭ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਅੰਜਾਮ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਜਹਾਦ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਂਦਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਬਣਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬੰਗਲਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਸੈਕਟਰ ਐਚ.ਐਸ-4 ਵਿਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅੰਬੈਸੀ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਰਬ ਤੋਂ ਆਏ ਜਹਾਦੀਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਫ਼ਗਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਿਆਦ, ਉਸਾਮਾ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਜਹਾਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕਸਾਫ਼ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੇ ਖੁਦ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ 18-19 ਅਗਸਤ 1988 ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨਾਂ ਦੀ ਤਨਜ਼ੀਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ।

ਜ਼ਿਆ-ਉਲ-ਹੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਨੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਰਬੀ ਆਗੂਆਂ ਗੱਦਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਬੇਨਜ਼ੀਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਰਬੀ ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸਾਮਾ ਆਪਣੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ 1989 'ਚ ਵਾਪਸ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਚਲਾ ਗਿਆ। 1990 'ਚ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਕੁਵੈਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਾਮਾ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਸੀਂ ਜਹਾਦੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਰੂਸ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਵਰ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਅੱਡੇ ਫੌਰੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਮੱਕਾ-

ਮਦੀਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮਸਜਿਦਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਮੱਕਾ-ਮਦੀਨਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਅੱਡਿਆਂ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੀਦੀਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸਾਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਅੰਜਾਮ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਆਖਰ ਸੂਡਾਨ 'ਚ ਜਾ ਪੱਕੇ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲਾਏ। ਸੂਡਾਨ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਠੋਕੇਦਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜਹਾਦੀਆਂ ਲਈ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸੂਡਾਨ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਹਮਲੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲਵੇ ਤਾਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਾਮਾ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੌਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਮਲੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸੋਮਾਲੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਘਟਨਾ ਇਹ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨੇ ਸੋਮਾਲੀਆ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਮਾਰ ਗਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਘਸੀਟੀ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ.ਐਨ.ਐਨ. ਟੀ.ਵੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਖੁਫ਼ਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੂਡਾਨ ਨੂੰ ਉਸਾਮਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸੂਡਾਨ ਨੇ ਫੌਰਨ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ 'ਚ ਸੂਡਾਨ ਛੱਡ ਜਾਵੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਮਾੜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। 1996 'ਚ ਉਸਾਮਾ ਆਪਣਾ ਲਾਮ-ਲਸ਼ਕਰ ਲੈ ਕੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਰੂਸ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਜਹਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਈ 2011 ਤੱਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ।

ਗੋਬਿੰਦ ਠੁਕਰਾਲ

11 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਅਤੇ 1.3 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤਹਿਤ ਇਰਾਕ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਨਸੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਤਬਾਹ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਢੁੱਚਰਾਂ ਸਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਜੋ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤੇਲ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਦਗੋਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ।

9/11 ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਆਲਾਮੀ ਜੰਗ ਛੇਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਿਥੇ ਲਾਦਿਨ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਰਾਕ ਅਤੇ ਦੁਰੰਡੇ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਫਿਲਪਾਈਨਜ਼ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ। ਉਸਾਮਾ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਟਤ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਲਾਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਘਟੇਗਾ?

ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਇਥੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੇਚੀਦਾ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਉਸ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ 'ਕਾਂਗਰੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਸਰਵਿਸ' ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 1.28 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ 63 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 35 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਫੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 29 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚੇ ਗਏ ਹਨ। ਖੋਜਕਾਰ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ 6 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚੇ ਗਏ? ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰੇਸ਼ਨਲ ਬਜਟ ਆਫਿਸ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੁੱਲ ਖਰਚ 2021 ਤੱਕ 1.8 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿਚ

ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਲਾਦਿਨ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜੰਗ 'ਤੇ ਖਰਚਾ ਘਟਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਾਕ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਨੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 6000 ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 55000 ਫੌਜੀ ਫੱਟਤ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਰੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ 12 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਅਧਿਐਨ ਮਿਤ੍ਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉਜੜ ਗਏ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸੋਮਾਲੀਆ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 6500 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। 9/11 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 13 ਵੱਡੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

1 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਹਮਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਜਾਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਜੰਗ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਥਾਪਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘੀ ਨਫ਼ਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਕਤ ਜੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਸੀ। ਹੋਰ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਖੁਦ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਏਗਾ ਤੇ ਇਹ ਜੰਗ ਖ਼ਤਮ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੰਗ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖਣਿਜ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਕੱਟਤਵਾਦ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਉਸਾਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ

ਘਟ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਾਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਵਿਰੁਧ ਛੇਤੇ ਜਹਾਦ ਵਿਚ ਅਫ਼ਗਾਨ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਅਵਤਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੀ ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਹ ਅਜੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਾਮਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਠੀਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਹੈ। 2001 ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ 200 ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਜੰਗ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਮਖੌਲ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਹੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਆਏ ਅਰਬ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ 'ਨਾਟੋ' ਦੇ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਸਰ ਤੇ ਲੀਬੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ।

ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲਤਾ:ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ (੧)

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ 'ਚੌਬੀਸ ਅਉਤਾਰ' ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਰਿਗ ਵੇਦ ਤੋਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੱਕ' ਆਪਣੇ ਲਤੀਵਾਰ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਚੌਬੀਸ ਅਉਤਾਰ' ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਪੂਰਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਇੱਕ ਅਪਰੰਪਾਰ, ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ, ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਅਰਾਧਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਵੇ (ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ), ਕੋਈ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਾ ਹੋਵੇ, ਪੀਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਹਸਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਸਤਿ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਪਸਾਰਾ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 143 ਉੱਤੇ ਰਾਗ ਮਾਝ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਰ, ਸ਼ੇਖ, ਰਾਇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਬੱਲੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਦਾ ਬਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਹ ਖੁਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਦੇਵ, ਦੈਤ, ਮਨੁੱਖ, ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਜੋਗੀ ਅਤੇ ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਸ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਪਾਤਾਲ, ਆਕਾਸ਼, ਸੂਰਜ, ਚੰਦ੍ਰਮਾ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੱਤ ਦੀਪ, ਪਾਣੀ, ਅੰਨ, ਪੌਣ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਹ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੀ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ:

ਹਮ ਜੇਰ ਜਿਮੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥
ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ॥
ਏਕ ਤੂਹੀ ਏਕ ਤੂਹੀ॥ (੧)
ਨ ਦੇਵ ਦਾਨਵਾ ਨਰਾ॥
ਨ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕਾ ਧਰਾ॥
ਅਸਤਿ ਏਕ ਦਿਗਰਿ ਕੁਈ॥
ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ॥(੨)

(ਪੰ. ੧੪੩-੪੪)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ, ਜੋ ਆਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਮੰਗਣਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅੱਗੇ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਦੇ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ)। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ (ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਂਦੇ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਵੀ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੂਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਕੀ ਤਾਰਨਗੇ:

ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਪੂਜੀਐ ਭਾਈ
ਕਿਆ ਮਾਗਉ ਕਿਆ ਦੇਹਿ॥

ਪਾਹਣੁ ਨੀਰਿ ਪਖਾਲੀਐ ਭਾਈ

ਜਲ ਮਹਿ ਬੁਝਹਿ ਤੇਹਿ॥੬॥

ਜਦੋਂ ਬਾਬਰ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਤੰਤ੍ਰ-ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਬਾਬਰ ਵਾਰਗੇ ਧਾਤਵੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਟੁਣੇ-ਟਾਮਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਸਭ ਜਲ ਗਏ:

ਕੋਟੀ ਹੁ ਪੀਰ ਵਰਜਿ ਰਹਾਏ
ਜਾ ਮੀਰੁ ਸੁਣਿਆ ਧਾਇਆ॥
ਬਾਨ ਮੁਕਾਮ ਜਲੇ ਬਿਜ ਮੰਦਰ
ਮੁਛਿ ਮੁਛਿ ਕੁਇਰ ਰੁਲਾਇਆ॥
ਕੋਈ ਮੁਗਲ ਨ ਹੋਆ ਅੰਧਾ
ਕਿਨੈ ਨ ਪਰਚਾ ਲਾਇਆ॥੪॥

(ਪੰ. ੪੧੭-੧੮)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਇਆ ਹੀ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਮਕਾਂਡ ਰਚੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਡਰ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜੀਵ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਦੁੱਖ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ:

ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ ਮੂਲੁ ਹੈ ਮਾਇਆ॥
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜਿਨਿ ਉਪਾਇਆ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਪਸਰਿਆ ਸੰਸਾਰੇ
ਆਇ ਜਾਇ ਦੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ॥੨॥

(ਪੰ. ੧੨੯)

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ। ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਬੱਕ-ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ, ਅਪਰੰਪਾਰ, ਦੈਵੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ:

ਮਹਿਮਾ ਨ ਜਾਨਹਿ ਬੇਦ॥
ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ॥...
ਸੰਕਰਾ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ॥
ਖੋਜਤ ਹਾਰੇ ਦੇਵ॥
ਦੇਵੀਆ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਮਰਮ॥
ਸਭ ਉਪਰਿ ਅਲਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ॥੨॥

(ਪੰ. ੮੯੪)

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਪੰ. ੧੧੬੦)। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਘੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਜੈਸਾ ਸੇਵੈ ਤੈਸੇ ਹੋਇ॥" ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਭੈਰੋਂ, ਭੂਤ ਜਾਂ ਸੀਤਲਾ ਵੱਲ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਲ ਇਹੋ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰੇ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਉਡਾਉਂਦਾ ਫਿਰੇ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਡੋਰੂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਹਾਂਮਾਈ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਗਾ ਨੂੰ ਪੂਜਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁਕਤੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਭਗਤ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ:

ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ॥
ਖਰ ਬਾਹਨੁ ਉਗੁ ਫਾਰੁ ਉਡਾਵੈ॥੧॥
ਹਉ ਤਉ ਏਕੁ ਰਮਈਆ ਲੈਹਉ॥

ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈਹਉ॥ਰਹਾਉ॥

ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਧਿਆਵੈ॥

ਬਰਦ ਚਵੇ ਡਉਰੁ ਢਮਕਾਵੈ॥੨॥

ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ॥

ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ॥੩॥

ਤੂ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ॥

ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ॥੪॥

(ਪੰ. ੮੭੪)

ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਕਸਵੱਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲੜ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਦਸਮ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਦੇਹ-ਯੁਕਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਸਾਕਤ" ਉਹ ਹੈ ਜੋ "ਦੁਰਗਾ" ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਕਾਲੀ" ਦਾ ਭਗਤ, "ਸ਼ਾਕਤ" ਸੰਪਰਦਾਇ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਮੁੱਖ ਹੋਵੇ। ਸਾਕਤ-ਪੂਜਕ ਦਸ (੧੦) ਮਹਾਂ-ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਦਸ ਦੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ: ਕਾਲੀ, ਤਾਰਾ, ਸ਼ੋਰਸ਼ਟੀ, ਭਵਨੇਸ਼ਵਰੀ, ਭੈਰਵੀ ਅਤੇ ਕਮਲਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੀਸਰਾ ਅਰਥ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਕਤ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ) (ਪੰ. ੧੭੮)। ਚੰਡੀਚਰਿਤ੍ਰ (ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 'ਸਵੈਯਾ' ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ, ਸ਼ਿਵ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰੈਗੁਣਾਂ ਦੇ। ਫਿਰ 'ਦੇਹਿਰਾ' ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਉਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ 'ਦੁਰਗਾ' ਦੀ ਕਥਾ ਰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ 'ਬਾਣੀ' ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋਵੇ:

ਆਦਿ ਅਪਾਰ ਅਲੇਖ ਅਨੰਤ,
ਅਕਾਲ ਅਭੇਖ ਅਲੱਖ ਅਨਾਸਾ।
ਕੈ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਕਤ ਦਏ ਸ੍ਰਤਿ ਚਾਰ,
ਰਜੇ ਤਮੇ ਸਤੇ ਤਿਹੁ ਪੁਰ ਬਾਸਾ। ਦੇਹਿਰਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ,
ਜੋ ਕੁੱਝ ਮੈ ਪਰਿ ਹੋਏ।
ਰਚੇ ਚੰਡਿਕਾ ਕੀ ਕਥਾ
ਬਾਣੀ ਸੁਭ ਸਭ ਹੋਇ।

ਫਿਰ ਅਗਲੇ 'ਸਵੈਯਾ' ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਲੀ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਦੈਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਚੰਡਿਕਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਵਤੀ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਤ੍ਰੈ-ਗੁਣ ਸਤੋ, ਰਜੋ ਅਤੇ ਤਮੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਵੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੋਹਾ ਕੰਚਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਸ ਦੀ ਛੂਹ ਨਾਲ। ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਵੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚੰਡਿਕਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅਦਭੁੱਤ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਤਮ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਰੇ:

ਦੇਹਰਾ:ਪ੍ਰਮੁਦ ਕਰਨ ਸਭ ਭੈ ਹਰਨ
ਨਾਮੁ ਚੰਡਿਕਾ ਜਾਸੁ।
ਰਚੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਤੁਆ,
ਕਰੇ ਸਬੁੱਧਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਪ।

ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਦ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਾਂ। ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰਣ ਕਰਾਂ। ਬਹੁਤ ਹੀ

ਸੁੰਦਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਵਰਣਨ ਕਰਾਂ:

ਪੁਨਹ: ਆਇਸ ਅਬ ਜੋ ਹੋਇ,
ਗ੍ਰੰਥ ਤਉ ਮੈਂ ਰਚੇ।

ਰਤਨ ਪ੍ਰਮੁਦ ਕਰ ਬਚਨ,

ਚੀਨਿ ਤਾ ਮੈ ਗਚੇ।

ਭਾਖਾ ਸੁਭ ਸਭ ਕਰ ਹੋ

ਧਰਿ ਹੋ ਕ੍ਰਿਤ ਮੈ।

ਅਦਭੁਤਿ ਕਥਾ ਅਪਾਰ,

ਸਮਝ ਕਰਿ ਚਿਤ ਮੈ। ੬।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਥਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੰਡਿਕਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਧੀਆ ਰਚੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੀ ਕਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਵੀ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਵਰਣਨ ਵਿਚ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਛੰਦਾ-ਬੰਦੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਰੋਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਰਸਭਰੀ ਅਤੇ ਸੁਆਦਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਉਪਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਵੀ ਨੇ ਦਿਲ-ਪਰਚਾਵੇ ਵਾਸਤੇ ਰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਕਥਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਸੱਤ ਸੌ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਚੰਡਿਕਾ ਦੇਣਹਾਰੀ ਹੈ:

ਚੰਡਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਵਿੰਤਨ ਮੈ, ਬਰਨਿਓ,
ਸਭ ਹੀ ਰਸਰੂਪ ਮਈ ਹੈ।
ਏਕ ਤੇ ਏਕ ਰਸਾਲ ਭਇਓ,
ਨਖ ਤੇ ਸਿਖ ਲਉ ਉਪਮਾ ਸੁ ਨਈ ਹੈ।
ਕਉਤਕ ਹੇਤੁ ਕਰੀ ਕਵਿ ਨੇ,
ਸਤਿ ਸਯ ਕੀ ਕਥਾ ਇਹ ਪੂਰੀ ਭਈ ਹੈ।
ਜਾਹਿ ਨਮਿਤ ਪੜੈ ਸੁਨਿ ਹੋ ਨਰ,
ਸੋ ਨਿਸਚੈ ਕਰਿ ਤਾਹਿ ਦਈ ਹੈ।੧੩੧।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਵੀ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਸਤਿਸਇਆ' ਗ੍ਰੰਥ (ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਣ) ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਮਿਤ ਭਾਵ ਜਿਸ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕਵੀ ਨੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਚੰਡਿਕਾ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗੀ:

ਦੇਹਰਾ: ਗ੍ਰੰਥ ਸਤਿਸਇਆ ਕੇ ਕਰਿਓ,
ਜਾ ਸਮ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ।
ਜਿਹ ਨਮਿਤ ਕਵਿ ਨੇ ਕਹਿਓ,
ਸੁ ਦੇਹ ਚੰਡਿਕਾ ਸੋਇ।੨੩੨।

ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਥਾ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਭਰਨ ਲਈ ਰਚੀ ਹੈ ਉਹ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਕੋਲੋਂ ਵਰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ? ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਗੁਮਰਾਹਕੂਨ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾ? ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਰਾਮਾਤ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਿ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਹੈ:

ਸਿਧਿ ਬੋਲਨਿ, ਸੁਣਿ ਨਾਨਕਾ!
ਤੁਹਿ ਜਗ ਨੋ ਕਰਾਮਾਤਿ ਦਿਖਾਈ।
ਕੁਝ ਵਿਖਾਲੇ ਅਸਾਂ ਨੋ ਤੁਹਿ
ਕਿਉਂ ਢਿਲ ਅਵੇਹੀ ਲਾਈ?
ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ, ਨਾਥ ਜੀ!
ਅਸਿ ਵੇਖਣਿ ਜੋਗੀ ਵਸਤੁ ਨ ਕਾਈ।
ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਿ ਬਾਣੀ ਬਿਨਾ
ਦੂਜੀ ਓਟ ਨਹੀ ਹੈ ਰਾਈ।

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਸੜਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸੜਦਾ ਬਲਦਾ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਹੀਂ।

(2) ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਬੇਬਸੀ।

(3) ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਤੇ ਮੋਟੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕਪੜੇ ਵੀ ਅਧੂਰੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਮੀ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਸਤਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਹਿਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ।

(4) ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਕਵਿਅਾ ਦਸਵੰਦ ਦਾ ਧੰਨ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਉਨਤੀ, ਬੇਹਤਰੀ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੀ ਲਾਹੇਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ, ਲਾਭ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਾਨੀ ਹੀ ਉਠਾਏਗਾ।

(5) ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਣ।

(6) ਮਸਤ ਮੌਲਾ ਜਵਾਨੀ, ਜੋ ਕਦੀ ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਾਰੇ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਗਰਮੀ ਖਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਜਰਵਾਣੇ ਦੀ ਗਰਦਨ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸੀ ਮਸਤ ਜਵਾਨੀ ਜੋ ਕਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੰਡੀ ਮੰਝਧਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਾਸ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਹੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸੀ ਮਸਤ ਸਮਰੱਥ ਜਵਾਨੀ ਜੋ ਕਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨੇਕ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਚਿਰ ਵਿਛੁਨੀ ਵਿਯੋਗੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਅੱਖ ਝਪਕਦੇ ਹੀ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(7) ਭਾਰਤੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸੀਨਾ ਸਾੜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁਖੀਆਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਗਰ ਪਾੜਦੀਆਂ ਹਨ।

(8) ਕੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਧਾਈਆਂ ਕਰ ਕਰ ਆ ਰਹੇ ਅਗੇਤਰੇ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਾਂ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵੜਨੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰਾਂ?

(9) ਪਵਿੱਤਰ ਦਾਹੜੀ ਦੀ ਰੰਗਤ ਕੁਝ ਐਸੀ ਵਿਗੜੀ ਕਿ ਉਹ ਬਣ ਗਈ ਦੇ ਰੰਗੀ ਜਿਹੀ ਖਿਚੜੀ। ਦਾਹੜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਰੋਪ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਮਾਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਧੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ।

(10) ਬੁਢਾਪਾ ਵੀ ਤਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ।

(11) ਜੁਆਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੁਕ ਜਾਵੇ। ਬੁਢਾਪਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੁਕ ਆਵੇ। ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੋਗ ਨਾ ਮਨਾਵੇ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਗਲੇ ਲਗਾਵੇ।

(12) ਪਤੀ ਤੇ ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਧੀਆਂ, ਭਾਈ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਓਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨਾ ਬੋਲਣ 'ਚ।

(13) ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਸੂਲ ਹਨ-ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਛਕਣਾ।

(14) ਘਰ ਦੀ ਛੁੱਟ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਉਮਰ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੁਲਮ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਦੇ ਛੋਟੀਆਂ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਦੁਸ਼ਮਣ, ਕਰਜ਼ਾ, ਬੀਮਾਰੀ।

(15) ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ, ਅਕਲ, ਸਿਆਣਪ, ਲਿਆਕਤ ਨਾਲ ਸਭ ਸੰਸਾਰਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਆਮਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਠੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ, ਘਿਉ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ, ਘਰ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੀਆਂ, ਜੀਜੇ ਤੇ ਸਾਲੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰ, ਦੋਸਤ ਤੇ ਮਿੱਤਰ, ਵਣਜ ਤੇ ਵਿਹਾਰ, ਜ਼ਰ ਤੇ ਜਵਾਹਰ, ਸੈਰ ਤੇ ਤਮਾਸ਼ੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਹਾਸੇ, ਰਾਜਪਾਟ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ।

ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

‘ਏ ਭੂਆ?’
 ‘ਬੋਲ ਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਐ।’
 ‘ਕੀ ਕਰਦੀ ਤੀ ਭੂਆ?’
 ‘ਹੈ! ਦਾਦੇ ਮਗਾਉਣਾ, ਤੇਰੇ ਮੋਤੀਆ ਉਤਰਿਐ। ਅੰਨ੍ਹਾ। ਦੀਹਦਾ ਨੂੰ ਭੱਠੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੋਲ੍ਹੇ ਭੁੰਨਦੀ ਆਂ।’
 ‘ਭੂਆ ਸੋਲ੍ਹੇ ਨੂੰ, ਛੋਲੇ ਹੁੰਦੇ ਆ।’
 ‘ਕੁਸ ਹੋਵੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣਾ। ਤੂੰ ਦੱਸ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਭੂਆ ਨੂੰ?’
 ‘ਫੁੱਫੜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤੀ, ਪਈ ਕੇਰਾਂ ਸਾਡੀ ਬੱਕਰੀ ਨੇ ਦੋ ਲੋਲੇ ‘ਕੱਠੇ ਦਿੱਤੇ ਤੀ।’
 ‘ਫੇ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਿਹੋ ਰੰਗਾ ਬਿੱਲਾ ਤੀਗੇ। ਦੋਏ ਮਰ’ਗੇ ਫਾਰਾ ਪੈ ਕੇ।’
 ‘ਫੁੱਫੜ ਹੋਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਤੀ...?’
 ‘ਫੁੱਟ ਮੂੰਹੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਟੌਂਕਦਾ ਤੀ?’
 ‘ਤੂੰ ਕੁਛ ਵੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।’
 ‘ਹੈ ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਪੈ ਜੇ ਦੁਗਾੜਾ। ਸੋਨੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਲਾਲ ਜੰਮਿਆ ਤੀ। ਪੀਲੀਆ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਇਹ ਭਰ ਜੁਆਨੀ ‘ਚ ਦਗਾ ਦੇ ਗਿਆ ਟੁੱਟ ਪੈਣੀ ਦਾ। ਮੈਂ ਫੇ ਵੇਲ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਲਿਆਉਂਦੀ...? ਮਾਰਦੈ ਗੱਲਾਂ।’
 ‘ਭੂਆ ਭਲਾ ਇਹ ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ‘ਤੀ। ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦੱਸਦਾ ਤੀ, ਅੱਛਰੂ ਭਲਵਾਨ ਤੀ, ਪਟਕੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।’
 ‘ਤਕੜਾ ਤਾਂ ਤੀਗਾ ਪੂਰਾ, ਵੇਲਣ ਵਰਗੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਤੀ। ਅੱਗ ਲੱਗਣੀ ਭੁੱਕੀ ਲੈ ‘ਗੀ।’
 ‘ਡੋਡੇ ਪੀਂਦਾ ਤੀ...?’
 ‘ਕਾਹਨੂੰ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਤੀ। ਬੱਸ ਬੋੜਾ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗਾਨੇ

ਵੇਖੋ ਹਾਕਮ ਬਣ ਗਏ ਚੋਰ,
 ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦੇ ਮੋਰ,
 ਦੱਸੋ ਕੀ ਬਣੰਗਾ ਸਾਡਾ,
 ਸੋਚਣ ਬੰਦੇ ਦਾਨੇ ਬਈ।
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਕੇ ਖਾਧਾ ਦੇਸ,
 ਪਾਇਆ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਂ ਵੇਸ,
 ਹੁਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਨਾ ਲੇਸ,
 ਟੁੱਟ ਗਏ ਜੜੇ-ਯਰਾਨੇ ਬਈ।
 ਵੇਖੋ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੇਟ,
 ਕਰ ਗਏ ਸਭ ਕੁਝ ਮਲੀਆਮੇਟ,
 ਫੁੱਟੀ ਕੋਢੀ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡੀ,
 ਲੈ ਗਏ ਲੁੱਟ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬਈ।
 ਰਿਸਵਤਖੋਰੀ, ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰੀ,
 ਡਿਗ ਪਏ ਮੱਟ ਦੇ ਵਿਚ ਲਲਾਰੀ,
 ਪੁਰੇ ਠੋਕ ਕੇ ਦੇਸ ਦੇ ਰੱਖ ‘ਤੇ,
 ਛਿੱਲੀ ਚੂਲ ‘ਚ ਫਾਨੇ ਬਈ।
 ਕੰਮ ਆਇਆ ਕਿੰਨਾ ਲੋਟ,
 ਘਰੇ ਗਿਣਨ ਮਸੀਨਾਂ ਨੋਟ,
 ਕੁੱਤੀ ਬਹਿ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀ,
 ਹੋਕਾਂ ਲਾ ਤਰਾਨੇ ਬਈ।
 ਕਈ ਕਲਮਾਡੀ, ਕਈ ਖੁਰਾਣੇ,
 ਪੁਰੇ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦੇ ਲਾਣੇ,
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ,
 ਅਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਬਈ।
 ਕੱਢਾਂਗੇ ਵਾਲੁ ਮੱਖਣ ‘ਚੋਂ ਸਾਰੇ,
 ਮਾਰੇ ਦੁਖੀ ਪਰਜਾ ਲਲਕਾਰੇ,
 ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਜਾਗ ਸੁੱਤੀ ਦਿਆ ਸਾਈਆਂ,
 ਬਦਲੇ ਵੇਖ ਜ਼ਮਾਨੇ ਬਈ।
 ਸਾਡੀ ਛੁੱਟ ਗਈ ਮਿੱਤਰਾ ਮੰਗ,
 ਹੁਣ ਤੂੰ ਆਪ ਟਪਾਈਂ ਡੰਗ,
 ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਗਏ ਭੋਰੇ,
 ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲੇ ਗਾਨੇ ਬਈ।

ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ‘ਜੂਗਾ ਸੁਆਦ ਮਿੱਤਰੇ!

ਕਈ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੂਜਿਆਂ ਵਰਗੇ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ। ਉਹ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸੰਤਾਨ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਲੈਣ-ਇਹਦਾ ਆਹ ਨਾਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਇਹਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣੈ।...ਇਕ ਵਾਰ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਢਾਡੀ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੈਂਡਾ ਦਾ ਬਾਰ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਅਖਾੜਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੇਰ ‘ਤੇ ਖੜੇ ਕੇ ਭਰੋਵਾਲ ਦਾ ਸਮੇਂਦ ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘ਚੁੱਕ ਦੇ ਝੰਮਣ ਹੀਰੇ ਡੋਲੀ ਬਹਿ ਗਈ ਖੇੜਿਆਂ ਦੀ, ਰਾਂਝੇ ਚਾਕ ਨੇ ਦੁਹੱਥੜ ਪੱਟੀ ਮਾਰੀ...ਅੱਧੀ ਸੂਰਤ ਹੀਰ ਦੀ ਦਿਸਦੀ ਐ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦਿਸਦੀ ਬਹਿ ਕੇ ਸਾਰੀ...।’ ਮਨ ‘ਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ-ਸੱਚਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜੇ ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਰੱਖੁ ਤੇ ਬਣਾਉਂ ਵੀ ਗਵੱਈਆ। ਪਹਿਲੀ ਝੱਬੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ ਹੱਥ ਜੁੜੇ। ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆ। ਨਾਂ ਵੀ ਉਹੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ। ਡਾਕੂ ਲੁੱਟ ਕੇ, ਤੇ ਕਾਤਲ ਬੰਦੇ ਮਾਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ, ‘ਰੱਬਾ! ਭੇਤ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀ, ਕਿਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਸ ਨਾ ਪਾਈ।’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਠੁੱਛਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਫਲ ਯਤਨ ਹੈ। ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਆਖੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਬੰਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਵਰਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਕਈ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਆਮ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਫਿਰ ਇਹ ਭੂਆ ਕਹਿੰਦੀ ਕੀ ਐ...?

ਬਹਿ ਗਿਆ ਐਲ ਮੇ ਦਾ।

‘ਜਿਹੜਾ ਦੌਲੀਕਿਆਂ ਦਾ?’

‘ਕਾਹਨੂੰ, ਹਾਅ ਜਿਹੜਾ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤੀ।’

‘ਅੱਛਾ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਕਹਿ ਆਪਣਾ ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖਾ।’

‘ਨਾਂ ਨਾ ਲੈ ਕੰਜਰ ਦੇ ਦਾ। ਪਤਿਆ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਆਹਦਾ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਦਿਆ ਕਰ। ਅੱਛਰੂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਮਿਲ ‘ਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ।’

‘ਫੇ ਹੋਇਆ ਕੀ?’

‘ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੋਂ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਟਰੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਤੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਭਾਨੀ ਮਾਰ ‘ਤੀ। ਫੜ ਲਿਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਉਬਲੇ ਆਲੂਆਂ ਆਂਢੂ ਹੋਈ। ਕਿਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਤੋਂ ਕਸੂਤੇ ਥਾਂ ਲੱਤ ਲੱਗ ‘ਗੀ। ਮਰਿਆ ਘਰ ਸੁੱਟ ‘ਗੇ।’

‘ਡੋਡੇ ਵੇਚਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੀ ਫੁੱਫੜ?’

‘ਇਹਦਾ ਬੋੜਾ ਭੁੱਝ ਜਾਏ ਭਰ ਕੇ, ਕਿਤੇ ਸਰਹੰਦ ਆਲੀ ਨਹਿਰ ‘ਚ ਸੁੱਧੇ ਦਾ। ਇਹ ਕਰਦਾ ‘ਤੀ ਧੰਦਾ ਬੋਹ ਪੈਣਾ। ਇਹਨੇ ਭੇਜਿਆ ਉਹਨੂੰ ਭੁੱਕੀ ਲੈਣ।’

‘ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਤੀ।’

‘ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਦਾ। ਪੁਲਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਇਹ ਪੁਲਸ ਦੇ। ਹਮਾਤੜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦੈ। ਦੁਜੀ ਵਾਰੀ ਨਖ਼ੂਣੀ ਦਾ ਵੇ ਬਣ ਗਿਆ। ਚਹੁੰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪੈਣਗੀਆਂ ਵੋਟਾਂ। ਘਰ-ਘਰ ਛੱਟੇ ਦੇਣਗੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ।’

‘ਭੂਆ ਤੈਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਐ ਸਰਕਾਰੀ?’

‘ਆਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਆਹਦੇ ਐ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਈ ਲੈ ਲਾ ਸਾਰਾ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਆਂ, ਸਿਰ ਸੁਆਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ।’

‘ਬਾਕੀ ਵੀ ਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਈ ਆ।’

‘ਗਈ ਤੀ ਮੈਂ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਭਗਵਾਨੇ ਕੋਲ ਜਿਹੜਾ ਸਰਪੰਚ ਐ।’

‘ਲੁਆ ‘ਤੀ?’

‘ਬਲੱਜ ਠਰਕ ਭੋਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਖਿਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਪਈ ਤੀ, ਪਈ ਠੋਲ੍ਹ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰੀ ਧੀ ਜੀਤੋ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ‘ਗੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਭਰ ਜੁਆਨੀ ‘ਚ। ਭਗਵਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਤਿਆ ਰਹਿੰਦੈ। ਗਰੀਬਤੀਆਂ ਮਾਂ-ਧੀ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਟੱਬਰ ਪਾਲਦੈ। ਪਰ ਲੁੱਚਾ ਪੂਰਾ ਆ। ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਐ ਪਰ ਪੂਛ ਕਦੇ ਸਿੱਧੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਭਲਾ?’

‘ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਤੀ?’

‘ਆਹਦਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਧੰਨੀਏ ਹਜੇ ਜੁਆਨ ਪਈ ਆਂ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਤਾਂ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਐ। ਉਂ ਕਹੋਂ ਤਾਂ ਦੋ ਲੁਆ ਦਈਏ ਪੈਨਸ਼ਨ?’

‘ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸਰਪੰਚ, ਇਕ ਈ ਲੁਆ ਦੇ ਢਾਈ ਸੌ ਬੜੀ ਐ। ਦੋ ਨੂੰ ਮਾਰ ਗੋਲੀ।’

‘ਫੇ ਲੱਗੀ ਕਾਹਤੋਂ ਨੂੰ ਭੂਆ?’

‘ਲੁੱਚੇ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੇ ਆ। ਸੱਜੀ ਅੱਖ ਦੱਬ ਕੇ ਆਹਦਾ-ਧੰਨੀਏ ਸਾਡੀ ਪੈਨਸ਼ਨ? ਪੈ ਗਈ ਫੇ ਮੈਂ ਚਾਰੇ ਖੁਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿ ਕੁੱਤਿਆ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੈਂ ਉਂਗਲੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ। ਆਈ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਭੱਠੀ ‘ਤੇ। ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੀ ਦਾਤੀ ਮਾਰੂ ਗਰਮ ਗਰਮ, ਕੰਜਰ ਦੀ ਇਸੇ ਸੱਜੀ ਅੱਖ ‘ਚ, ਤੇ ਬਣਾ ਦਉਂ ਜੀਤੋ ਵਰਗਾ ਧਰਮੀ ਰਾਜੇ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ। ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਆ...ਸਰਪੰਚ।’

‘ਭਲਾ ਭੂਆ ਇਹ ਜੀਤਾ ਕਿਹੜਾ ਹੋਇਆ?’

‘ਰਾਜਾ ਜਿਹੜਾ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਤੀ। ਜੀਹਦੇ ਵਰਗਾ ਬਾਦਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕਹੀ ਜਾਂਦੈ ਰਾਜ ਦਿਆਂਗੇ।’

‘ਅੱਛਾ ਅੱਛਾ! ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿਹੂੰ।’

‘ਹਾਂ, ਹਾਅ ਨਾਂ। ਹੁਣ ਆਇਆ ਤੂੰ ਟਿਕਾਣੇ।

ਐਡਾ ਨਾਂ ਸਾਡੀ ਜੀਭੇ ਭਲਾ ਚੜ੍ਹਦਾ?’

‘ਭੂਆ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ, ਜੀਹਦੀ ਇੱਕੋ ਅੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ, ਜੀਹਨੇ ਲੱਖਾਂ ਤਾਰੇ...। ਕਿੱਥੇ ਇਹ ਟੁੱਕੜ ਬੋਚ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਖਾਣਾ ਸਰਪੰਚ, ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿਹੂੰ। ਸੱਚੀ ਧਰਮੀ ਪੂਰਾ ਸੀ।’

‘ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਮਾੜਾ ਕਹਿੰਨੀ ਆਂ। ਚੰਗਾ ਤੀਗਾ, ਬੜਾ ਦੂਰ ਤੱਕ ਰਾਜ ਤੀ, ਜੰਤਾ ਖੁਸ਼ ਤੀ ਪੂਰੀ, ਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਚਮਚਿਆ, ਟੋਟਾ...ਦੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੈਲਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀਆਂ; ਕੌਮ ਪਾੜ ਗਿਆ ਵਿਚਾਲਿਓ। ਐਦਾਂ ਦੇ ਲੁੱਚੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਸਰਪੰਚੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੱਲ ਵੇਹਦੇ ਆ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ।’

‘ਫੇ ਕਦੇ ਟੱਕਰਿਐ?’

‘ਦੋ ਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਵਿਚਾਲਿਓ। ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਐ, ਕਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਭੱਠੀ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ।’
 ‘ਭੂਆ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ?’

‘ਬਹੁ ਤਫ਼ਾਕ ਸੀ। ਪਤਾ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਤੀ ਕੀਹਨੇ ਪਕਾਈ ਆ ਤੇ ਕੀਹਨੇ ਖਾ ‘ਲੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੈ।’

‘ਗੱਲ ਕੀ ਹੋ ਗੀ ਆ ਹੁਣ ਭਲਾ?’

‘ਤੂੰ ਲਹੋਰੋਂ ਆਇਐ, ਤੈਨੂੰ ਨੀ ਪਤਾ? ਜਿੰਦਣ ਦਾ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਆਹ ਇਕ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸਤੁਆਹਾਂ ਜਿਹਾ ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ ਵਰਿਆਮਾ, ਪਿੰਡ ਕਰਤਾ ਲੀਰਾ। ਐਧਰ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾ ਭਰਾਉਂਦੈ, ਓਧਰ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਾ ਲੈਂਦੈ। ਚਿੰਜਤੀ ਛੇਤੀ ਰੱਖਦੈ। ਸੱਤ ਕਵੰਜਾ ਹੋਈ ਰਹਿੰਦੀ ਐ ਪਿੰਡ ‘ਚ।’

‘ਭੂਆ ਇਹਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਐ, ਚੱਕੀ ਹੋਈ ਲੰਬੜਾਂ ਦੀ ਵਾਲੀ।’

‘ਕੁਛ ਹੋਵੇ ‘ਕਾਲੀ ਆਉਂਦੇ ਆ ਲਾਲੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਆ, ਜਾਣੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀਏ ਅੰਦਰ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਪੰਜੇ ਆਲੇ ਆਉਂਦੇ ਆ, ਤੱਕਤੀ ਆਲੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆ।’

‘ਭੂਆ ਜੁਆਨੀ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ ਨੇਰੂਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ? ਮੇਲਿਆਂ ‘ਚ ਸੀਟੀਆਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਪੱਕੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ ਹੋਊ?’

‘ਵੇ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਹੱਥ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਨੂੰ। ਜੁਆਨੀ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ ਹੌਲ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਿਆ ਬਾਤਾਂ ਤੀਆਂ ਉਦੋਂ।’

‘ਕਿੱਦਾ ਭੂਆ?’

‘ਉਡਦੇ ਪੰਛੀ ਲਾਹੁੰਦੀ ਤੀ। ਪੀਂਘ ਝੂਟਦੀ ਪਿਪਲੋਂ ਪੱਤਾ ਤੋੜ ਕੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਧਰ ਦਿੰਦੀ ਤੀ। ਤੁੰਜਣਾਂ ‘ਚ ਚਰਖਾ ਕੱਤਣਾ, ਦੂਹਰੀ ਹੋ-ਹੋ ਨੱਚਣਾ, ਅੱਛਰੂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਂ-ਪਾਸਕ ਨੂੰ ਤੀਗਾ।’
 ‘ਫੁੱਫੜ ਹੋਊ ਤਾਂ ਭਲਵਾਨ ਪਰ ਉਂ ਤਾਂ ਚਿਬ-ਖੜੱਬਾ ਜਿਹਾ ਤੀਗਾ।’

‘ਬੇਬੇ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤੀ ਪਈ ਸਤਾਰਵੇਂ ਕੁ ਸਾਲ ‘ਚ ਹੋਊ, ਜਦੋਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਦੀਕ ਆਂਢੂ ਫੁੱਲ ਮਾੜਾ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਬੱਸ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਈ ਦਾਗ ਪੈ ‘ਗੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ। ਵਿਗੜੇ-ਤਿਗੜੇ ਕੰਜਰ ਦੇ ਜੁਆਨੀ ਵਾਰੇ ਜਲੈਖਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤੀ ਮੈਨੂੰ।’
 ‘ਭੂਆ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਕੋਈ।’
 ‘ਕੋਰਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਬਚਨੀ...।’

‘ਜਿਹੜੀ ਅਮਲੀ ਜਾਗਰ ਨਾਲ ਵਗ ‘ਗੀ ਤੀ?’

‘ਨਖ਼ੱਟਾ ਤਾਂ ਪਟਵਾਰੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਤੀ, ਪਈ ਤੈਥੋਂ ਇਤਕਾਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਈ ‘ਤੀ। ਤੇਰਾ ਫਿੱਡ ਦੁਖਦੈ, ਚਾਹੇ ਜਾਗਰ ਅਮਲੀ ਤੀ, ਪੁੱਤ ਡਾਕਦਰ ਬਣਾ ‘ਤਾ ਵੱਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ।’

‘ਚੱਲ ਮੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸ?’

‘ਮੈਂ ਤੇ ਬਚਨੀ ਨੇ ਬੋਲੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਜਰਗ ਤੇ ਛਪਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ। ਹੁਣ

ਤਾਂ ਉਥੇ ਲੀਡਰ ਤੀਘੜਦੇ ਐ, ਬਹੁ ਖਾਧੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਆਂਢੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢਦੇ ਦੇਖਦੇ ਐ, ਉਦੋਂ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹੋਰ ਈ ਹੁੰਦੇ ਤੀਗੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਸਤਹਿਰਾ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ‘ਗੀਆਂ।’

‘ਦੁਸਹਿਰਾ ਕਹਿ ਭੂਆ।’

‘ਤੂੰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਆਂਢੂ ਟੋਕਾ-ਟਾਕੀ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰੀ ਜਾਨੈ। ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਸਤਹਿਰਾ ਹੀ ਆਹਦੇ ਤੀ।’

‘ਫੇ?’

‘ਇਕ ਤਕਾਨੇ ‘ਤੇ ਵੰਗਾਂ ਝੜਾਉਣ ਲੱਗ ਪੀਆਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਚਪਹਿਰਾ ਖੜ੍ਹਾ।’

‘ਉਹ ਕੌਣ?’

‘ਚਪਾਹੀ ਅੱਗ ਲੱਗਣਾ।’

‘ਅੱਛਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ।’

‘ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਚਨੀਏ ਅੱਖ ਵੀ ਨੂੰ ਝਪਕਦਾ ਟੁੱਟ ਪੈਣਾ। ਉਹ ਆਹਦੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਾਈ ਜਾਂਦੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਤੀਜੀ ਵੰਗਾਂ ਝੜਾਵੇ, ਉਹ ਕਹੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮੋੜਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ

ਗੁੱਸਾ। ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਤੀ ਖੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਰਾਵਣ ਤਾਂ ਫੂਕ ਹੁੰਦਾ ਫੇਰ ਹੀ ਦੇਖਦੀ ਆਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਆਂ।’

‘ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਫੇਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਕੋਲ?’

‘ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸੁਣ ਭਾਈ ਠਾਣੇਦਾਰ, ਤੇਰਾ ਚਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣੋਂ ਹਟਦਾ। ਇਹਨੂੰ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਸਰਮ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਪਈ ਬੇਗਾਨੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਵੰਨੀ ਏਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੀਦਾ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਹੱਸ ਪਿਆ।

‘ਉਹ ਵੀ ਭੂਆ ਉਦਾਂ ਦਾ ਈ ਹੋਣੈ?’

‘ਕਾਹਨੂੰ! ਆਹਦਾ ਬੀਬੀ ਲੋਹੀ-ਲਾਖੀ ਨਾ ਹੋ।’

‘ਇਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਆਪਸ ‘ਚ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ, ਥੋਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਮਿਲਾਉਣੀਆਂ ਇਹਨੇ?’

‘ਆ ਦੇਖ ਆ ਕੇ’, ਮੈਂ ਵੀ ਬਣ ‘ਗੀ ਫੇ ਅੱਗ ਦੀ ਨਾਲ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੇਲਾ ਦੇਖੋ ਚੁੱਪ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 31 ‘ਤੇ)

ਕਰ-ਕਰ ਵੇਲਾ ਯਾਦ ਜਿੰਦੜੀਏ ਰੇਵੇਂਗੀ...

ਸੱਚ ਨੂੰ ਕਿ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪਿਆਰ ਭੁੱਲਦਾ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਮਾਣਕ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਸਫ਼ਰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਫੋਟੋ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ

ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ,

ਮਾਰਚ 1981 ਦੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ‘ਬਲਵੀਰੋ ਭਾਬੀ’ ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਮਾਣਕ ਤੇ ਚੰਨ ਗੁਰਾਇਆ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਭੀੜ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਦੋਂ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਿਆ ਸਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਲ ਕੁ

ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ (ਸੰਧੂ) ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੈਂ ‘ਅਜੀਤ’ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਭੱਜ-ਨੱਸ ਕਰਕੇ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਮਾਣਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ‘ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ’ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਲਦੇਵ

ਗਰੇਵਾਲ (‘ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ’, ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ

ਅਸੀਂ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਮਿਲਣ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਦੋਂ ਉਹ ‘ਅਜੀਤ’ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ‘ਤਸਵੀਰ’ ਰਸਾਲਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਣਕ ਨੇ ‘ਦੇਸੀ ਮੋਮ’ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਰ! ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਕਾਸਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਫਿਰ

ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਪੈਨ ਫੜ ਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੇਰ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਫੀਚਰ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਲਿਖੇ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਣਕ ਨੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ‘ਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੇ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਖਬਾਰ ‘ਅਜੀਤ’ ਨੇ ਬੜਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਦੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਦੱਸ ਕੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀਆਂ

ਮਹੁਰਤ ਤੇ ਫਿਰ ‘ਬੰਦ’। ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰੱਜ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਫੋਟੋ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਯੁਧਵੀਰ ਜੰਮਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮਾਣਕ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਮੀਟਰ ਪਿੱਛੋਂ ‘ਕਲਗੀਧਰ ਦਾ ਬਾਪਤਾ’ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਲੱਭਾ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਇਹ ਫੋਟੋ ਜੋ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਦੇ ਗੁਆਚੀ ਤੇ ਨਾ ਗੁਆਚੇਗੀ।

—ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ” ਦਾ ਸੁਪਨਾ-7 ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ

ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਟਿਪਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਹਿਰ ਕਿ ਕਹਿਰ’ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਬਾਰੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਫੁਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵਰਗੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਧਨੰਤਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਹੀ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ‘20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਨਿਤਰਦਿਆਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ‘ਗਾਜ਼ੀ’ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਰਤੀ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਹੀ ਕਰ ਮਾਰੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਸਦਿਆਂ-ਹਸਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯਾਰ ਉਹ ‘ਬੀਸਿਸ’ ਗਾਜ਼ੀ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਜਮੇਰ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚਿੰਤਕ ਸ੍ਰੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਇਹ ਸੱਤਵਾਂ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਉਪਰ ਉਂਗਲ ਧਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨੇਤਤਾ ਸੀ। ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬਣੀ, ਸ. ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਖਤੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ/ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਅਤੇ ਮਾਯੂਸੀ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ‘ਅਕਾਲੀ ਏਕਤਾ’ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਭਰ ਕੇ ਆਇਆ। ਜਥੇਦਾਰ ਨਾਲ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਵਾਇਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਵੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਦਾ ਗਿਆ।”

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਇਸ ਲੰਮੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਣ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਘੰਟਾ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣ। ਪਰ ਉਹ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ

ਏਕਾ : ਛਲਾਵਾ ਤੇ ਹਕੀਕਤ’ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੁਸਤ-ਦਰੁਸਤ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਠਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਠਣਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਲੀਹੋਂ ਲੱਥਾ, ਜਿੰਦੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇਪੋਰ ਆਦਮੀ ਬਦੇਬਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਉਕਾ ਹੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁਰਾਦ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੋ ਇਕੋ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਨ ਜਾਂ ਸਮਝਣ/ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੌਣ ਕਿੱਥੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ 1920ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਕਾਰ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਮੋਰਚੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਮੋਰਚੇ ਇਕੱਲੇ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਖੜੀ ਗੋਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹੇ। ਪੰਡਿਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਉਘੇ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਨਮੱਤੀ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਲਹਿਰ ਦੀ ਦੱਬ ਕੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਅਕਾਲੀ ਜਥਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾਥੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਤ ਕੱਟ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ “ਦੁਸ਼ਟ” ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਹਾਰ ਕੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪਲਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੁਕਿੰਦਿਆਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ, ਦੂਰ ਦੀ ਕੋਫ਼ੀ ਸੁੱਟਦਿਆਂ, 1925 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਲੱਗੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਕਿਨ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਜਾਣ

ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਹੰਤਾਂ, ਰਈਸਾਂ ਤੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਡੱਟਵੀਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ/ਸ਼ਸ਼ਕੋਰ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ ਲਈ ‘ਮਾਂਗਵੀ ਧਾੜ’ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ “ਪੁੰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਕਾਰਜ” ਨਵੀਂ ਉਭਰੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਲੜ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਵੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਤਾਂ ਰਈਸਾਂ, ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਕੇ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ‘ਪੁੰਨ’ ਖੱਟਿਆ।

ਮੁੜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਟਿਪਣੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੰਮੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾਈ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਗਾਂਦਰੂ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਤਾਂ ਦੇ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਹੇਲੀ ਵਲੋਂ ਬਣਵਾਏ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 1925 ਦੇ ਇਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ, ਉਸ ਦੇ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਿਆਂ-ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਕਮਿਊਨਲ ਪੈਰਾਡਾਈਮ (ਫਿਰਕੂ ਵਰਤਾਰਾ) ਕਿਵੇਂ ਪੱਕਿਆ ਅਤੇ ਰੂੜ੍ਹ ਹੋਇਆ-ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ‘ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ’ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਸਭ ‘ਮੁਰਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਜਾਂ ਆਂਡਾ’ ਵਾਲੀ ਮਗਜ਼-ਖਪਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ-ਹਸਤੀ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਮੌਲਿਕ ਯਤਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡ ਦੇ ਅੰਤਿ ਕੁਲਿਹਣੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਘਟਾਉਂਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਈ

ਇਤਿਹਾਸਕ/ਪਦਾਰਥਕ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਚ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟਦੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੰਨਾ ਆਖ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਕੀਮਤੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਵੀ ਕੁਫਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਹ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ/ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਲੈਣ, ਸੱਚੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਆਪੋ ਚੱਲੀਆਂ ਆਉਣਗੀਆਂ; ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਨਿਰਭਉ ਅਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਧਾਰਮਿਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਿਤਰੇਗਾ ਤਾਂ ਰਿਆਸਤ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨਿਤਾਣੀ ਅਤੇ ਨਿਆਸਰੀ ਲੋਕਾਈ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੁਚੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਰੀਕ-ਬੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ/ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁੜ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਝੇ ਨਾ ਧੱਕ ਦੇਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਤਿ ਉਲਾਰ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵੁਕ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਸਲ ਅਕਾਲੀਅਤ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਹਿਰ

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ

ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਪੈਂਤੜੇ ‘ਤੇ ਆਉਣ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਮੰਨ ਕੇ ਚਿਰਕੌਣੇ ਸਹੀ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਆ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸੁੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਵੱਸ ਵੀ, ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕੁਨਬਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਰ ਛੋਟੂ ਰਾਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜੰਦ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦਾ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਜਾਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਸਵਾਮੀ ਪੇਰੀਆਰ ਤੇ ਅੰਨਾ ਦੁਰਾਈ ਵਰਗੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸੋ ਫਿਟਣੀਆਂ ਦੇ ਫੇਟ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਵਰਗੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਗੂ।

ਸਿਆਸੀ ਕਲਚਰ ਦਾ ਪਤਨ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖੁੱਜਾ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 1994 ਦੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ‘ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਜੋਤਿ ਤੇ ਜੁਗਤਿ’ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਧੜਾਧੜ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 28 ਅਪਰੈਲ 1994 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ‘ਅਜੀਤ’ ‘ਚ ‘ਅਕਾਲੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਅਸੂਲੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਈ ਜਾਵੇ’ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪੇ

ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ

ਨੇ ਗੱਲ ਇਉਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, “ਪ੍ਰੰਤੂ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲਿਖਤ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਜ਼ੀ ਦੀ। ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਅਜਮੇਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਦੀ ਪਿਛਲੇ 20-25 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਵਿਆਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘੁੰਡੀਆਂ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਸਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਉਸ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਏਤਰਾਂ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਥੇਰੇ ਵਰ੍ਹੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਖੱਜਲ ਖਵਾਰੀ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਮੰਨ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਗਿੱਟੇ-ਗੋਡੇ ਭੰਨਵਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਸਿੱਖ/ਅਕਾਲੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਮਲੀ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ

ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਨੁਕਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਨੁਕਤੇ ਜਾਂ ਤਰਕ ਹੀ ਸਾਰਾ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੁਸਤੀ ਕਿੱਥੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਦੀਵਾਨੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਲਾਕਾਰੀ ਹੀ ਵੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਉਸ ਦੀਆਂ 16-17 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 1994-95 ‘ਚ ਅਕਾਲੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤਰਕਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਅਜੀਤ’ ਅਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਜਾਂ 12 ਦਸੰਬਰ 1994 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ‘ਤਰਲੇ’ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਐਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ‘ਅਜੀਤ’ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ‘ਅਕਾਲੀ ਏਕਾ: ਸਿੱਖ ਦਾਨਸ਼ਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ’ ਵਰਗਾ ਸਖਤ ਸਿਧਾਂਤਕ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਕੁ ਜਿਹੇ ਹੀ ਅਜਮੇਰ ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਪੂਰਨ ਅਕਾਲੀ

ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਣੈ ਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੈਸੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ “ਪੁਰਾਣੇ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਜੱਟ-ਜੱਫੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਛੁੱਟ ਗਏ ਜੇ-ਨਵੇਂ ਮਹੰਤ ਜਿਹੜੇ ਸਜਣੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਛੁਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।”

‘ਨਸੀਹਤਨਾਮੇ’ ਵਿਚ ‘ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਰੋਲ’ ਉਨਵਾਨ ਹੇਠ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: “ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬਹਿਸ ਚਿਰਕੋਣੀ ਮੁੱਕ/ਨਿਬੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ...ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜਦ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣਾ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ; ਬਲਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਝੂਠ ਤੇ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਸੁੱਚਤਾ ਤੇ ਸੁਭੱਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਧਰਮ (ਅਰਥਾਤ ਸੱਚ) ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ।” ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨੋਕ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ’ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ’ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪੁਲਾਂ ਬੱਲਿਓਂ ਐਨੇ ਪਾਣੀ ਲੰਘ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਵੱਲੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ?

ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1994 ‘ਚ ਹੀ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਲਾਨਨਾਮਾ’ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ‘ਵਿਸਮਾਦੀ’ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ/ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਲਿਖਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ 17 ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ “ਵਿਸ਼ਵ ਲੋਕ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਰੂਪ: ਵਿਸਮਾਦੀ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ” ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਦੀ ਕਾਤਰ ਪਈ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਹੁਣ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਕ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤੀ) ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਉਸਾਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਵੱਡੀ ਔਕੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਕਟਾਈਪਲ ਚੇਤਨਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਬਿੰਬ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਬਣਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਅਧੁਨਿਕ ਇਤਾਲਵੀ ਚਿੰਤਕ ਰੋਬਰਤੋ ਐਸਪੋਸੀਤੋ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਐਬੇਲ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਐਬੇਲ ਆਦਮ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮੰਨ ਲਈ ਪਰ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਕੇਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਐਬੇਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਜ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਐਸਪੋਸੀਤੋ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਸਮੂਹ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਸਾਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕਤਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਤ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ‘ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਬਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।... (ਪਰ) ਕੁੱਲ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਦੇਸ਼, ਹਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।... (ਪਰ) ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਨੂੰ ਵਿਸਮਾਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਸਮਾਦ ਕੇਵਲ ਰਹੱਸਮਈ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਰਹੱਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਰਹੱਸ ਅਭਿਆਸਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਰ ਸਮਾਜ, ਹਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਰਹੱਸ ਹੈ, ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਰਬਾਂਗੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਸਮਾਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਾਰਗਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਮੁੱਕ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਚੇਤਨਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।... (ਅਖੇ) ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸਮਾਦੀ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਉਸਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ ਦਾ ਇਕ ਕੌਮੀ ਮਾਡਲ ਤਿਆਗ ਦੇਵੇ।... ਭਾਰਤ ਇਕ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ, ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ, ਬਹੁ-ਅਭਿਆਸੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਤਰੇੜਾਂ ਪੱਛਮ ਦੇ ਇੱਕ ਕੌਮਵਾਦੀ ਮਾਡਲ ਅਪਨਾਉਣ ਕਾਰਨ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ ਮੈਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ-ਲੰਮੀਆਂ ਟੂਕਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਣ ਕਿ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਤੁੰਦ ਵਿਦਵਾਨ ਕੈਸੇ-ਕੈਸੇ ਮਾਇਆਵੀ ਸ਼ਬਦ-ਜਾਲ ਬੁਣ ਰਹੇ

ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਰ ਸੱਚਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਲਈ ਔਕੜਾਂ ਵੀ ਗਿਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਥੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਭ ਘੜੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੋੜ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ/ਦਾਨਸ਼ਵਾਰਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਨ। ਆਖ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਰੋਬਰਤੋ ਐਸ ਪੋਸੀਤੋ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਇਤਾਲਵੀ ਚਿੰਤਕ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਤਿ-ਕਥਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੁੰਦਕਾਰਾ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਿਓ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ’ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਜਾਹਿਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 20 ਜੂਨ 2010 ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਲੋੜ: ਤੀਸਰੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼’ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹੋ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤੀਜੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਨੀਂਹ’ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 10 ਜੁਲਾਈ 2010 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਅੰਦਰ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਜੇ ਨਵਾਂ ਸੁਪਨਾ ਅਸੀਂ ਸਿਧਾਂਤਬੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਧੁਰਾ ਸੂਦ ਆਧਾਰਤ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ।... ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, ਰਿਗਵੇਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਚਿੰਤਨੀ, ਅਭਿਆਸੀ ਖੋਜ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੂੰਜੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਰਬਾਂਗੀ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।’

ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਇੱਥੇ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ਼ ’ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਵਚਨ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ/ਪਦਾਰਥਕ ਅਧਾਰਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਭਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਪਰ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਰਿਗਵੇਦਿਕ-ਰੂਹਾਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਗਸਦਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨਸਾਨੀ ਦੁੱਖ, ਦਰਦ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਿਰਕੋਣੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ‘ਅਜੀਤ’ ਵਿਚ “ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਾਂਝਾਂ-ਇਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ” ਨਾਂ ਦੇ ‘ਸੰਘਣੇ ਸਿਧਾਂਤਕ’ ਲੇਖ

ਨੂੰ ਵਾਚਣਾ ਵੀ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ‘ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ’ ਉਪ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ “ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗਰਦਾਨਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ-ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਉਪਰਾਲਾ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਇਤਕ ਤਕੜਾਈ ਮਿਲੇਗੀ।”

ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਰ ਸੱਚਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਲਈ ਔਕੜਾਂ ਵੀ ਗਿਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਥੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਭ ਘੜੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੋੜ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ/ਦਾਨਸ਼ਵਾਰਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਰ ਸੱਚਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਲਈ ਔਕੜਾਂ ਵੀ ਗਿਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਥੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਭ ਘੜੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੋੜ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ/ਦਾਨਸ਼ਵਾਰਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਵਾਲੀ ਅਤਿ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਸੁਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਵੇਂ ਉਠੇ ਸਿੱਖ “ਚਿੰਤਕ” ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਨੇਕਾਂ ਤੈਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ। ਮਸਲਨ 5 ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ ਸੰਨ 2000 ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਐਡਵਾਰੀ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਫਲਸਫ਼ਾ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ: ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ” ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ‘ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਲੇਖ’ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪੇ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤਰ ਪਹਿਰਾ,

“ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੈਂਤੜਾ ਉਭਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕੋਈ ਨਿੱਗਰ ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਨਿਤਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।” ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਅੱਗੋਂ ਬੜੀ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਾਗਡੋਰ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਟੂ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਹ ਝਾਕਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪਿਛਾਥੜੀ ਰਾਜਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਜਿਹੀ ਸਾਰਥਕ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਤੰਤ ਜਾਂ ਰੁਚੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ

ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੱਖਦੇ।” ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਪਤੇ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ “ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸਾਂ, ਗਰੀਬ ਤੇ ਲਿਤਾੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਰਕ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮੌਲਿਕ-ਕਰਤਾਰੀ ਆਭਾ ਖਿੜਨੋਂ ਰਹਿ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨੁੱਖ-ਹਿਤਕਾਰੀ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਠੁਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਜਲ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਉਪਰ ਅਜਾਈਂ ਰੁਲ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।”

ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ’ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਿੱਖ-ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਨਾ ਉਸਰ ਸਕਣ ਦੇ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਇਸ ਮੋੜ ’ਤੇ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਜ਼ਹਿਰ ਅਲੋਪ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੱਕੀ ਸਿਆਹੀ ਵਾਂਗ ਫੈਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਾਹਰ ਹੈ, ਸੰਨ 2000 ਤੱਕ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ਾਂ-ਆਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਰਕੋਣੇ ਹੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਦੀ ‘ਸਭੈ ਸਾਂਝੀਵਾਲ’ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਸਪਿਰਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਿਹਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ ਨਿਗਾਹਾਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਉਭਰ ਰਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਝੂਠੇ-ਸੱਚੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਹੜਪਣ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸੌਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤੇ ’ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਘਟੇ-ਘਟ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ’ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰਮੁਖੀ ਡਿਫੈਂਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਵਕਤਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਚਿਆ ਜਾਵੇ-ਪ੍ਰਕਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛਾਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਝਾੜ-ਝੰਝ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜੇਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਕਤੀ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਤਹਿਤ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਤਸੱਵਰ ਵਾਲੀ ਸੁਭੱਲ ਅਕਾਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਅੱਖੇ ਪੈਂਤੜੇ ’ਤੇ ਉਹ ਕਿੰਨ ਆਉਣਗੇ? ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਯੂਨਾਨੀ ਯੋਧੇ ਐਚਲੀ ਦੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਅੰਡੀ ਵਰਗਾ ਉਹੋਂ ਨੰਗਾ ਨਾਜ਼ਕ ਨੁਕਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ

ਕੋਲੋਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਤ ਲਗਵਾਉਣ ਦੀ ਚਾਲ ਖੋਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੂੰਜੀ ’ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਫਲਾਤੂਨੀ/ਸੁਪਨਈ ‘ਰਿਪਬਲਿਕ’ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹਰਾਹ ਉਪਰ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਸਾਥੀ ਸ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਇਸੇ ਨੂੰ ‘ਬਿਪਰ ਸੰਸਕਾਰ’ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿੱਖ ਇਲਹਾਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਹੀ ਲੀਹਾਂ ’ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਹਿਬਰ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਕਿੱਥੇ ਗਏ? ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰੈਟਰਿਕ (ਰੱਟ) ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਤੇਜ਼ ਨਸ਼ਤਰ ਨਾਲ ਚੀਰ ਫਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਮਹਿਜ਼ 24 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਚਿੰਤਕ, ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ’ (The Holy Family) ਦੇ ‘ਬਾਣੀਕਾਰ’ ਦੀ ਬਾਣੀ’ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਹੀ ਵਿਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਦਸ ਪਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਜਾਤੀ-ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ‘ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ’ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਗੋੜਾ ਮਾਰਦਾ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਲੱਗ ਵਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਕਪਾਸਤ ਬੀਸਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਚਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਉਸੇ ਅਸਮਾਨੀ ਮਾਨਵ-ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਰਾਹੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੁਰਾਹੇ ਲਈ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਣੀਕਾਰ’ ਦੇ ਬਖੀਏ ਉਧੇੜੇ ਸਨ।

ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਸੋਚ’ ਜਾਂ ਨੀਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਮਸਲਨ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇਸਤ ਦੇ ਘਰ ਜਰਮਨ ਚਿੰਤਕ ਹੈਡਗਰ ਦੀ ‘What is Thinking’ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਦੇਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਡਗਰ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨੀ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਸਿਖਰ ’ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ Thinking (ਚਿੰਤਨ) ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸਤ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਪਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ 40-50 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਗਵਾਚੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਠ ਵਿਚ ਖੁੰਝੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਹੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਿਖਣ ਮੇਜ਼ ’ਤੇ ਬਹਿੰਦੇ ਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰੱਦੀ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕ ਬੇਸ਼ਕ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ‘ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ’ ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਵੱਡਾ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਿੰਡ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਧੜਾਧੜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੂਤਰਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਉਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਾਲ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਵੱਲ ਤੁਰੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਵੀ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ” ਦਾ ਸੁਪਨਾ-7

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਇੰਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਡਗਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਸਰਗਰਮ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ... ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਰ ਇੰਨੀ ਸ਼ੇਰੀਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਉਸਤਰੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਜਨਮ ‘ਚ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਇਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮੀਟਾਂਗੇ ਕਿ “ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ” ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹਸਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਂਦਰੂ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਸਮੋਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਗੱਲ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਕੇਵਲ ਇੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਯਾਰੇ, ਹੱਕ-ਸੱਚ ਇਨਸਾਫ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੇਵਲ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਇੰਜ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਰੋਮਨਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੈਰੀਬਰ ਦੀਸਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ‘ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ’ ਇੱਥੇ ਇਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਦਾ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਉਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਜੇ ਹੱਕ-ਹਕੂਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੈਕੂਲਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਬੜੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈ ਭਰੀਆਂ ਜਦੋਂਜਹਿਦਾਂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਤਾਂ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਾਲੀ ‘ਅਕਾਲੀਅਤ’ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਭਟਕ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਣੈ ਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੈਸੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ “ਪੁਰਾਣੇ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਜੱਟ-ਜੱਫੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਛੁੱਟ ਗਏ ਜੇ-ਨਵੇਂ ਮਹੰਤ ਜਿਹੜੇ ਸਜਣੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਛੁਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੇਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ 1935 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਠੋਸ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਰਮੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੂਝ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਔਸਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ, 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲ 1946 ਦੀਆਂ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰਪ੍ਰਸਤ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਫੈਦਪੋਸ਼ੀ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ ਪਾ ਲਈ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਰ-ਵੱਢਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨੂੰ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਲਈ ਦੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਿਚ ਪਲਟਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਤ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸਮਝਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਰਗੇ ਨਾਜ਼ਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੁਕਾਮ ‘ਤੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ

ਕੇ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ‘ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੰਗੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਨਿਤਰਦੀ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਕਤੀ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦਰੁਸਤ ਪੈਂਤੜੇ ਲੈਣ ਦਾ ਬੋਝਾ ਬਹੁਤ ਯਤਨ ਜਰੂਰ ਕਰਦੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ‘ਮੱਛੀ ਬਜ਼ਾਰ’ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੀ ਆਪੋਧਾਪੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਲੱਗਦੇ ਅੱਜ ਦਾ ਨਵਾਂ ਉਭਰਿਆ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

‘ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਪ੍ਰਸਤ ਸਿੰਘ ਸਭੀਆਂ, ਚੀਫੀਆਂ ਅਤੇ ਰਈਸਾਂ ਦੇ ਪਿਛਾਖਤੀ ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਕੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਉਭਰ ਰਹੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਈ ਰੈਡੀਕਲ ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੀਸਿਸ ਦੀ ਤਰਕ ਸਿਧੀ ਦੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਰੈਡੀਕਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੂਝ-ਸਮਝ ਦੀਆਂ ਕਾਣਤਾਂ ਵੀ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਬਾਅ-ਪਾਉ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਦਰੁਸਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੇਅਸੂਲੀ-ਫਿਰਕੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤਤਕਾਲੀ ਦਬਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਂਜ ਮਨੋ-ਮਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਉਮਤਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਕਿਉਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਬਦਲੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਉਸ ਅੰਦਰੋਂ ਜੋਰ-ਜ਼ਬਰੀ ਦਬਾਇਆ ਹੋਇਆ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਉਨ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਚਿੰਤਕ ਦੀ ਸੁਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਮਸਤਕ ‘ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ‘ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ’ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਣ ਦੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕਰਨ/ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਚੀਰਫਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 2 ਅਪਰੈਲ 2011 ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਮੈਂ ਵੀ ਪੂਰੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਭਾਈ ਕਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਥਾ ਵੱਲੋਂ ‘ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਤੰਡ’ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ/ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਸੌਟੀ। ਦੂਸਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇਹ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਪੈਣੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਨਫਰਤ ਉਹ ਬੀਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਹਨੇ ਹੈ, ਵੱਢਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ‘ਤੇ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ‘ਤੇ ਲੱਗਦੇ

ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 23 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮਰਣਉ ਜਿਹਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਤਮਾਮ ਸਪਿਰਟ ਉਪਰ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਸ਼ਾਤਰ ਖਿਡਾਰੀ ਵਾਂਗ ਉਹ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ‘ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਣ’ ਵਾਲੇ ਪੱਤੇ ਜਾਂ ਤਰੁਪ ਚਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਟਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੁਰੋਡੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ-ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗੇ। ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ੰਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਸ਼ਿਖੰਡੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਚੱਲਣੀ ਪਈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮੀਟਾਂਗੇ ਕਿ “ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ” ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹਸਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਂਦਰੂ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਸਮੋਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਗੱਲ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਦੋਸਤੋ, ਨਾ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਭੀਸ਼ਮ ਹੈ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਭਰਮ ਹੀ ਲਗਦੇ; ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੂ ਵਾਲੇ ਪੱਤੇ ਤੇ ਸ਼ਿਖੰਡੀ ਦੇ ਰੂਪਕ ਜਾਂ ਉਪਮਾ ਅਲੰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸ ਮੈਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਲਟ ਵਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ। “ਬਘਿਆੜ ਓਏ... ਬਘਿਆੜ ਓਏ... ਦੀ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਇਤਰਾਜ਼ ‘ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ “ਮੂਲ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜੇ ਗੱਲ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਸਗੋਂ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ‘ਪੰਥ ਦੇ ਖਤਰੇ’ ਜਾਂ ‘ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੂ’ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਤਾਂ ਸੰਨ ‘47 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।’

ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸੰਬਰ, 1949 ਦੇ ‘ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ’ ਵਿਚ ਛਪੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, “ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਨ... ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।” ਪਾਠਕ ਨੋਟ ਕਰਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅੰਦੋਲਨੀ ਰੌਅ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਉਚਰੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਥੇਰੇ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਕਥਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਵਾਲਾ’ ਦਾਅਵਾ ਜਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚਲੋ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਗਲੇ ਪੰਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਨ ਪਰ ਕੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਕੋੜੀ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਵਰਗੇ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣੇ ਰਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਈ ਪੰਥਕ/ਅਕਾਲੀ ਇਕੱਠਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਅਲੰਕਾਰਕ ਸੁਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਈ ਮਹਾਸ਼ਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡੇਰੇ ‘ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ? ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਕਲ ਲਤੀਫ਼ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਮਿੱਤਰ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੁੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਫੋਨ ਉਪਰ ਹੀ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ “ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।” ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਸੂਬੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਸਿੱਖਾਂ/ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਕੇ ਇੰਨੇ ਵਰ੍ਹੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਧੂਰਾ ਬਣਾਇਆ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਚਾਣਕਸ਼ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਸਮਝ ਜਾਂ ਵਸੀਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਵਿਰੁਧ ਅਲੰਕਰਿਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਮੌਕੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਖੂਨੀ ਵੰਡ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤਰਜੀਹਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਸੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਰੌਲੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਛੇ-ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣਾਏ। ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਰਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ

ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਸੂਬੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਤੌਰਾਂ-ਚੌਦਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ 1960 ‘ਚ ਉਦੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੂਬਾਈ ਪਹਿਚਾਣ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਾਰੀ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਮਾਰਵਾੜੀ ਸੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸੁੱਟਿਆ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣੇ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦਾ ਰੱਫ਼ਤ ਅਜੇ ਵੀ ਓਵੇਂ ਹੀ ਖਿਚੀਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਕੀਲ ਨਾ ਗਰਦਾਨ ਦੇਣ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਪਾਠਕ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ “ਕਰਮ ਚੰਦ” ਲਿਖ ਕੇ “ਦੁਸ਼ਟ ਹਿੰਦੂਆਂ” ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਧੱਕ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੱਡੇ ਧਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ, ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਤੱਤ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 80 ਫੀਸਦੀ ਹਿੰਦੂ ਵਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਕ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਸਿੱਖ ਨਾਲੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਬਦਤਰ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਸੰਨ ‘47 ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੈ ਗਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਲੈ ਗਏ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ, ਛੁਣਛੁਣਾ? ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ‘ਚੋਂ ਅੱਗੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ “ਪੰਥ ਖਤਰੇ ‘ਚ” ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ।

ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ, ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ-ਗੱਲ ਕੀ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸੇ ਰੰਟ ਦੇ ਆਸਰੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਇਹੋ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1982 ਵਿਚ ਪਵਿਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਵਿਵਾਦਤ ਕਦਮ ਵੱਲ ਖਿਚ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਇਕੱਲੇ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਇਸੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ, ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਭਾਅ ਜੀ, ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਮਸਤਕ ਵੀ ਵਿਹੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਠਾਏ ਨੁਕਤੇ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵਲ ਵਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾੜੀ। ਜਿਹੜੇ ਨੁਕਤੇ ਮੈਂ ਉਠਾਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋੜਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਉ, ਬੋਧਾਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਹ ਆਉਣਗੇ ਤਦ ਤੁਰਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਇਥੇ ਗੇੜੀ ਜਿਹੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ, ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ? ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੁਗਲੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ/

ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ/ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਹੇਤ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸੱਦਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿਤ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਬੀਬੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਆਉਣ, ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਦੇ, ਲਿਖਤੀ ਖਤ ਭੇਜਦੇ। ਜੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਦੇ ਤਦ ਵੀ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਕਰਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਤੀਜੇ, ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਥਾਂ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਦੋ ਵਾਰ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ-ਦਰ-ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗਿਫ਼ਟ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਜਾਇਦਾਦ ਉਪਰ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਦੱਸੀ ਤੇ ਬਾਦ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਮ ਸਨੇਹੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਨੇਹੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਣਾ ਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਕਿੱਤੂ ਪੁੰਤੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਾਸ਼ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੈਠੀਆਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸੂਰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੀਆਂ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ।

—ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਪੂਜਾ-ਪ੍ਰਿੰਸ ਮਾਮਲਾ:ਚਿੰਨੀ ਖੀਰ ਤੇ ਬਣ ਗਿਆ ਦਲੀਆ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ੋਅ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸਿੰਗ ਫਸਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਈ ਵਾਰ ਵਾਪਰੇ ਨੇ। ਕਦੇ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਨਾਲ 'ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਮਗਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਉਣ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਬਿਠਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ।

ਵਿਚਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੀਡੀਏ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਅੱਪੜਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਕਿ 'ਫਲਾਣੀ ਥਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ...ਫਲਾਣੇ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਲੁੱਟਿਆ।'

ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਭਾਣਾ ਕੈਨੇਡਾ ਸ਼ੋਅ ਮੌਕੇ ਵਰਤਿਆ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਘੱਟ ਹੀ ਵਾਪਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਉਹ ਮੰਦੇ-ਚੰਗੇ ਕੁਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਬਣਦੇ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 'ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ' ਕਾਲਮ ਜ਼ਰੀਏ ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੀ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਦੌਰਾਨ 'ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ' ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ 54 ਸੈਕਿੰਡ ਦੀ ਕਲਿੱਪ 'ਯੂ ਟਿਊਬ' 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਛੇ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਬਹੁਤੇ ਕੁਮੈਂਟ ਪੂਜਾ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸ਼ਰਮ ਜਿਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਨਾਂ-ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਭੜਾਸ ਕੱਢ ਜਾਂਦੇ।

ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਤੇ ਦੋਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੂਜਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ 'ਆਈਟਮ' ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਈ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਭ ਬਾਬਤ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਆਈਟਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਜ਼ਰੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਖੁਦ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਮਿੱਥੀ ਆਈਟਮ ਮੁਤਾਬਕ ਪੂਜਾ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ...ਪੂਜਾ ਉਸਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛੇਗੀ, ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਮਲਾ ਗਰਮਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਆਉ ਤੇ ਸਾਡਾ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਕਰਾਓ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤਾਈਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਡਰਾਮਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਆਈਟਮ ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਰੰਗ ਕੁੱਝ ਹੋਰ

ਹੀ ਲੈ ਗਈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੜਾਈ ਵਾਲਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਪੁੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜੇ ਇਹ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਸਟੰਟ ਸੀ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ-ਪੈਰ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟ ਇਹੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਪਾਇਆ

ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 54 ਸੈਕਿੰਡ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਯੂ ਟਿਊਬ' 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚਾੜ੍ਹੀ ਗਈ।

ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਰੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸੁਰੀਲਾ ਗਵੱਈਆ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਗਾਇਕ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਲਈ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਜੇਤੂ ਬਣ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ, ਮਹਾਸ਼ਾ ਅਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਜੇਤੂ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਧਨੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਦੂਜਾ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਿਆ। ਜੇਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਲੱਗਦੇ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ' ਦਾ ਹੀਰੋ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਉਹਦੀ ਕੈਸਿਟ 'ਦਿਲ ਦਾ ਚੋਰ' ਵੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਖੇਲਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਉਂਦੀ-ਗਾਉਂਦੀ ਉਥੇ ਜਾ ਅੱਪੜੀ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲੋਚਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤ ਗਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ

ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੜਾਈ ਦੀ। ਪੂਜਾ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਬਾਕਮਾਲ ਰਹੀ ਪਰ ਐਕਟਿੰਗ ਦਾ ਕਮਾਲ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਾਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪੂਜਾ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ 'ਕੱਠੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਰੋਸ਼ਨ ਪੂਜਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚੰਗਾ ਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਆਮ ਸਟੇਜਾਂ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਈਟਮ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਏ ਕਿ ਰੋਸ਼ਨ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਪੂਜਾ ਆਖੇਗੀ, 'ਆ ਗਏ ਓ ਰੋਸ਼ਨ ਜੀ...।' ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ 'ਪੂਜਾ ਐਂਡ ਪ੍ਰਿੰਸ ਲਾਈਵ' ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚਲਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਰੋਸ਼ਨ ਫੋਨ ਮਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਉੱਤੇ ਆਈ ਪੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਖਦੇ, 'ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ ਮੈਂ ਫੋਨ ਨੀ ਸੋਹਣੀਏ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਵਿਚ ਆਨ ਨੀ ਸੋਹਣੀਏ' ਤੇ ਪੂਜਾ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਉਵੇਂ ਉਗਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ।

ਖੈਰ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਮਾਤਾ ਹੋਇਆ। ਕੀਤਾ ਚੰਗੇ ਲਈ ਸੀ, ਹੋ ਮਾਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ?

ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ 'ਸਟਾਰ' ਗਵੱਈਏ ਨੂੰ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦੇ। ਗਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨੂੰ 15-20 ਮਿੰਟ ਮਿਲੇ। ਉਹਨੇ ਜਾਣ ਸਾਰ ਆਖਿਆ, 'ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਨੇ 15-20 ਮਿੰਟ ਪਰ ਆਪਾਂ ਏਨੇ 'ਚ ਹੀ ਕਮਾਲ ਕਰ ਛੱਡਣੀ ਏ।' ਏਨਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਖਿਸਕਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਹਨੇ ਚੰਗੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੋ ਗਿਆ ਮਾਤਾ। ਲੋਕ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਛੇਤੀ ਨਿਕਲੀਏ, ਨਹੀਂ, ਪਾਰਕਿੰਗ 'ਚੋਂ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣੀ।

ਸਟੇਜ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਬਹੁਤ ਮਾਤੀ ਸੀ। ਸ਼ੋਅ ਦੌਰਾਨ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ

ਚੱਲਦੇ-ਚੱਲਦੇ

ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ 'ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ.' ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਗੱਡੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਸੌ ਗਜ਼ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚੋਂ ਸੱਦਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਆ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਰੋਦਿਆਂ-ਰੋਦਿਆਂ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ...'

ਉਹਨੇ ਬੇਵੱਸੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ, 'ਜੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਫੈਨ 'ਕੱਠੇ' ਹੋ ਜਾਣੇ ਸੀ,

ਤੇਰੇ ਡੈਡੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਏਸ ਲਈ ਮੈਂ ਏਥੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹਾਂ...ਜੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੀਂ।'

ਮੇਰੀ ਭੁੱਬ ਨਿਕਲ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਏ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨ। ਰੱਬ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਡੈਡੀ ਜੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਹ ਖੁਦ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਾਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਇਆ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਫੈਨ ਤੰਗ ਕਰਨ।

ਆਇਆ। ਗਾਉਂਦਾ-ਗਾਉਂਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਚ ਵਤ ਗਿਆ ਤੇ ਦਾਰੂ 'ਚ ਟੁੱਟ ਹੋਏ ਇੱਕ ਜਣੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਗਵੱਈਆ ਨਾ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣ ਜੋਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ 'ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ' ਕਹਿਣ ਜੋਗਾ। ਸਕਿਉਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਮੁੜ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰ ਪੁੰਝ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਪਰ ਉਹਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਗਰਮੀ 'ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਵੇਲੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਚਾਂਡਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਖਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੋ-ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਣਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਵਾਜ਼ ਫਟ ਗਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮਾਣਕ ਹੁਰਾਂ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਆਖ ਛੱਡਿਆ, 'ਕਈ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਤੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਲਾ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਏ।'

ਸੰਗੀਤ ਮੰਡੀ ਦਾ ਹਾਲ ਏਨਾ ਮੰਦੜਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਕਿ ਹੁਣ ਚਰਚਾ ਲਈ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਕਲਾਕਾਰ ਅੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਕਹਿ ਕੇ ਲਵਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਸੈਫ਼ ਅਲੀ ਨਾਲ ਸੈਟਿੰਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਏ। ਉਥੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ ਤੇ ਮੀਕਾ ਚੁਮਣ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉਦੋਂ ਸਹੀ ਕੌਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕੌਣ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਕੇ 'ਫੜ' ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ। ਉਹਨੇ ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਾਲਦਿਆਂ ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੈਮਰਾ ਪਰ੍ਹੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤੇਰਾ ਗਲਮਾ ਫੜ ਲਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਆਹ ਕੀ ਗੱਦ ਪਾਇਐ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਗਲਵੱਕਤੀ' ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, 'ਕੁੱਟ ਪੈਣ' ਦੀਆਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ। ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਟੰਟ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਸ਼ੌਂਕ ਪਾਲਦਾ ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ

ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ (ਅਸਲ ਨਾਂ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਬਰਾਬਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗੀਤ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਹੋਲ ਜਿਹਾ ਉਠਣਾ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦਾ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਗੀਤ ਉਸ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲਿਖੇ ਪਰ ਸੱਤਵਾਂ ਗੀਤ ਨਕਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਡੱਲੇ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਚਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 1977 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਿੰਡੋਂ ਹੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਰੋਪੜ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਖੇੜੇ ਖਾਂਦਾ ਨਿੱਮਾ ਅਖੀਰ 1997 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਓਹਾਇਓ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਮੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਸੀ "ਕੁੜੀਏ ਕਲਿਪ

ਵਾਲੀਏ ਤੇਰੇ ਝੁਕਦੇ ਨੈਣ ਕੁਆਰੇ" ਅਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਕਰਕੇ ਨਿੱਮੇ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੇਠ ਉਹ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਦੀ ਸਾਗਿਰਦੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ। ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਨੇ ਗਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ "ਸਹੁੰ ਰੱਬ ਦੀ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਪੱਗ ਵਾਲਿਆ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।" ਇਹ ਗੀਤ ਮਗਰੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਦੁਰਗੇ ਰੰਗੀਲੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ "ਤੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਸੋਹਣਿਆ" ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ ਵੀ ਬਣਿਆ। ਜਗਤਾਰ ਜੱਗੇ, ਅਮਰੀਕ ਪੱਪੂ, ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ, ਧਰਮਪ੍ਰੀਤ, ਮਿਸ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ

ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਨਿੱਮੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਗੀਤ "ਆਹ ਲੈ ਤੇਰਿਆਂ ਵੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹਣਿਆ ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਗੀ" ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਗਾਇਆ।

ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਗੇੜ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲੈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਈ ਚਿਰ ਗੀਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ੌਂਕ ਪਾਲੇ ਜਾਣ। ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਾ 'ਤੇ ਉਸ ਮੁੜ ਗਾਇਕੀ

ਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵੱਲ ਮੁਹਾਣ ਕੀਤਾ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਕੋਲੰਬਸ, ਡੇਅਟਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਬੇਰੀ ਵਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਮੰਨਵਾਇਆ। ਜੱਸ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਨਿੱਮਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਗੀਤ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਗਾਉਣਾ ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਕੈਸਿਟ 'ਪੱਗ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਹੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਮੇਰਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯਮਲਾ ਜੱਟ, ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਗਾਇਕ ਹਨ।

ਨਿੱਮੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 513-432-9754 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

‘ਪਾਪੀ ਬੰਦਾ’ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਸਫ਼ਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਕੇ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ 1951 ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰ 1951 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ 1957 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇੜਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰੇ ਬੱਚੇ-ਪੁੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ (1936), ਬੇਟੀ ਸੁਰਿੰਦਰ (1939), ਪੁੱਤਰ ਜੈਤਿੰਦਰ (1942) ਤੇ ਬੇਟੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

1958 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਆ ਗਿਆ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰ.ਪੀ. ਮਸਾਣੀ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਾਨ ਬਾਸਕੋ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ ‘ਤੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੈਂ ‘ਭਰਜਾਈ ਜੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਬਿਲਾ ਨਾਗਾ, ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੇਦੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਬੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਰੱਬ ਦੇ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਵਕੀਲ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...”

ਉਹ ਬਿਨਾ ਝਿਜਕ ਪਾਪ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਡਰਦੇ ਪਰ ‘ਪਾਪ’ ਤੇ ‘ਗੁਨਾਹ’ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਘੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ। ਪਾਪ ਤੇ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਉਣਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ, “ਜਗਜੀਤ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਰਾਤ ਲੈ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?”

ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਨਹੀਂ?”

ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, “ਬੱਸ, ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਇਸ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਹੀ ਰੱਬ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਦੱਸਦੇ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ।”

ਉਹ ਜਿਸ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਣ ‘ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਮੈਂ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ-ਮੈਥੂਨ।”

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਸ ਮੈਥੂਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ?” ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਸੈਕਸੂਅਲ ਇੰਟਰਕੋਰਸ।”

ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਲੇ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰਦ, ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਪੰਛੀ ਦਾ ਵੀਰਜ ਖਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਵੀਰਜ’ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਾਦਾ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਪੰਛੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਹਰ ਮਾਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵਿਚ ਨਰ ਵਾਂਗ ਇਤਨੀ ਅਪਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।”

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਇਹ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਸੱਚਾਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ। ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਟੀਚਰ ਵੀ ਸਾਂ। ਇਕ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਰਦ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਔਰਤ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੋ ਹੀ ਅੰਡੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਕਾਮ ਵਾਸਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ ਆਪਣੇ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਉਰਦੂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਫ਼ਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਸਨ। ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਅਫ਼ਸਾਨੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਦਾਨਾਦਾਮ’ 1939 ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਖ ਜਲੀ, ਅਪਨੇ ਦੁੱਖ ਮੁਝੇ ਦੇ ਦੋ, ਹਾਥ ਹਮਾਰੇ ਕਲਮ ਹੁਏ, ਮੁਕਤੀ ਬੋਧ, ਗਰਮ ਕੋਟ, ਲੰਬੀ ਲੜਕੀ, ਜੋਗੀਆ, ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਕੁੰਦਨ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪੇ। ਉਹ ਸੋਚ-ਸੋਚ ਕੇ, ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ, ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ, ਦੇਵਦਾਸ, ਮਧੂਮਤੀ, ਅਨੁਰਾਧਾ, ਸਤਿਯਾਕਾਮ, ਅਨੁਪਮਾ, ਬੰਧਨ, ਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕੀ ਜੀਤ ਵਰਗੀਆਂ ਮਿਸਾਲੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਸਣੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਲਿਖੇ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਹ ਬਹੁ-ਰੰਗ ਉਭਰ ਕੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚਿੱਤਰ ਬਣਨ ਲਗਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਆਪ ਵਿਚ!

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਭਾਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉਚਾ ਸੀ ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਦ ਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਗੱਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ, ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਰਾਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਸਿਰ ‘ਤੇ ਘੋਟਵੀਂ ਪੱਗ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਬੱਲੇ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਦੱਬੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਪੰਡ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੇ, ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ; ਹਾਸੇ, ਮਜ਼ਾਕ, ਚੁਟਕਲੇ ਤੇ ਲੜੀਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫੁੱਟ ਪੈਂਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤਾ ਹੱਸਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ‘ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਮੁਝੇ ਦੇ ਦੋ’। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਕੇ 1965 ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੌਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੱਗਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਸਮੇਟੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਖ ਜਲੀ (1949), ਅਪਨੇ ਦੁਖ ਮੁਝੇ ਦੇ ਦੋ (1965, 69), ਹਾਥ ਹਮਾਰੇ ਕਲਮ ਹੁਏ (1974), ਮੁਕਤੀ ਬੋਧ (1982), ਗਰਮ ਕੋਟ, ਲੰਬੀ ਲੜਕੀ, ਜੋਗੀਆ, ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ‘ਕੁੰਦਨ’ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਚ-ਸੋਚ ਕੇ, ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ। ਸੋਚ ਦੇ ਘੇਰਿਆ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ ‘ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ’ ਵਿਚ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੋਚ ਕੇ ਅਤੇ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

ਨਾਚਤੀ ਹੁਈ ਔਰਤਾਂ ਕੀ ਨਿਗਾਹੋਂ ਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਏਕ ਵਸੀਹ-ਵ-ਅਰੀਜ਼ ਦਾਇਰਾ ਬਨ ਗਈ ਜਿਨ ਕੇ ਬੀਚ... ਮਰਦ ਔਰਤੋਂ ਬੱਚੋਂ-ਬੂੜੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਕੇ ਬੇ ਫਿਰ ਵੇਹ ਰੰਗ ਭੀ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਫੀਟੋਂ ਔਰ ਪੱਥੋਂ ਮੇਂ ਬਦਲ ਗਏ...

ਆਖਰ ਏਕ ਹੀ ਰੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ...

ਸੂਰਜ ਕੀ ਕਿਰਨੋਂ ਕਾ ਰੰਗ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸਭ ਹੀ ਰੰਗ ਛਿਪੇ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ

ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਨੇ ਜਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਇਨਸਾਨ ਕੇ ਦਿਮਾਗੀ ਮਨਸ਼ਵਰ ਕੇ ਮੋਹਰਾਜ ਵਾ ਮੁੰਤਜ਼ਿਰ (ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ)

1960 ਦਾ ਕੋਈ ਐਤਵਾਰ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਮੈਂ ਫ਼ੋਨ ਚੁੱਕਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਜਗਜੀਤ ਜੀ, ਮੈਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਟਾਈਮ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ!! ਜੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬੇਲੀ ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿਣਾ, ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ

ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜੰਮ ਜੰਮ ਆਓ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਹੀ ਟਾਈਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡੀਕਾਂਗੇ...”

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਸਾਡੇ ਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਫ਼ਾਈਲ ਲੈ ਕੇ।

ਦਰਅਸਲ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਨਾਵਲ ‘ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ’ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜੋ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਕਿਸੇ ਮੈਟਰਨਿਟੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਵਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਡਿਸਟਰਬ ਨਾ ਕਰੇ।

ਇਕ ਗਲਾਸ ਤੇ ਜੱਗ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ? ਸਵੇਰ ਦੇ ਦਸ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੈਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ:

ਆਜ ਸ਼ਾਮ ਸੂਰਜ ਕੀ ਟਿਕੀਆ ਬਹੁਤ ਲਾਲ ਬੀ...ਆਜ ਆਸਮਾਨ ਕੇ ਕੋਟਲੇ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਬੇਗੁਨਾਹ ਕਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਯਾ ਥਾ ਔਰ ਉਸ ਕੇ ਖੂਨ ਕੇ ਛੀਟੇ ਨੀਚੇ ਬਕਾਇਨ ਪਰ ਪੜ੍ਹੇ ਹੁਏ ਤਲੋਕੇ ਕੇ

ਨਾਵਲ (ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ) ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰੋਏ ਵੀ, ਜ਼ਾਰੇ ਜ਼ਾਰ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਹਿਚਕੀਆਂ ਵੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ। ਵਿਚੇ ਜੱਗ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਭਰਵਾ ਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿੰਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਸੋਹਨ ਮੇਂ ਟਪਕ ਰਹੇ ਬੇ। ਟੂਟੀ-ਫੂਟੀ ਕੱਚੀ ਦੀਵਾਰ ਕੇ ਪਾਸ ਜਹਾਂ ਘਰ ਕੇ ਲੋਗ ਕੂੜਾ ਫੈਂਕਤੇ ਬੇ, ਡੱਬੂ ਮੂੰਹ ਉਠਾ ਉਠਾ ਕਰ ਰੇ ਰਹਾ ਥਾ...

ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮੀਂ ਸਾਢੇ ਵਜੇ ਤਕ ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਾਵਲ ਅੰਤ ‘ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਸਿੰਘ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਬੇਟਾ, ਯੇਹ ਸਭ ਕਿਆ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ-ਇਸੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੀ, ਨਾ ਮੈਂ ਜਾਨਤਾ ਹੂੰ, ਨਾ ਯੇਹ ਲੋਗ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ...ਇਸੇ ਸਮਝਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਭੀ ਮਤ ਕਰ...ਏਕ ਚੁਪ, ਯਹਾਂ ਤੋਂ ਦਮ ਮਾਰਨੇ ਕੀ ਜਗਹ ਨਹੀਂ।”

ਨਾਵਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਰਾਣੇ ਦੀ ਬੇਟੀ ‘ਬੜੀ’ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰਾਣੇ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ-ਪਤੀ ਤਲੋਕਾ ਜੋ ‘ਬੜੀ’ ਦਾ ਪਿਉ ਵੀ ਸੀ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਵਾਕ ਸੀ:

ਰਾਣੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਸਸੂਰ ਕੇ ਕਾਧੇ ਪਰ ਸੇ ਸਿਰ ਉਠਾਇਆ ਔਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੇ ਭਲੇ ਬੂਰੇ ਮੇਂ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਕਰ ਬੋਲੀ, “ਅੱਛਾ ਬਾਪੂ, ਅੱਛਾ!”

ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰੋਏ ਵੀ, ਜ਼ਾਰੇ ਜ਼ਾਰ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਹਿਚਕੀਆਂ ਵੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ। ਵਿਚੇ ਜੱਗ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਭਰਵਾ ਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿੰਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕਮੁਕ ਹੋ

ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਉਹ ਤਲੋਕਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ, ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਮੰਗਲ ਤੇ ਕਦੇ ਰਾਣੇ। ਤਲੋਕੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਜੋ ਵੈਣ ਰਾਣੇ ਨੇ ਪਾਏ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਵੀ ਬੜੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਭੋਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੰਗਲ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਅਧਮੋਇਆ ਕਰ ਕੇ ਕਪਾਹ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਰ ਮੰਗਲ ਨੇ ਨਹੀਂ; ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖਾਧੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਣੇ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁੱਤਰ ਵਰਗੇ ਦਿਓਰ ਮੰਗਲ ਨਾਲ ਚਾਦਰ ਪਵਾ ਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਸ਼ ਪੈ ਗਿਆ-ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਰਾਣੇ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੂਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਵੱਲੋਂ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਗੀਤਾ ਬਾਲੀ ਨੇ ‘ਰਾਣੇ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਫ਼ਿਲਮ ਵੀ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤੇ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਰੀਲਾਂ ਬਣ ਵੀ ਗਈਆਂ ਪਰ ਫ਼ਿਲਮ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਬੇਤਾਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਨ। ਜਿਸ ਮਹਿਫ਼ਲ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜੀਫ਼ੇ ਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਲੋਟਪੋਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਿਕਲ ਪੈਂਦਾ-ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਲੜੀਫ਼ੇ ਘੜਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਜ਼ਰਜਵਾਬੀ ਵਿਚ ਉਹ ਲਾਜਵਾਬ ਸਨ। ਉਹ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਛੂਟਿਆਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਹਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਆਪ ‘ਤੇ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਜਗਜੀਤ ਜੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕ ‘ਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੀ ਲਿਖਾਂ? ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ? ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਾਠ ਖ਼ਰੀਦਣ ਆਏ ਤੇ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹ ਜੋ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਹੈ ਨਾ, ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਬੇਦੀ ਜੀ, ਦੱਸੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਵੱਜਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਰਾਤੀ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਦਿਨੇ ਹੀ ਵਜਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਮੇਰੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ-ਉਹ ਤਾਂ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਆਪਣਾ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਿਸਟਮ ਇਤਨੀ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਗੀਤ ਲਿਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਿਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਭਲਾ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵਜਦੇ ਹਨ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਸਿੱਖ ਸਜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਲਗਪਗ ਸੱਤਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਲਿਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ, ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ, ਦੇਵਦਾਸ, ਬੜੀ ਬਹਨ, ਮਧੂਮਤੀ, ਅਨੁਰਾਧਾ, ਸਤਿਯਾਕਾਮ,

ਅਨੁਪਮਾ, ਬੰਧਨ, ਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕੀ ਜੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਆਪ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਰਮ ਕੋਟ, ਰੰਗੋਲੀ, ਦਸਤਕ ਤੇ ਫਾਗੁਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ‘ਆਖਨ ਦੇਖੀ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਬੇਦੀ ਬਤੌਰ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋ। ਫਿਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਪੈ ਗਏ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਕਹਾਣੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਲਿਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ।” ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਫ਼ਿਲਮ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਗਾਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਕਰੀ, ਫਿਰ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫ਼ਾਈਨੈਂਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ‘ਦਸਤਕ’ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਈਨੈਂਸਰ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਕੇ ਕਈ ਫ਼ਾਈਨੈਂਸਰਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ‘ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਕੰਮ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਫ਼ਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾ ਤਾਂ ਸਕਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ। ਆਖਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਇਸ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਂ, ਖਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲਿੱਕ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬੰਗਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਖ਼ਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਨੇ ‘ਦੇਵਦਾਸ’ ਨਾਵਲ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਪਾਤਰ ਦੇਵਦਾਸ, ਪਾਰੋ, ਚੰਦਰਮੁਖੀ, ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਉਥੇ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੀ ਦੇਣ ਸੋਨੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ‘ਗੀਅਰ’ ਬਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਵੱਡ ਜਾਂਦੀ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ? ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਫ਼ਿਲਮ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਧੜਕਣਾਂ ਨਾਲ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧੜਕਣਾਂ ਸਮਾ ਗਈਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਦੂ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਹੀ ਧੂੜ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ‘ਤੇ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਇਕ ਸੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਪਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਕ ਬੋਲਦਿਆਂ-ਬੋਲਦਿਆਂ ਸੌ ਫੁੱਟ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਨੈਗੇਟਿਵ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪਵਾਏ। ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ‘ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੇ ਡਰਾਮੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ‘ਸਾਤ ਖੇਲ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਡਰਾਮੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਡਰਾਮੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ‘ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਚੱਕੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਮਸਲਾ ਤੇ ਉਲਝਣ ਹੈ ਜੋ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੱਗੀ ਘੜੀ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਲੱਗਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਕਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਦਾ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ‘ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼’ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਵਿਚ ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦੌਲਤ ਤੇ ਸਰਮਾਏ ਜੋ ਬੇਜਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਟਕ ‘ਨਕਲੇ ਮਕਾਨੀ’ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਦਸਤਕ’ ਨਾਂ ਦੀ ਸਫਲ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੇਹਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਬਤੌਰ ਹੀਰੋਇਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੌ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਪਤੀ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਵਾਇਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਜ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ।

ਮਹਿਮਾਨ ਨਵਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਮੁੰਬਈ ਮਹਾਂਨਗਰ ਆਉਂਦਾ, ਆਪਣੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੱਕਾ ਜਾ ਕੇ ਹੱਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਬਈ ਆ ਕੇ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਖਿਲਾਂਦੇ-ਪਿਲਾਂਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ। ਮਹਿਫ਼ਿਲਾਂ ਸਜ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਚੱਲ ਪੈਂਦੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਇਮਰੋਜ਼, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ, ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕਮਲੇਸ਼ਵਰ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਵਤੇਜ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ, ਸ਼ੋਭਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਜ਼ਰੂਹ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੈਨੂੰ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ। ਪ੍ਰਿੰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੰਝੀ-ਤੀਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮੁੰਬਈ ਆਏ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਨ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਾਲਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ। ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏ.ਸੀ. ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਗੇਟ-ਵੇਅ, ਚੋਪਾਟੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪਾਰਕ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਲਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਾਂ ਵਿਖਾ ਕੇ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲਾਂਵਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਣੀ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਵਿਖਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਥੇ ਹੀ ਲੰਚ ਕਰਵਾਇਆ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਈ ਘੰਟੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਆਓ-ਭਗਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮੂਵੀ ਕੈਮਰੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ।

ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੇਖਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਇਸ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ, “ਜੇ ਉਹ ਸਭਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਤੀ ਜਾਣ; ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮਰੌਦ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਿੱਲਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਮੈਂ ਵੀ ਭੁੱਲ-ਭੁਲੇਖੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਬੇਕਾਈ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੰਜ ਦਰਿਆ, ਆਰਸੀ ਤੇ ਨਾਗਮਣੀ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਝੱਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ। 1962-63 ਵਿਚ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪਵਾ ਲਵਾਂ। 1952 ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਚਕਤ ਦਾਨ’ ਤੇ ‘ਕਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ’ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਫ਼ਾਈਲ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਵਾ ਸਕਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰ ਖੁਰਕਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਂਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇਣੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ

ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਲਵਰ ਸੈਂਡ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਾਲੇ ਆਫ਼ਿਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਤੱਤਸਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਬੋਲੇ, “ਹਰ ਲਿਖਤ ਆਪ ਹੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਜੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਜਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।”

ਅੱਜ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਵਿਚ ਛਪ ਵੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪਸੰਦ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾਜ਼ ਹੈ।

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਕਤ ਵੀ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਵੀ। ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਅੱਜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਢੋਂਦੇ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਬੀ ਦਾਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਭੋਗਦੇ ਦਿਖਾਈ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਗ਼ਮੀਆਂ, ਦੁੱਖ-ਸੁਖ, ਆਸਾ-ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਮੂਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਟਕਰਾਓ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦਾ ਸਿਧਾ ਸਬੰਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਵੈਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਔਰਤ ਮਾਂ ਵੀ ਹੈ, ਬੀਵੀ ਵੀ ਤੇ ਭੈਣ ਵੀ। ਔਰਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੈ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਔਰਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਦਾ ਦਿਲ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਥਾਹ ਸਾਗਰ ਹੈ। ਔਰਤ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭਰਾ-ਭੈਣ, ਬੱਚੇ ਸਭ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਦੇ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕੋਨਾਂ ਤੋਂ ਤੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਬਾਪ ਬਣ ਕੇ, ਕਿਧਰੇ ਆਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ, ਕਿਧਰੇ ਸ਼ੌਹਰ ਬਣ ਕੇ। ਕਈ ਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ, ਔਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਦਿਖਾਈ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ। ਮਰਦ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਲਈ ਭਰਾ, ਪਿਓ, ਬੇਟਾ, ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਪਤੀ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਰਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਨੂੰ ਹੀ ਔਰਤ ਅਪਨਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮਰਦ ਲਈ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧ ਸ਼ੌਹਰ-ਮਰਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘੱਟਦੇ ਦਿਖਾਈ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਰਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਮਰਦ ਸ਼ੌਹਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਟਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਰਖਸ਼ਕ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਰਦ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਚਾਹੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਰਦ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਇਕ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜੋ ਇਤਨੇ ਇਨਸਾਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਅਜੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਾਯੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਭਗਵਾਨ ਵੀ ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਭਗਵਾਨ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਹੋ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਜੇ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਚੁੰਝ ਲਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਧੇ-ਸਾਢੇ ਇਨਸਾਨ ਵਾਂਗ ਜਿਉਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਮੁਕਾਮ

‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।” (ਆਇਨੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ)

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦਾ ਜਨਮ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 1915 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਮਾਂ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਬੇਟੇ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਅੱਥਰੂ ਵਗਾਏ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਨਮਕੀਨ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿੱਠੇ। ਅੱਥਰੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਥਰੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ, ਭਰਾ-ਭੈਣ ਜਾਂ ਮਹਿਬੂਬਾ ਵੀ ਪ੍ਰੰਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਰੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਿੰਦ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਤੀਆਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇਵੀ ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬਾਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬੇਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਚੋਂ

ਬੇਦੀ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਏਕ ਚਾਦਰ ਸੈਲੀ ਸੀ’ ‘ਤੇ ਬਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਹੋਮਾ ਮਾਲਿਨੀ

ਸਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੀਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਜਵਾਬ ਠੀਕ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਬੜੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ।

ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਕ ਪੇਸ਼ੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਆਂਦੇ। ਬੱਸ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲਤ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਟੀਮ ਪ੍ਰੈਸ ਖ਼ਰੀਦ ਲਈ। ਦਾਜ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈਆਂ। ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚਟਮ ਕਰ ਲਈਆਂ।

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਦਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਚਲ ਵਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ ਦੀ ਵੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਈ। 1931 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਗੀਤ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਡਰਾਮੇ ਵਿਚ ਲੈਲਾ ਦਾ ਰੋਲ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮੂੰਹ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅੱਠਵਾਂ ਸੁਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਜਾਗ ਪਿਆ। ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾ ਬੈਠੇ ਕਿ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਉਸ ‘ਤੇ ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੰਝਣ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਜੋ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾਈ, ਉਹ ਤਾਂ ਵਕਤ ਪਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਬੇਪਨਾਹ ਫ਼ਤੂਰ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ।

ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਹਿਲਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਦਾਨਦਾਮ’ 1939 ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬੇਦੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕਰਦੇ ਵੀ ਕੀ? ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੋਈ

ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। 1944 ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਰਾਈਟਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਦਰ ਨਾਥ ਅਸ਼ਕ, ਮੰਟੋ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ, ਫ਼ੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫ਼ੈਜ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਬੇਦੀ ਹੁਰੀਂ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਾਹਵਾਰ ‘ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਲੜਾਈ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆ ਕੇ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। 1946 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਾਤ ਖੇਲ’ ਛਾਪੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ। ਕੰਮ ਨਾ ਬਣਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾ ਚਲਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਆ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ੇਖ਼ ਅਬਦੁੱਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਅੱਗ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ।”

5 ਸਤੰਬਰ, 1978 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਲਕਵੇ ਦਾ ਅਟੈਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਲਿਖਣਾ-ਪੜ੍ਹਨਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ। ਮਾਟ੍ਰੇਗੋ ਵਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਕੋਲ ਖ਼ਾਰ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਨਾਨਾਵਤੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਲਮ ਤਾਂ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਦਿਮਾਗ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਸੀ:

ਗਰ ਹਾਥ ਮੇਂ ਜੁਬਿਸ ਨਹੀਂ
ਆਖੋ ਮੇਂ ਤੋਂ ਦਮ ਹੈ
ਰਹਿਨੇ ਦੇ ਸਾਗਰੇ
ਮੀਨਾ ਮੇਰੇ ਆਗੇ

ਬੱਸ ਫਿਰ ਹੋਣਾ ਕੀ ਸੀ! ਉਹੀ ਜੋ ਸਭ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਖੀਰ 11 ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਅਦਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਚਿੰਗਾਰੀ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਕੇ ਮੱਚਦੀ ਰਹੀ, ਹਵਾ ਦਾ ਇਕ ਬੁੱਲਾ ਜੋ ਹਨੇਰੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਝੁੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਬੂੰਦ ਜੋ ਰਾਣੀ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਚਲੀ...ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ...ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ...ਮਿੱਠੀਆਂ...ਮਿੱਠੀਆਂ ਤੇ ਦੁੱਖ ਭਰੀਆਂ ਵੀ।

ਕਿਸੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ:
ਸਰ-ਇ-ਰਾਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੇ
ਯਾਰੇ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤੇ ਯੂੰ ਗੁਜ਼ਰੇ
ਦੇਖਨੇ ਵਾਲੇ ਤੁਮਹਾਰੇ
ਨਕਸ਼-ਇ-ਪਾ ਦੇਖਾ ਕਰੇਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਜਿਸ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਮਿਲਣੀ ਦੀ ਰਸਮ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਸਰ! ਅੱਗੇ ਆਓ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਭਾ’ਜੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਰਹੇ ਨਹੀਂ... ਮਾਮੇ ਤੇ ਨਾਨੇ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ...”

ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ-ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਿੰਜ ਗਈਆਂ, ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਵੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

(ਸਫਾ 25 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰਕੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਭੈਂਗਾ ਆ।...ਬਾਈ ਸਾਡੀਆਂ ਬੱਧੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਹੱਸਦੀਆਂ ਦੀਆਂ।

‘ਚੰਗਾ ਭੂਆ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਕਦੇ ਫੇਰ ਸਹੀ।’
‘ਵੇ ਭੁੱਬ ਜਾਣਿਆ ਸਾਰੀ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸੁਣ ਲੀ, ਮਿੱਠੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਦੱਸ ਹੈਂ ਕੀਹਦਾ?’

‘ਮੈਂ ਭੂਆ ਬਾਰੀ ਆਲੇ ਫੱਤੂ ਦਾ ਮੱਦੀ।’
‘ਠਹਿਰ ਜਾਹ ਪੈ ਜਾਏ ਤੈਨੂੰ ਦੁਗਾਤਾ। ਤੇਰਾ ਪੈ ਤਾਂ ਲਿਆਇਆ ਤੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਨੂੰ ਮੁੱਲਦੀ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਤੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਤੀ ਮੱਝ ਦੇ ਕੱਟੂ ਆਂਛੂ ਤੂੰ...ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਟਕੇ ਟਕੇ ਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਦਿੱਨੀ ਆਂ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਦਾਤੀ...।’

ਤੇ ਮੱਦੀ ਪੈਰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਰੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ।

ਅੰਤਿਕਾ:

ਭੁੱਬੇ ਨੰਗੇ ਸਾਧ ਬੂਬਨੇ
ਗੁਣ ਜੱਟੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਤ ਗਾਉਂਦੀ।
ਦੇਵ ਨੀ ਬਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਤੋਂ
ਕਾਹਤੋਂ ਸਾਧ ਦਾ ਤੂੰ ਜਾਪ ਕਰਾਉਂਦੀ
ਤਤਕੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਵੱਢ ਕੇ
ਸੁਭਾ ਚੜ੍ਹ ਜਹੂੰ ਬਠਿੰਡੇ ਵਾਲੀ ਰੇਲੇ
ਜੱਟੀਏ ਜੋ ਹੋ ਗਈ ਸਾਧਣੀ
ਪੱਟੇ ਜਾਣਗੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ...।
ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖ ਪੱਟ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਵੇਟਾਂ ਪੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ?

ਸੁਕੀਰਤ

ਸਿਮਰਨ ਭਾਟੀਆ ਨਾਇਰ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਜਿਹਾ ਚੰਬੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀ, ਫ਼ਿਕਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਨਜ਼ਮਾ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਲਾਉਂਦੀ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਕੱਟਦੀ, ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਂਦੀ, ਭਾਂਡੇ ਧੋਂਦੀ, ਐਧਰੋਂ-ਉਧਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਮਰਾ ਦਰ ਕਮਰਾ ਝੁਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਿਮਰਨ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਕੰਨ ਨਜ਼ਮਾ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਬਿੜਕ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਲਾ ਇੰਜ ਵੀ ਕੋਈ ਇਕਾਗਰ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਦੋਂ ਨਜ਼ਮਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ, ਸਿਮਰਨ ਅੰਦਰੋਂ ਚਿਟਕਣੀ ਲਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਤਮਿਨਾਨ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੇ ਸਕੇਗੀ, ਇਕ-ਅੱਧ ਠੱਕਾ ਲਾ ਸਕੇਗੀ।

ਉਂਜ ਸਿਮਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਨੌਕਰਾਂ 'ਤੇ ਬੇਮਤਲਬ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਨੌਕਰ ਵੀ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਮਤਲਬ ਛੁਟਿਆਉਂਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣਗੇ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ 'ਹਾਂ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਜੀ' ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ, ਹੋਰ ਨੌਕਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਪੋਤਤੇ ਫੋਲਣਗੇ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭਤਾਸ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਾਨਵਰ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨਾ-ਪੁਚਕਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨੌਕਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸੱਧਰਾਂ-ਉਮੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਪੁਤਲੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਨਗੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਗੇ। ਦਰਅਸਲ ਕਸੂਰ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਮੰਜਲ ਵਾਲੀ ਕਪੂਰਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲਓ। ਬੱਚੇ ਅਮਰੀਕਾ ਹਨ। ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੋਖੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਪੂਰਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਚਿਆ-ਖੁਚਿਆ ਹੀ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਰੋਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪ ਪਾ ਕੇ ਦੇਵੇਗੀ। ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ, ਢਾਈ ਚਮਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਲ ਤੇ ਦੋ ਚਮਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਬਜ਼ੀ ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰ ਦੀ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਜੇ ਕਦੇ ਮੀਟ-ਮੁਰਗਾ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਉਹ ਟੁਕੜੇ ਕੱਢੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰੇ ਛਿੱਡੇ ਹੋਣ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਿਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ। ਨਾ ਚਗਲੀਆਂ ਜਾਣ, ਨਾ ਨਿਗਲੀਆਂ ਜਾਣ ਪਰ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਵੇਗੀ। ਚਾਰ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਪੈਚੇ ਮਰਵਾਏਗੀ, ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਮੰਜਵਾਏਗੀ। ਉਤੋਂ ਨੁਕਸ ਕੱਢੇਗੀ, ਵੱਖਰੇ। ਹੁਣ ਦੱਸੋ ਭਲਾ, ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਨੌਕਰ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪੋਤਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਫੋਲਣ?

ਸਿਮਰਨ, ਕਪੂਰਨੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਹੇਠਲੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਮੇਲ-ਟਾਕਰਾ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸ, ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ, ਏਦੂੰ ਵੱਧ ਸ਼ਹਿ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਕਦੇ ਕਪੂਰਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਉਗਲ ਵੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਤੇ ਪੂਰੀ ਬਾਂਹ ਹੀ ਨਿਗਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਹਲੀ ਔਰਤ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ-ਖੜ੍ਹੀ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਹਲਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਿੜਕ ਲੈਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੌਣ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਆਇਆ, ਕਿਹੜਾ ਕਦੋਂ ਮੁੜਿਆ।

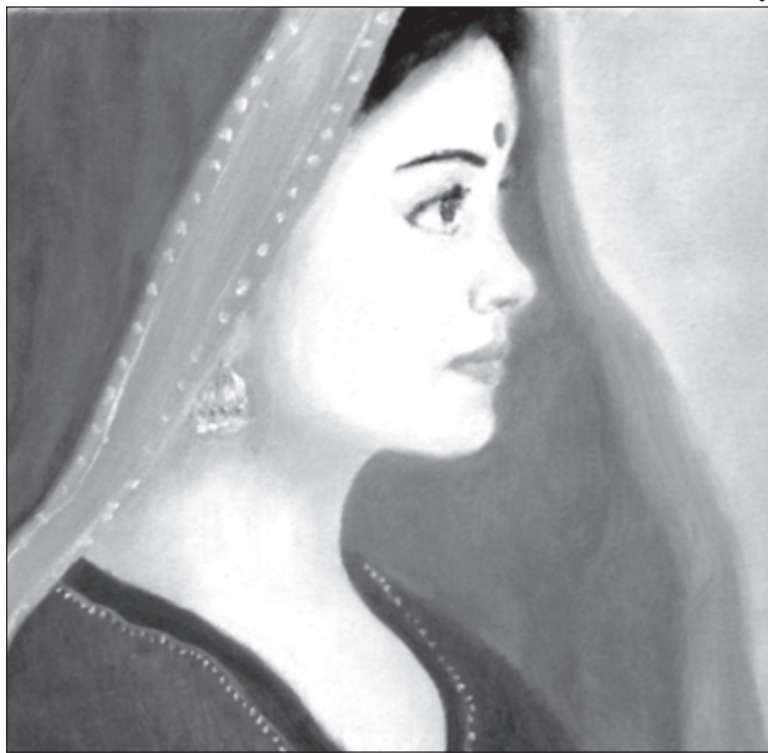
ਸੁਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕਪੂਰਨੀ ਦਿੱਲੀਓਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਰਤਾ ਜਿੰਨੀ ਗਰਮੀ ਆਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਪੂਰਨੀ ਤਰੇਲ ਵਾਂਗ ਲੋਪ ਹੋਈ ਨਹੀਂ। ਵੈਸੇ ਐਸੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਤਰੇਲ ਨਾਲ ਮੇਚਣਾ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਜਾਂ ਗਲੇ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੱਡੀ

ਵਾਂਗ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਤਰੇਲ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੂਆਂ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਪੂਰਨੀ ਤੇ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਨੈਨੀਤਾਲ ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ।

ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਕਾਨ ਇਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਮੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਮਕਾਨ ਵਿਚਾਰਾ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ 'ਕਾਟੇਜ' ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕਪੂਰਨੀ 'ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਤਰਲਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਧੂ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਭਲਾ ਇੰਨੀ ਸਸਤੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਉਹ ਵੀ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਚ ਹੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗੀ?

ਅਪਰੈਲ ਤੀਕ, ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਕਪੂਰਨੀ ਨੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਾਏ, ਨਜ਼ਮਾ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਕਪੂਰਨੀ ਦਾ ਹੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਲਜ ਲਈ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆ ਕੇ ਝਾੜੂ ਪੈਚਾ ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਹੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਪੂਰਨੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸਾਂਭਦੀ ਸੀ: ਝਾੜੂ ਪੈਚਾ, ਭਾਂਡੇ-ਟੀਡੋ, ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ। ਉਂਜ, ਇਹ ਆਖ਼ਰੀ ਕੰਮ ਕਪੂਰਨੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਲਕੋਨੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ, "ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਕਰੀਏ। ਨੌਕਰ ਸੌਖੇ ਲੱਭਦੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਹੀ ਭਲੀ। ਵੈਸੇ, ਰੋਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਹੱਥ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁਆਉਂਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਸਾਬਣ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

ਹੂੰਹ! ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਦਕੀਆਨੂਸ ਔਰਤ ਹੈ ਕਪੂਰਨੀ। ਉਂਜ ਬੁੱਢੇ-ਵਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਬਲਾਊਜ਼ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕੱਛਾਂ ਮੁੰਨਦੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਮਾਡਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਖਿਆਲ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਣ

ਦੇਖਦਾ ਹੈ? ਲੋਕੀਂ ਜਦੋਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਮੁਰਗੇ ਪਾੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਲਾ ਪਹਿਲੋਂ ਖਾਨਸਾਮਿਆਂ ਦੀ ਜਾਤ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ?

ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿਮਰਨ ਤ੍ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ, ਫੁਦਕਦੇ ਡੱਡੂਆਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕ। ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਕਿੱਸਿਆਂ-ਬਦਖੋਈਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸੇ ਹੋਏ ਲੋਕ। ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਲੇਖਕਾਂ-ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ-ਗੁੜ੍ਹੀ ਸੁਹਜ-ਸਵਾਦ ਵਾਲੀ ਔਰਤ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਹੈ, ਸਵੈ-ਮਾਣ ਵੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਇਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਸਿਰਮਨ ਨਾਇਰ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਸਿਮਰਨ ਭਾਟੀਆ ਨਾਇਰ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਟੀਆ ਨਾਇਰ ਜੋੜੀ ਦਾ ਘਰ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਘਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੂਰੀਆਂ-ਛੋਲੇ ਵੀ ਪੱਕਦੇ ਹਨ। ਮਸਾਲੇ-

ਸੁਕੀਰਤ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ 'ਸ਼ੱਕ' ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾੜੇ ਦੀ ਮਾਰਮਿਕ ਕਥਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਰ ਸਹੁਲਤ ਨਾਲ ਲੈਸ ਤਬਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹੱਡ ਤੋੜਵੀਂ ਮੁਸ਼ਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ-ਬੈਠਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੀਹਾ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਾਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਈਆਂ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਈ ਦਰਦਨਾਕ ਚੀਕ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਡੋਸੇ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ 'ਮੈਕਰੋਨੀ' ਵੀ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਕੇਰਲ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਬੰਗਾਲੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੇ ਮਦਰਾਸੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਸਲੀ ਮਦਰਾਸੀ ਜਿਹੜੇ ਤਾਮਿਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੱਖਣ ਦੇ ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਮਦਰਾਸੀ ਦੀ ਕੂਚੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ; ਜਿਵੇਂ ਆਂਧਰਾ, ਕੇਰਲ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ!

ਰਮੇਸ਼ ਨਾਇਰ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਦੋਸ਼ੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ, ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਨ। ਨਾ ਹਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਜਿਹੜੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ

ਟਾਈਮ) ਮਦਦਗਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਕੁਲਵਕਤੀ ਨੌਕਰ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਚੁਭਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਂਕੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਤੇ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੇ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਨੌਕਰ ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭੇ? ਹਰ ਕੋਈ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਬੋੜੇ ਚਿਰ ਲਈ ਕੰਮ ਲੱਗਣ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ?

ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਆਪੋ ਹੀ ਹੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਕਪੂਰਨੀ ਨੈਨੀਤਾਲ ਗਈ, ਤੇ ਨਜ਼ਮਾ ਵਿਹਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, "ਬੀਬੀ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੇਕਰ ਬੋੜਾ ਲੇਟ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂ, ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂ।"

ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ-ਝੱਟ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੋਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਇੰਜ ਗੱਲ ਬਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਪੂਰਨੀ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਂਝਾ ਨੌਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਮਾ ਐਸੇ ਵੇਲੇ ਆਣ ਬਹੁਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਾਈ ਪਿੰਡ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲੋਂ ਮੁੜੀ ਕਪੂਰਨੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਨੌਕਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਸੋ, ਨਜ਼ਮਾ ਨੇ ਥੱਲੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਨਜ਼ਮਾ ਨਵੀਂ-ਨਵੀਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੋਂ ਆਈ ਸੀ। ਪਤੀ ਉਸ ਦਾ, ਅਸਲਮ, ਕਿਸੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕੋਲ ਇੱਟਾਂ ਢੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕਾਲੋਨੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਸੀਆਂ ਝੁੰਗੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਝੁੰਗੀ ਪਾ ਲਈ ਸੀ।

ਅਜੀਬ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਵੀ। ਉਂਜ, ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਥੇ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਉਸਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਹਿਲ ਹਨ ਇਥੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਨਵ-ਧਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸੱਜੇ, ਰਤਾ ਕੁ ਖੱਬੇ-ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਨਾਲ ਹੀ ਝੁੰਗੀਆਂ ਦੇ ਭੇਂਟ ਉਸਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ, ਗੰਦੇ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੱਸਦੇ। ਖੋਰੇ ਜਿੰਨੀ ਦਿੱਲੀ ਕੋਠੀਆਂ-ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਧਰੇ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਂਟਾਂ ਵਿਚ ਦੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਸੋਚ-ਸੋਚ ਕੇ ਖਿੜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਸਾਡਾ? ਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼?

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਹੋਵੇਗੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ-ਨਜ਼ਮਾ ਤੇ ਅਸਲਮ, ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਤਰੱਕੇ-ਬੁੱਝੇ, ਕੁਰਬਲ-ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਿੱਚ ਲਿਆਈ ਹੈ। ਕਪੂਰਨੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ, ਸਿਮਰਨ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਡਾਢੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਤਨੋਂ ਬੇਵਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵੀ ਤਾਂ ਦੁਬਈ, ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਧੌਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਕਪੂਰਨੀ ਦਰਅਸਲ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੀ ਹੈ-ਅਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ

ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਪੂਰਨੀ ਤਾਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੇ ਕਿ ਕੋਈ ਨਜ਼ਮਾ ਵਰਗੀ ਹੈ ਅਸੀਲ ਗਊ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਟਿਕ ਗਈ ਹੈ; ਵਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੌਕਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ।

ਵੈਸੇ ਨਜ਼ਮਾ ਦੀ ਪਿੱਠ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬੜਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਝਾੜੂ-ਪੈਚਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਫਰਸ਼ ਐਨ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਬਿੰਦੇ ਦੀ ਕੋਈ ਲਕੀਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਣਾਈ ਰੋਟੀ ਵੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੀਟ-ਮੱਛੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਕਦੇ ਨਜ਼ਮਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਆਪ ਖਾਧਾ, ਜਿੰਨਾ ਆਪ ਖਾਧਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਨਜ਼ਮਾ ਦੀ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਦਿਨ-ਤਿਹਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ-ਲੱਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਜਿਹਾ ਚੰਬੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਸਹੀ, ਫ਼ਿਕਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਹੀ ਸਹੀ ਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਮਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਸਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਟਕਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕੰਮ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਜ਼ਮਾ ਵੀ ਉਹੋ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਘੱਟੇ ਲੰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਤਾਂ ਦੋ ਵਜੇ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਭਾਂਡੇ ਹੀ ਧੋਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਰਾਤ ਲਈ ਛੇ ਰੋਟੀਆਂ ਹੀ ਲਾਹ ਕੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੁਣ ਨਜ਼ਮਾ ਇਹ ਕੰਮ ਐਸੀ ਰੀਂ-ਰੀਂ ਚਾਲੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਵਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, "ਬੀਬੀ ਜੀ, ਆਖੋ ਤਾਂ ਰਾਤ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਲਨ ਬਣਾ ਜਾਵਾਂ?"

ਪਹਿਲੋਂ ਪਹਿਲ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੀ ਲੱਗਾ। ਕਿਹੜਾ ਨੌਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਸਹੇੜ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬਿਨਾਂ ਤਰੱਦਦ ਬਹੁਤੀ ਨਿਆਮਤ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਹੁਣ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫ਼ਿਕਰ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਜ਼ਮਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ? ਇਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਲਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੋਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ। ਨਜ਼ਮਾ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸਿਮਰਨ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਲੇਟੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸ਼ੱਕ ਸੁਬਹੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪੱਖਾ ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰੇ ਇੰਨੀ ਤਪਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਲਾ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਠੰਢਕ ਵਿਚ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਸੌਣਾ ਲੱਚਦੀ ਹੈ ਪਰ ਏ.ਸੀ. ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਮਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨਾ।

ਘਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਡੱਕ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਸੌ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਨਜ਼ਮਾ ਭੋਲੀ ਜਾਪਦੀ ਸਹੀ, ਜਾਤ ਦੀ ਔਰਤ ਸਹੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਸੋ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਨਜ਼ਮਾ ਘਰੋਂ ਚਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਸਿਮਰਨ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਉਹ ਏ.ਸੀ. ਲਾ ਕੇ ਸੌਣ ਦਾ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਨਜ਼ਮਾ ਐਧਰੋਂ-ਉਧਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਮਰਾ ਦਰ ਕਮਰਾ ਝੁਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਕੁੜੀ ਇੰਨੀ ਸੁਸਤ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੋਈ ਮਤਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਕਾ ਰਹੀ। ਕਿਧਰੇ ਅਸਲਮ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਪਤਾ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੈਂ ਸੌਂਵਾਂ, ਤੇ ਕਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਲਮਾਰੀ 'ਤੇ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰੇ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੰਝਾ ਟੋਹਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਛਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ, ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਨੌਕਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ, ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਨਜ਼ਮਾ ਨੂੰ ਘੂਰ-ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਨਜ਼ਮਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੋ-ਜਿਹੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਚਾਰਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਫੰਬਾ। ਭਲਾ ਕੌਣ ਪੁਛਦਾ ਹੈ, ਅੱਕ ਦੀਆਂ ਕਕੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਆਵਾਰਾ ਉਡਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਬਿਆਂ ਨੂੰ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧਰਤ-ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਤੇ ਅੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ। ਹੁੰ ਦਾ ਫੰਬਾ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਨੰਡ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਢਣ ਜਿਹੇ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਹੀ ਸਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਫੰਬੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸਮਝੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮੌਜ ਵਿਚਲੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਕਲਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਫੰਬੇ ਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ ਜਾਪਾਨੀ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਹਾਇਕੂ ਹੈ, ਫੰਬਾ ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਸੀ:

ਅੰਬਰ ਉਤੇ ਜਹਾਜ਼...
ਟਿੱਬੇ ਉਤੇ ਉੱਡ ਰਿਹਾ
ਅੱਕ ਕਕੜੀ ਦਾ ਫੰਬਾ
ਇਹ ਹੈ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ।
ਇਕ ਜਾਪਾਨੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਦੇਖੋ:
ਮੇਰਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਕਰੌਂਦਾ
ਫੰਬਾ ਫੰਬਾ ਉਡਿਆ
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰ

ਜੇਨ ਹਾਤ ਦੀ ਧੁਪੇ
ਤਪਦੇ ਹੋਏ ਮਾਰੂਥਲ ਅੰਦਰ
ਉਡਦਾ ਇਕ ਕਕੜੀ ਦਾ ਫੰਬਾ
ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਛਾਂ ਕਰ ਜਾਵੇ

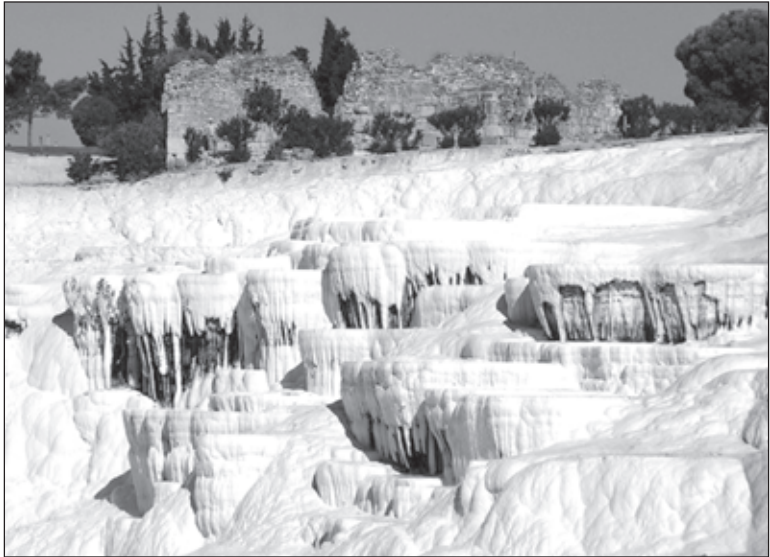
ਅੱਕ ਦੀ ਅੰਬੀ ਜਾਂ ਕਕੜੀ ਦੇ ਫੰਬੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਛਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੀ ਜਾਨਣ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਨਮੌਜੀ ਫੰਬੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਧਰਤੀ ਆਕਾਸ਼ ਆਪਣੇ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਵਲਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਫੰਬੇ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਨਾਪਣੀ ਹੈ। ਫੰਬਾ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੰਬਹ ਜਾਂ ਪੰਬਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਅਰਥ ਕਪਾਹ ਜਾਂ ਰੂੰ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਜਿਣਸ ਲਈ ਕਪਾਹ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਏਥੇ ਫੰਬੇ ਦੀ ਦਾਲ ਕਿਥੇ ਗਲਣੀ ਸੀ? ਕਪਾਹ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਿਰ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਪਾਹ ਅਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਹੋਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਨਿਗੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਐਧਰ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਪਾਹ ਜਾਂ ਕੋਟਨ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੰਬੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਪੰਬਾ ਦਰ ਗੋਸ਼ ਕਰਦਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰਬੇ ਦੇ ਲੈਣਾ ਅਰਥਾਤ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਣਨਾ। 'ਪੰਬਾਦਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਰੂੰਦਾਰ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਹੈ, ਪੰਬਾਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਬਾਦੋਜ਼ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪੇਜ਼ੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਪੰਬਾਦਾਨਾ ਵਡੇਰੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਪੰਬਾ-ਦਰ-ਗੋਸ਼ ਬੋਲਾ ਹੈ,

ਫੰਬੇ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼

ਪੰਬਾਦਾਜ਼ ਕਪਾਹ ਦਾ ਖੇਤ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਿਗਿਆਨੀ ਲਿਓ ਵਿਅਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖੋਜ' ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਖੁਰਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਥੇ ਦੀ ਕੋਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ 'ਮੇਨੀ' ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਨਨ (ਅਲਸੀ ਦੇ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਕਪੜੇ) ਸੀ। ਚੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਮੀਅਨ

ਦਾ ਰੂਪ ਪੰਬਾ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਕਪਾਹ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਮਪੰਬਾ ਦਾ ਉਥੇ ਅਰਥ ਹੈ ਕਪਾਹ ਦਾ ਬੂਟਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਪੰਬਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਜਣਾ-ਧਜਣਾ, ਪਹਿਨਣਾ-ਪਚਰਨਾ। ਮਪੰਬਾ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਥ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਤੂੰਬਾ ਦੇਣਾ। ਪੁਸ਼ਾਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪੰਬੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਬਾਟੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੋਬੋ:ਫਾਪਾ (ਲਪੇਟਣਾ); ਸਹੇਲੀ:ਪੰਪਜਾ (ਜੱਫੀ ਪਾਉਣਾ); ਬੋਂਦੇਈ:ਹੰਬਾ (ਸਜਾਉਣਾ,

ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਧਰਤ-ਅਜੂਬਾ ਕਪਾਹ ਦਾ ਕਿਲਾ ਪਾਮੁਕੱਲੇ

ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮੁਲਾਇਮ ਰੂੰ। ਪਰ ਲਿਨਨ ਜਾਂ ਅਲਸੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਮਾਹ, ਮਹੀ, ਮੇਹੀ ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਕੋਪਟਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਤਕਲੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸਕਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮਬਾਈ। ਇਸੇ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਲਿਨਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਪਾਈ, ਇੰਪਾਈ, ਪੈਂਪਾਈ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪੰਬਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਬਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ। ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਅੱਗੋਂ ਭਾਰਤ ਆਇਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤਟਾਂ ਵਿਚ ਫਾਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲਤਰ ਬਸਤੀਆਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਫਾਰਸ ਦੇ ਸੋਦਾਗਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਟਵਰਤੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੁਟਿਆ। ਜੰਜੀਬਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ

ਸ਼ਿੰਗਾਰਨਾ); ਹਰੈਰੇ:ਪੰਬਾ (ਬੁਣਨਾ) ਆਦਿ। ਨੌਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੌਬਾਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾ ਲਿਆ। ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਫਿਰਦੌਸੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹਨਾਮੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਾਮਕ ਜਾਂ ਪਾਮੁਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਇਆ। ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਕਪਾਹ, ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਪਾਮੁਕੱਲੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਪਾਹ ਦਾ ਕਿਲਾ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਜੂਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਕਾਰਬੋਨੇਟ (ਚਾਕ) ਦੀਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ।

ਚਾਕ ਰੂੰ ਦੇ ਗੋਹੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜੰਮਦਾ ਤੇ ਬਹਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਹ ਜਲਵਾ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਇਕ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਓਰਹਨ ਪਾਮੁਕ। ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਪੜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਬੂਜ਼ੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਕਰੌਸ਼ੀਅਨ, ਗਰੀਕ, ਬੁਲਗਾਰੀਅਨ, ਹਿਬਰੂ, ਸਲੋਵੇਨੀਅਨ, ਯੂਕਰੇਨੀਅਨ, ਸਰਬੀਅਨ, ਪਸ਼ਤੋ, ਉਜ਼ਬੇਕੀ, ਤੁਰਕਮੇਨੀਅਨ, ਤਾਜਿਕ ਆਦਿ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪ ਕਪਾਹ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਕਪੜੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਐਸਤੋਨੀਅਨ, ਡੈਨਿਸ਼, ਕਰੌਸ਼ੀਅਨ, ਆਈਸਲੈਂਡਿਕ, ਸਵੀਡਿਸ਼, ਚੈਕ, ਸਲੋਵਾਕ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਹੋਰ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੋਮੁਲ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਤ ਇਹੋ ਇਕੋ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟਾ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਬੋਮਵੇਲ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਢਾਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉਨ ਦਾ ਦਰਖਤ ਹੋਵੇ: ਬੋਮ (ਦਰਖਤ)+ਵੇਲ (ਉਨ)।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੁਝ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਬੰਬਾਸਟ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਬੰਬਾਸਟਿਕ bombastic. ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਪੰਬਹ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੂਪ ਪੰਬਕ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗਰੀਕ ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਬੰਬਿਕਸ (ਰੋਸ਼ਮ), ਪੁਰਾਣੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੰਬੇਸ (ਕਪਾਹ, ਫਹਿਆ) ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਸੋਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜਿਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਿਆ ਕਪਾਹ ਦੀ ਭਰਾਈ ਅਰਥਾਤ ਲੋਗਤ। ਕਪਾਹ ਜਾਂ ਰੂੰ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਫੈਲਵੀਂ ਜਾਂ ਫੁਲਵੀਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲਾਖਣਿਕ ਅਰਥ ਬਣਿਆ ਸ਼ਬਦ ਆਡੰਬਰਪੂਰਨ। ਅਰਥਾਤ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਟੇ ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਗਏ ਹੋਣ ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਅਰਥ ਫੋਕਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਲਿਫਾਫੇਬਾਜ਼ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ beige. ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਕੋਲ ਬੇਜ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਹਲਕਾ ਭੂਰਾ ਰੰਗ ਹੈ। ਅਣਰੰਗੀ ਉਨ ਅਤੇ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਪਾਹ ਦੇ ਫੁੱਟਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਤੋਂ ਗਰੀਕ, ਲਾਤੀਨੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਇਤਾਲਵੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰ ਤੋਂ ਬੇਵਜ਼ਾ ਭੈਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-454-4958

ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਨੋ-ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ bambakophobia ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਬਕ ਪ੍ਰਤਖ ਝਾਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਹਿਮ ਨੂੰ ਕਪਾਹ-ਤ੍ਰਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਬਾ ਦੇ ਕੁਝ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣੀ ਗਰੀਕ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ 'ਚ ਅਰਥ ਰੋਸ਼ਮ, ਰੋਸ਼ਮ ਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਪੜੇ ਦੀ ਜਿਣਸ ਹੀ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਲਿਆ ਤੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਰਗਰਮੀ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਆਵਾਰਾ ਉਡਦਾ ਫੰਬਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਇਸ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਰਤਕੀ। ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਬਾ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਵਾਲਾ ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਰੂੰ ਜਾਂ ਲੋਗਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗ਼ਾਲਿਬ ਦੀ ਫਾਰਸੀ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਇਕ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ:

ਵਾਂ ਕਰਮ ਕੋ ਉਜ਼ਰ-ਏ-ਬਾਰਿਸ,
ਬਾ ਅਨਾਗੀਰ-ਏ-ਖਰਾਮ।
ਗਿਰਿਆਸੇ ਯਾਂ ਪੰਬਾ-ਏ-ਬਾਲਿਸ਼
ਕਫ਼-ਏ-ਸੈਲਾਬ ਬਾ।

ਅਰਥਾਤ ਉਧਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤਸਰੀਫ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਾਰਸ਼ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਸੀ। ਇਧਰ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਿਰਹਾਣੇ ਤੇ ਸਿਰ ਪਟਕ ਪਟਕ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿਰਹਾਣਾ ਫਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਰੂੰ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਸੈਲਾਬ ਦੀ ਝੰਗ ਵੀ ਰੂੰ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਹਕੀਕਤ

ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ ਜਾਂ ਸੀ ਮਿੱਠਾ ਖਾਬ ਕੋਈ।
ਪਹਿਲੀ ਆਪਣੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਕਾਤ ਹੋਈ।
ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ...

ਕਿੰਨਾ ਦਿਨ ਸੀ ਸੋਹਣਾ, ਕਿੰਨੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਸੀ।
ਖੋਰੇ ਪੌਣਾਂ 'ਚ ਇਤਰ, ਡੋਲ ਗਿਆ ਕੌਣ ਸੀ।
ਲੈ ਕੇ ਕਲੀਆਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਕੋਈ...
ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ...

ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਨੂਰ ਕੋਈ।
ਤਾਜ਼ਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰੀ, ਜਿਉਂ ਹੂਰ ਕੋਈ।
ਜਿਵੇਂ ਬਾਗਾਂ 'ਚ ਖਿੜਿਆ ਗੁਲਾਬ ਕੋਈ...
ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ...

ਨੈਣ ਤੱਕਿਆ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਭਰਕੇ।
ਦਿਲ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ, ਨਾ ਭੋਰਾ ਬੁੱਲ ਫਰਕੇ।
ਮੁੱਖ ਸੰਗਾਂ 'ਚ ਧੌਤਾ ਸੀ ਲਾਜਵਾਬ ਕੋਈ...
ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ...

ਸੂਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਆਈ ਜਾਂ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ।
ਮੈਰੀ ਅੰਮੀ ਨੇ ਪੀਤਾ, ਪਾਣੀ ਸਿਰੋਂ ਵਾਰ ਕੇ।
ਇੰਦਰਜੀਤ ਸੀ ਬਰੀਕੇ, ਜਿਉਂ ਨਵਾਬ ਕੋਈ...
ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ...

ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ ਜਾਂ ਸੀ ਮਿੱਠਾ ਖਾਬ ਕੋਈ।
ਪਹਿਲੀ ਆਪਣੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਕਾਤ ਹੋਈ।
-ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 916-276-8231

ਸੱਕ

ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ।

ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਕਪੂਰਨੀ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, “ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਮਰਦ ਨੌਕਰ ਤਾਂ ਘਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਰੱਖੋ, ਨੇਪਾਲੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕੇ ਆਪ ਸਰਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਇੰਨੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।”

ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਕਪੂਰਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਖਿੜ ਵੀ ਆਈ ਸੀ, ਹਾਸਾ ਵੀ। ਬੇਵਕੂਫ਼ ਔਰਤ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਨੌਕਰ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਕਸੂਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ, ਜਿਹੜੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਕੈਸ਼ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦੇ-ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਮਹੀਨਾ-ਮਹੀਨਾ ਰੋਕੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਾਲਕ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਟਰੇਨਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਉਭਰੇਗਾ ਹੀ।

ਪਰ ਹੁਣ ਸਿਮਰਨ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਪਤਾ ਕਪੂਰਨੀ ਠੀਕ ਹੀ ਆਖਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਨਾਲੇ ਗਰੀਬੀ, ਆਦਮੀ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੀ। ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਜ਼ਮਾ ਇੰਨੀ ਭੋਲੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਜਿੰਨੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਵਾਕਈ ਇਹ ਕੋਈ ਅਲਮਾਰੀ ਭੰਨ ਕੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੀ ਕਰ ਲੈਣਗੇ? ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਨਿਕਲੇ, ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਹੀ ਅਪਣਾ ਘਰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖੋ। ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਅਜੀਬ-ਅਜੀਬ ਖ਼ਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨ ਸੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨਜ਼ਮਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਭਾਂਡੇ ਖੜਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਰੀ ਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ? ਚਾਰ ਵੱਜ ਚੱਲੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੇ

ਦੁਪਹਿਰੇ ਸੌਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਵੀ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਖਿੜ ਕੇ ਖਾਣ-ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਜ਼ਮਾ ਸਾਰੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ, ਡਿੱਗੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹੋਏ ਵਲੈਤੀ ਡਿਨਰ ਸੈਟ, ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ 'ਪਾਇਰੈਕਸ' ਦਾ ਟੀ-ਸੈਟ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

“ਇਹ ਕੀ ਖੜਖੜ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ? ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭਾਂਡੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ?” ਸਿਮਰਨ ਕੜਕਦੀ ਹੈ।

“ਬੀਬੀ ਜੀ, ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚ ਵਿਛੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੀਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਬਦਲ ਦੇਵਾਂ।” ਸਹਿਮੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਮਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

“ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਬਦਲ ਦੇ? ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਖ਼ਿਆਲ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ? ਜਾਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਤਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈਂ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੈਂ ਸੌਣਾਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰੇ?”

ਜਾਨਵਰ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨਾ-ਪੁਚਕਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨੌਕਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸੱਧਰਾਂ-ਉਮੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਪੁਤਲੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਨਗੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਗੇ। ਦਰਅਸਲ ਕਸੂਰ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ !

ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਤਕ ਦਾ ਸਫਲ ਸਫਰ ਤੇ ਅਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੀ ਇਸ ਉਮਰ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਚੰਗੀਆਂ-ਚੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਤਾਲ ਨਾਲ ਤਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਕਾਬਿਲ-ਏ-ਤਾਰੀਫ ਹੈ। ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਚ ਨਵੇਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਈਜਾਦ ਕਰਕੇ

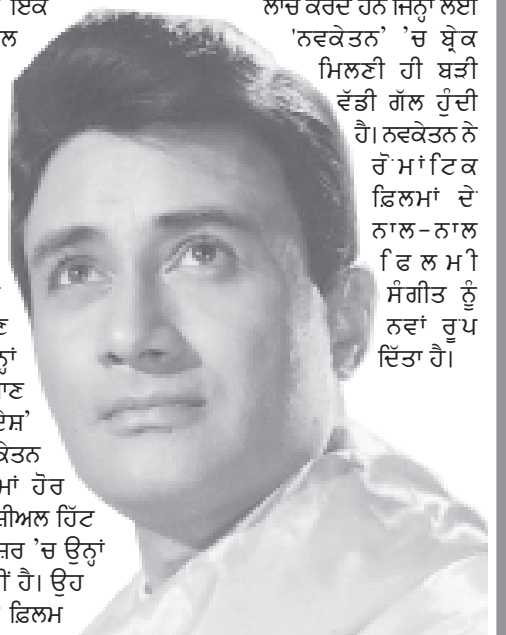
ਫਿਲਮੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਨਾ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਤੇ ਖਾਸ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦਮਦਮ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਗਈ।

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਆਨੰਦ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਅਧਿਆਇ ਹੈ। ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਦਸ ਸਰਵੋਤਮ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ 'ਆਂਧੀਆਂ', 'ਜਾਲ', 'ਪਤਿਤਾ', 'ਟੈਕਸੀ

ਡਰਾਈਵਰ', 'ਮੁਨੀਮ ਜੀ', 'ਦੁਸ਼ਮਨ', 'ਪੇਇੰਗ ਗੈਸਟ', 'ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਸਾਲ', 'ਬੰਬਈ ਕਾ ਬਾਬੂ', 'ਤੇਰੇ ਘਰ ਕੇ ਸਾਮਨੇ', 'ਗਾਈਡ', 'ਫੰਟੂਸ਼', 'ਤੀਨ ਦੇਵੀਆਂ', 'ਜਵੈਲ ਬੀਡ', 'ਹਰੇ ਰਾਮ' ਹਰੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ', 'ਜਾਨੀ ਮੇਰਾ ਨਾਮ', 'ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਜਾਰੀ' ਨਾਲ ਦੇਵ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ, ਆਨੰਦ ਤੇ ਮਾਣ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਸਟਾਈਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰ.ਕੇ. ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ 'ਗਾਈਡ' ਆਲ ਟਾਈਮ ਗ੍ਰੇਟ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਨੇ ਵਹੀਦਾ ਰਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵੀ ਇਕੱਲੀ ਇਹੀ ਫਿਲਮ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਦਾਕਾਰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2003 'ਚ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫਲਸਫੇ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਜੁਟੇ ਹਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਦੇਵ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ 'ਨਵਕੋਤਨ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜੀ ਹੀ ਫਿਲਮ 'ਬਾਜ਼ੀ' ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰੂਦੱਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਨਵੀਨਤਾ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਲੋਕ। 'ਬਾਜ਼ੀ' ਪਿੱਛੋਂ ਨਵਕੋਤਨ 'ਚ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਗਏ ਤੇ ਕੰਮ ਸਿੱਖ-ਸਿੱਖ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਹਿੱਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਯਸ਼ ਜੌਹਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਜ ਖੋਸਲਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਐਸ.ਡੀ. ਬਰਮਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਰੋਸ਼ਨ, ਗੀਤਕਾਰ ਸਾਹਿਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਟੀਨਾ ਮੁਨੀਮ, ਅਮਿਤ ਖੰਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ੇਖਰ ਕਪੂਰ, ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕ 'ਨਵਕੋਤਨ' ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਗਏ। ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਂਦੇ ਗਏ। ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਲਈ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਕ 'ਫਿਲਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ' ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਤੇ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਖਾਉਣ ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਅਗਾਂਹ ਚਲਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਨੇ ਨਵਕੋਤਨ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਹੋਰ ਬਣਾਈਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮਰਸੀਅਲ ਹਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮ ਫਲਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਹਰ ਫਿਲਮ

ਹਿੱਟ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ 'ਗਾਈਡ' ਵੀ ਵਿਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਇਮੇਜ ਦੇ ਦੇਵ ਨੂੰ ਇਸ 'ਚ ਇਕ ਸਾਧੂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੇਗੀ? ਪਰ ਅੱਜ ਉਹੀ 'ਗਾਈਡ' ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਨਵਕੋਤਨ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਨਵਕੋਤਨ' 'ਚ ਬ੍ਰੇਕ ਮਿਲਣੀ ਹੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਵਕੋਤਨ ਨੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀਆਂ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਿੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਉਸ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

'ਨੋ ਵਨ ਕਿਲਡ ਜੈਸਿਕਾ' ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ਆਈ ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਰਾਣੀ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਦਿਤਿਆ ਚੋਪੜਾ ਦਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸਾਥ ਮਿਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨਗਰੀ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।

ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਐਕਸ਼ਨ ਇੰਟਰਟੇਨਮੈਂਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰੀਮਾ ਕਾਗਰੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰੋਪਚਿਕ ਰੋਮਾਂਸ' ਵੀ ਰਾਣੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ, ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਟੀ. ਸੀਰੀਜ਼, ਟਿਪਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਬਣੇਗੀ ਨਿਰਮਾਤਾ

'ਰਾਜਾ ਕੀ ਆਏਗੀ ਬਾਰਾਤ' ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਨੈ ਦੀ ਰਾਣੀ ਕਹਾਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਖਰਖਰੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉਂਗਲੀ ਉਠੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਧੀਆ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਭਿਨੈ ਨੇ ਇਹ ਖਰਖਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ। ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਕੋਲ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਟ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਰਾਜਾ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਕਈ ਸੀਰੀਅਲਾਂ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਰਾਣੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਹੈ।

ਕਰੀਨਾ ਦੀ ਮਸਤ ਚਾਲ

ਫਿਲਮਾਂ ਚੱਲਣ ਜਾਂ ਉੱਡਣ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟਿਕਾਣਾ ਬੇਬੇ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਇਕ ਅਣਬੁੱਝੀ ਬੁਝਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿਰ ਖਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਸ਼ਕ ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਸ਼ਾਰਟ ਟਰਮ ਸ਼ਾਦੀ' ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਰੀਨਾ ਮਨ ਚਾਹੇ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਾਨਣਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਉਸ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਨ ਬੱਤਰਾ ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਰਟ ਟਰਮ ਸ਼ਾਦੀ' ਦਾ ਵਿਕਾਊ ਪਹਿਲੂ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੋਨਮ ਤੇ ਭੰਸਾਲੀ ਵਿਚਾਲੇ ਖੜਕੀ

ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਨੇ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਤੇ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਭੰਸਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੋਅ 'ਕੋਫੀ ਵਿਦ ਕਰਨ' 'ਚ ਸੋਨਮ ਵੱਲੋਂ ਭੰਸਾਲੀ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਦੁਖੀ ਹੈ। 'ਕੋਫੀ ਵਿਦ ਕਰਨ' ਦੀ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤ 'ਚ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੌਰਾਨ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਨੇ ਸੋਨਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸਵੇਰ ਸੌਅ ਕੇ ਉਠੋ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਬਣ ਜਾਓ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਿਹੜਾ ਕਰੋਗੇ? ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਸੋਨਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

'ਚੋਂ 'ਬਲੈਕ' ਤੇ 'ਬਲਿਊ' ਰੰਗ ਹਟਾਉਣੇ ਚਾਹਾਂਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਦੀ 'ਬਲੈਕ' ਤੇ 'ਸਾਂਵਰੀਆ' ਦੋਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਸੋਨਮ ਨੇ ਭੰਸਾਲੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਭੰਸਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਸਾ ਕੱਢੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਨਮ ਤੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਖੂਬ ਤਾੜਿਆ। ਭੰਸਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਿਲਮਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ

ਹੈ। 'ਸਾਂਵਰੀਆ' ਕਲਾ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ 'ਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਾਂਵਰੀਆ' ਇਕ ਬਲਿਊ ਫਿਲਮ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਹੈ। ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੰਸਾਲੀ ਨੇ ਸੋਨਮ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।

PUNJABI COMMUNITY ORGANIZATION

Presents

ON 17TH JUNE, 2011

TIME: 8:00 PM

PLACE: AMERICAN SERB
MEMORIAL HALL
5101 W OKLAHOMA AVE
MILWAUKEE, WI 53219

TICKETS: VVIP, \$1000 (per table)
VIP, \$750 (per table)
VVIP \$100 (per ticket)
VIP \$75 (per ticket)

(DINNER INCLUDED)

SHOW ORGANIZED BY: AMARJIT SINGH SANDHAR (M) 414-507-6938

FOR MORE INFORMATION, PLEASE CONTACT:

Pakhar Singh Sidhu(President) 414-640-3870 Jagdishar Singh Kler(Finance) 414-460-7118

Harjit Sandhar (Vice President) 414-807-5934 Gurpreet Singh Gill (Sports) 414-334-0047

Kanwaldeep Singh "Vicky"(Cultural Director) 414-737-0570

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

2341 ਵੈਸਟ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ 60659, ਫੋਨ: 773-274-6969

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

28 ਮਈ 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ,
ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ,
ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ,
ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ
ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ
ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ
ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸਾਖੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ
(ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ) ਆਉਂਦੀ 28 ਮਈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ
ਇਥੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਨਗਰ
ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ
ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਿਜ/ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ
ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਵੈਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:30
ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਥ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ
ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏਵਨ ਕਾਰਪੈਟਸ
ਫੋਨ 773-988-6181

ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਫੋਨ 630-205-6575

ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ
ਫੋਨ 847-674-9074

ਨਿੱਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਫੋਨ 630-688-3570

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ 847-226-2515

e-mail: chicagosikhprade@yahoo.com

ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਫ੍ਰੀਟਨ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ
ਲੇਕ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਥਾਣਾ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਘਰ ਫੋਰਟਵਿਨ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਸਿੱਖ
ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਬਰੁੱਕ ਫੀਲਡ), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਮਿਡਲਟਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ
(ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ (ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਰੀਨਵੁਡ
(ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਪੋਰਟਏਜ਼), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ),
ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਸਕੀਗਨ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ (ਸਾਗੀਨਾਅ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ-ਫਲਿੰਟ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ),
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ
(ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿੱਲਜ਼ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਹਾਈਟਸ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)